

Reductie van verkooppunten en zichtbaarheid (display ban) van tabaksproducten: inventarisatie van onderzoek en kennis naar (neven)effecten en implementatie

Achtergrond

Ongeveer een kwart van de Nederlanders rookt (wel eens). Maatregelen die een verdere daling zouden kunnen bewerkstelligen omvatten het verminderen van de beschikbaarheid en toegankelijkheid van tabakswaar. Verhoging van de leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar (per 1 januari 2014) is hier een voorbeeld van. Onderzoek laat zien dat handhaving van deze maatregel cruciaal is voor het slagen er van, dat wil zeggen aanpassing van het koopgedrag en op langere termijn een daling van de prevalentie van roken (Croes & Van Laar, 2013). Naast de verhoging van de leeftijdsgrens, waarvoor in de bevolking breed draagvlak is, speelt de discussie of het aantal verkooppunten zou moeten worden ingeperkt, door bijvoorbeeld tabak alleen nog in tabaksspeciaalzaken te verkopen (Alliantie Nederland Rookvrij, 2013; KWF, 2013). Naast de beoogde (maar niet onomstotelijk bewezen) afname van het aantal (beginnende) rokers, zou een beperkter aantal verkooppunten – momenteel geschat tussen 30 en 60 duizend- de controle op de handhaving van de leeftijdsmaatregel kunnen vereenvoudigen. Een andere maatregel, die voortvloeit uit artikel 13 van de WHO Framework Convention on Tobacco Control (FCTC), betreft het uit het zicht houden van tabaksproducten op deze verkooppunten (display ban) (KWF, 2012; 2013). Een display ban houdt in dat tabaksproducten alleen worden getoond op verzoek van de klant, die zich indien nodig dient te legitimeren.

Europese landen verschillen sterk in aard en aantallen verkooppunten van tabak. Dat geldt eveneens voor maatregelen omtrent de zichtbaarheid van tabaksproducten. Zo vindt in een aantal landen, zoals Frankrijk en Italië, de verkoop van tabaksproducten (nagenoeg) uitsluitend plaats in tabaksspeciaalzaken. Cijfers van de Eurobarometer bevestigen dit: 93% van de Fransen en 94% van de Italianen kocht in 2012 regelmatig tabaksproducten in tabaksspeciaalzaken. In Italië kocht 10% (ook) regelmatig via automaten. In Nederland, Duitsland en Denemarken scoren ook supermarkten (respectievelijk 58%, 41%, 44% en 52%) en pompstations (33%, 28% en 29%) relatief hoog onder rokers als bron waar zij regelmatig tabakswaar aanschaffen.

In Finland, Frankrijk en Engeland is een totaalverbod op verkoop van tabaksproducten in automaten; en in landen zoals Noorwegen, Italië, Duitsland, België, Ierland, Zweden en Nederland zijn automaten wel toegestaan maar gelden beperkingen (Bron: WHO, Tobacco control database). Beide maatregelen zijn in lijn met artikel 16 van de FCTC, die stelt dat minderjarigen (<18 jaar, of nationale wettelijke leeftijdsgrens) de toegang tot automaten moet worden ontzegd of dat deze geheel verboden worden.

Display bans worden in toenemende mate ingevoerd. Een volledig verbod geldt reeds in (o.a.) Ierland, Noorwegen, Finland, Engeland, IJsland. In België zijn 'plannen' voor een vergaande beperking van de verkoop van tabak, waaronder een verbod in supermarkten en automaten; verkoop zou alleen nog mogen in tabaksspeciaalzaken en krantenwinkels, kleine buurtwinkels en benzinestations indien onttrokken aan het zicht van de consument ([www. Tabaknee.nl](http://www.Tabaknee.nl)). De status van deze plannen is niet bekend.

Een overzicht van welke overwegingen en argumenten ten grondslag liggen aan de invoering van genoemde beleidsmaatregelen in de diverse landen ontbreekt. Dit geldt ook over invoeringsaspecten: draagvlak, economische gevolgen en (andere ervaren) knelpunten of juist kritische succesfactoren.

Maatregelen die de beschikbaarheid van (nog) gewilde producten inperken kunnen naast een mogelijke beoogde daling van het aantal rokers en/of tegen gaan van aanwas van nieuwe (jonge)

rokers, ook ongewenste neveneffecten hebben, zoals een verplaatsing van de markt of bronnen van aanschaf (bijv. Schneider et al., 2009) en economische gevolgen. Bij invoering van beleidsmaatregelen is het relevant deze mogelijke risico's te benoemen en zo mogelijk in te schatten.

Doelstellingen

Het onderzoek behelst twee brede min of meer van elkaar losstaande vraagstellingen

- Het in kaart brengen van de effecten en neveneffecten van het **reduceren van het aantal verkooppunten** voor tabaksproducten en van het inperken van de zichtbaarheid (display bans).
- Het in kaart brengen van systemen voor **leeftijdsverificatie** voor verkoop van tabak (dan wel alcohol) in Nederland en andere landen, als ook kennis over hun effectiviteit en criteria of eisen waar aan een dergelijk systeem zou moeten voldoen.

Specifieke vragen ad 1.

Waar worden tabaksproducten verkocht en gekocht in Nederland en andere Europese landen?

- Zijn er voor zover bekend verschillen tussen groepen rokers (jongeren en volwassenen; dagelijks versus niet-dagelijkse rokers; SES)?

Wat is bekend over de effecten van een reductie van verkooppunten van tabakswaaren en van een display ban op gebruik (beginnen, stoppen, doorgaan), verkoopkanalen, waargenomen beschikbaarheid, en andere indicatoren?

- Zijn er (voor zover bekend en onderzocht) verschillen tussen groepen rokers (jongeren en volwassenen; dagelijks versus niet-dagelijkse rokers; SES)?
- Wat is bekend over de neveneffecten van deze maatregelen? Kunnen we hier over leren van beperkingen van verkooppunten voor alcohol?
- Zijn er verschillen in (neven) effecten ten aanzien van de verschillende verkooppunten (in het bijzonder automaten)?

Wat is het beleid in EU-15 lidstaten ten aanzien van de verkooppunten en display van tabaksproducten, in het bijzonder {#; 5 landen maximaal, nader te bepalen}?

- Zijn hier in afgelopen jaren (10 jaar) veranderingen geweest?
- Hoe verliep de implementatie van deze maatregelen: draagvlak in de bevolking; verkopers; onderbouwing?
- Welke landen overwegen beleidswijzigingen op deze terreinen?
- Welke veronderstellingen en argumenten (en 'windows of opportunity') spelen of speelden hierbij een rol?
- Wat valt te concluderen over de (neven) effecten ten aanzien van roken onder jongeren en volwassen, verschuivingen van de markt, grenseffecten, en dergelijke.

[nb: vanwege de tijdsbeperking is het niet mogelijk een beleidsevaluatieachtige analyse uit te voeren, zoals bijvoorbeeld wordt uitgevoerd in het kader van het ALICERAP onderzoek, of eerder is gedaan in het kader van de evaluatie van het drugsbeleid in Nederland]

Werkwijze

Een literatuur search zal plaatsvinden in tal van databases, zoals PubMed, PsychInfo, CINAHL en Cochrane (zoekstrategie nader te specificeren). Daarnaast worden databronnen geraadpleegd, zoals de Tobacco Control Database for the WHO European Region), websites van (nationale) organisaties actief op het terrein van tabaksontmoediging, EC/Eurobarometer (waar kopen rokers hun tabakswaar; draagvlak) etc.

Voor zover mogelijk en bruikbaar zullen gegevens van RJM uit 2013 worden gebruikt voor informatie over waar jongeren tabakswaar wordt verkregen, en uitsplitsingen te maken naar type roker (dagelijks versus niet-dagelijks) en leeftijdsgroep. Overige bronnen: Peilstationsonderzoek scholieren, HBSC. Het COR bevat geen vragen over verkoop van tabak onder volwassenen (maar wij onderzoeken de mogelijkheid deze alsnog toe te voegen in Q1).

Omdat veel gegevens over de specifieke maatregelen en implementatie daarvan naar verwachting niet eenvoudig toegankelijk zijn, zullen deskundigen worden geraadpleegd via een web survey en zonodig aanvullende (telefonische) interviews. In een selectie van maximaal 5 (andere) Europese landen zullen deskundigen op zowel beleidsniveau worden benaderd (via WHO National Counterparts and/or the WHO Collaborating Centres) en onderzoekers/public health officials (via het Focal Point netwerk dan wel het netwerk in het kader van het EC project ALICERAP waar aan Nederland deelneemt). Een vragenlijst zal worden ontwikkeld en afgestemd met de begeleidingscommissie en opdrachtgever VWS.

De keuze voor de landen in de survey wordt nader vastgesteld, maar punten van overweging zijn een van Nederland afwijkend (meer restrictief) beleid ten aanzien van (specifieke) verkooppunten en verkrijgbaarheid van tabak, en/of recente beleidswijzigingen op dit terrein.

Begeleidingscommissie

Er zal een begeleidingscommissie worden ingesteld. Deze zal zo spoedig mogelijk bij de start van de werkzaamheden bij elkaar worden geroepen.

Voorgestelde leden:

- [redacted] en/of [redacted], Stivoro/Alliantie Nederland Rookvrij
- Iemand van het KWF ([redacted] ?)
- [redacted] (tevens adviseur), voormalig medewerker STAP
- Iemand van NVWA
- Nader aanvullen
- Intern: [redacted]; [redacted]; [redacted]; [redacted] / [redacted]
- Waarnemer VWS

Planning

De looptijd van het project is 1 januari 2014 tot 31 mei 2014. Op 1 mei zal een conceptrapportage gereed zijn.

Begroting

Twee medewerkers (een senior wetenschappelijk medewerker voor 24 dagen en een wetenschappelijk medewerker voor 38 dagen) worden op deeltijdbasis ingezet, als ook een JWM (informatiespecialist, voor 10 dagen).

Projectbegeleiding geschiedt vanuit het lopende NET instellingsbudget. Dit geldt ook (indien nodig) voor aanvullende capaciteit op JWM niveau.

Een (ex)medewerker van STAP die ook heeft meegewerkt aan het EC project over de leeftijdsgrenzen voor alcohol (beleid en handhaving) zal worden ingehuurd als adviseur (5 dagen a 1000 euro per dag), primair voor vraag twee over de leeftijdsverificatiesystemen.

Software voor het ontwerpen en hosten van de web surevys is reeds beschikbaar. Voor het raadplegen van deskundigen wordt er van uit gegaan dat ambtenaren van gezondheidsministeries geen vergoeding krijgen. Voor een vergoeding van andere deskundigen (onderzoekers, wetenschappers e.a.) wordt rekening gehouden met een maximale vergoeding van 2000 euro pp.

Daarnaast rekenen we circa 2500 euro voor de rapportage (drukwerk) en 500 euro reis- en andere kosten voor de begeleidingscommissie.

De totale personeelskosten worden geraamd op 66.304 euro, en de productiekosten op 18.000 euro. Totaal 84.304 euro.

Association between the number of retail outlets and smoking behaviour

Study	Operationalisation of smoking behaviour	Operationalisation of number of tobacco retail outlets	Main findings
<p>Adams, M.L., Jason, L.A., Pokorny, S. & Hunt, Y. (2013). Exploration of the link between tobacco retailers in school neighborhoods and student smoking. <i>Journal of School Health</i>, 83, 112-118.</p> <p>Context: US, Illinois (2000 – 2005). Age of participants: 7th – 10th grade.</p>	<p>1. Current smoking prevalence: proportion of students who reported any cigarette use in the past 30 days;</p> <p>2. Lifetime smoking prevalence: proportion of students who reported having ever smoked a cigarette.</p>	<p>a. Density: number of tobacco retailers within a ½-mile radius of the school;</p> <p>NB. Also illegal tobacco sales rate: proportion of retailers within the ½-mile radius who illegally sold tobacco to youth field agents.</p>	<p>○ 1a. Density of tobacco retailers was <u>not</u> associated with current smoking prevalence.</p> <p>○ 2a. <i>After controlling for individual-level and neighborhood-level (incl. illegal tobacco sales rate) variables</i>, schools with fewer tobacco retailers in the ½-mile neighborhood around the school had lower lifetime smoking prevalence among students (NB p value = 0.051). For each additional tobacco retailer within the ½-mile of the school, the odds that the average students ever smoked increased by approximately 10%.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Education and health professionals should advocate for zoning and licensing restrictions that reduce, limit, or eliminate the number of tobacco retailers in school neighborhoods.</p>
<p>Chan, W.C. & Leatherdale, S.T. (2011). Tobacco retailer density surrounding schools and youth smoking behaviour: A multi-level analysis. <i>Tobacco Induced Diseases</i>, 9.9.</p> <p>Context: Canada, Ontario (2005 – 2006) Age of participants: 9th – 12th grade.</p>	<p>1. Smoking susceptibility among never-smokers: expect to try a cigarette in future/in the next year and/or smoking a cigarette if offered by best friends.</p> <p>2. Current smoking status: non-smokers vs. occasional smokers (smoked some days in the past 30 days and at least 100 cigarettes in life) vs. daily smokers (smoked (almost) everyday in the past 30 days and at least 100 cigarettes in life).</p>	<p>a. Density: number of tobacco retailers within a 1-km radius around each school.</p>	<p>○ 1a. <i>After controlling for individual-level and community-level variables</i>, the odds of a never smoker being susceptible to future smoking increased with each additional tobacco retailer located within a 1-km radius of his/her school, although a significant interaction was identified with gender. As the number of tobacco retailers surrounding a school increased, the relative odds of a male never smoker being susceptible to smoking increased (significantly) and a female never smoker being susceptible to smoking decreased (non-significantly).</p> <p>○ 2a. The number of tobacco retailers surrounding a school was <u>not</u> significantly associated with being an occasional smoker (as opposed to a non-smoker) or with being a daily smoker (as opposed to a non-smoker).</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: It may be wise for decision-makers to develop and evaluate policies that prevent tobacco retailers from being located within close proximity to schools as a starting point of a community-level intervention (e.g. zoning laws).</p>
<p>Chuang, Y., Cubbin, C., Ahn, D. & Winkleby, M.A. (2005). Effects of neighbourhood socioeconomic status and convenience store concentration on individual level smoking. <i>Journal of Epidemiology & Community Health</i>, 59, 568-573.</p> <p>Context: US, California (1979 – 1990) Age of participants: 25 – 74.</p>	<p>1. Smoking intensity: (current) number of cigarettes smoked (on average) a day.</p>	<p>a. Density neighborhood: number of convenience stores per m² in a neighborhood (divided into tertiles);</p> <p>b. Proximity/distance: straight line distance between a participant's home and the nearest convenience store;</p> <p>c. Density 1-mile radius: number of</p>	<p>○ 1abc. Bivariate analysis: people who lived in neighborhoods with high compared to low density, who lived closer to a store or who had more stores within a 1-mile radius of their homes smoked more. However, <u>neither</u> of the three convenience store measures was associated with the number of cigarettes a day after including individual characteristics and neighborhood SES to the model. Significant interactive effects were found between the three convenience store measures and neighborhood SES: people living in</p>

Doc. 2

		convenience stores within a 1-mile radius from a participant's home (divided into tertiles).	<p>high SES neighborhoods had a higher level of smoking when having a high density of convenience stores in their neighborhood/around their homes or having a convenience store closer to their homes compared with their counterparts with a middle or low density of convenience stores or a convenience store further away. In contrast, for people living in low SES neighborhoods, smoking levels were high regardless of the density of or proximity to convenience stores.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Public health policy should be developed and modified according to the neighborhood environment.</p>
<p>Feighery, E.C., Henriksen, L., Wang, Y., Schleider, N.C. & Fortmann, S.P. (2006). An evaluation of four measures of adolescents' exposure to cigarette marketing in stores. <i>Nicotine & Tobacco Research</i>, 8, 751-759.</p> <p>Context: US, California (2003). Age of participants: 6th – 8th grade.</p>	1.	a.	o
<p>Hälonen, J.I., Kivimäki, M., Kouvonen, A., Pentti, J., Kawachi, I., Subramanian, S.V. & Vahtera, J. (2013). Proximity to a tobacco store and smoking cessation: A cohort study. <i>Tobacco Control</i>. Published Online First: 22 February 2013, doi:10.1136/tobaccocontrol-2012-050726.</p> <p>Context: Finland (1997 – 2009). Age of participants: mean = 45.</p>	<p>1. Current smoking/cessation status: smoker (still smoked (nearly) daily) vs. quitter (no longer smoked (nearly) daily).</p> <p>NB. For interaction terms also prior smoking intensity: light vs. moderate/heavy (≥ 10 cigarettes a day).</p>	<p>a. Proximity: straight-line/walking distance from home to the nearest tobacco store (5 classes & 2 classes); b. Density: number of tobacco stores within ¼ km (straight-line/walking distance) (0, 1 or >1).</p>	<p>o 1ab (men). Male baseline moderate/heavy smokers living <0.50km from a tobacco store (proximity) had a lower likelihood of smoking cessation than male baseline moderate/heavy smokers living ≥0.50km. Similarly, having (>)1 vs. no stores within 0.50km from home decreased the likelihood of smoking cessation among men who were moderate/heavy smokers. No associations were found between proximity/density and cessation in men who were light smokers at baseline.</p> <p>o 1ab (women). No associations were found between proximity/density and cessation in women who were moderate/heavy smokers at baseline. Female baseline light smokers living <0.50km from a tobacco store (proximity) had a 8% higher likelihood of smoking cessation (association in the opposite direction) than female baseline light smokers living ≥0.50km. Having (>)0 tobacco stores within 0.50km from home gave non-significant effect estimates in association with cessation in female light smokers.</p> <p>NB. Slightly better fit for models based on walking distance (as opposed to straight line distance). Models are adjusted for variables such as neighborhood disadvantage.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Licensing authorities should aim to decrease the number of sales outlets to increase the prevalence of smoking cessation</p>

Doc. 2

<p>Henrikson, L., Feighery, E.C., Schleicher, N.C., Cowling, D.W., Kline, R.S. & Fortmann, S.P. (2008). Is adolescent smoking related to the density and proximity of tobacco outlets and retail cigarette advertising near schools? <i>Preventive Medicine</i>, 47, 210-214.</p> <p>Context: US, California (2005 – 2006). Age of participants: high school students.</p>	<p>1.Smoking prevalence: proportion of students within each school who reported any cigarette smoking in the past 30 days; 2.Smoking intensity: number of cigarettes smoked in the past 30 days (average).</p>	<p>a.Density: total number of outlets within a ½-mile radius of each school; b.Proximity: (1) presence of at least 1 outlet within 1000 feet of school; (2) straight-line distance from school to the nearest outlet (if present within ½ mile-radius).</p> <p>NB. Also cigarette advertising density: total number of ads in school neighborhood.</p>	<p>○ 1a. <i>Adjusting for school demographics and neighborhood characteristics, the average prevalence of current smoking was 3.2% higher at schools in neighborhoods with >5 outlets than in neighborhoods without tobacco outlets. However, school smoking prevalence in neighborhoods with 1-5 outlets was <u>not</u> different from neighborhoods without any tobacco outlets.</i> ○ 1b. <i>Neither</i> measure of proximity was associated with school smoking prevalence. ○ 2ab. <i>Neither</i> the density nor proximity of tobacco retailers was associated with the average number of cigarettes smokers reported smoking in the past month.</p> <p>NB. Compared to neighborhoods without any retail cigarette ads, average school smoking prevalence was 2.2% higher in neighborhoods with 1-144 ads (statistically significant difference) and 2.3% higher in neighborhoods with >144 ads (no statistically significant difference).</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: As long as retail cigarette advertising in the US enjoys First Amendment protections, the most effective means to reduce such advertising may be to limit the density of tobacco outlets, for instance by using zoning or licensing ordinances.</p>
<p>Johns, M., Sacks, R., Rane, M. & Kansagra, S.M. (2013). Exposure to tobacco retail outlets and smoking initiation among New York City adolescents. <i>Journal of Urban Health: Bulletin of the New York Academy of Medicine</i>. Published Online First: 23 May 2013, doi:10.1007/s11524-013-9810-2.</p> <p>Context: US, New York City (2011). Age of participants: high school students (... – 17).</p>	<p>1.Smoking Initiation: tried cigarette smoking for the first time in the past 12 months.</p>	<p>a.Frequency: times a week a teen participant shops at pharmacies, delis, or bodegas (stores known to sell tobacco) (= exposure to tobacco retail outlets).</p>	<p>○ 1a. <i>Visiting tobacco retailers at least twice a week was significantly associated with smoking initiation, after controlling for variables such as borough. The predicted probability of initiating among students visiting retailers seven times or more a week (16%) was double that of students who never visit retailers (8%) in a typical week. The prevalence of initiation increases up to about four times per week and then decelerates between five and seven or more times per week.</i></p> <p>NB. The strength of the association between initiation and frequent exposure overall was comparable to that of the association between initiation and living with a smoker.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Implementation and enforcement of policies that reduce the impact of tobacco product promotion in retail settings (e.g. display ban) could play an important role in efforts to curtail smoking among teens</p>
<p>Leatherdale, S.T. & Strath, J.M. (2007). Tobacco retailer density surrounding schools and cigarette access behaviors among underage smoking students. <i>Annals of Behavioral Medicine</i>, 33, 105-111.</p>	<p>1.(Current) student smoking status: non-smoker vs. smoker (occasional (smoked more than once in the past 30 days) or regular (smoked (almost) everyday in the past 30 days)</p>	<p>a.Density: number of tobacco retailers surrounding a school, within a six-block radius.</p>	<p>○ 1a. The number of tobacco retailers was <u>not</u> related to whether a student was a smoker; ○ 2a. Retailer density was <i>correlated</i> with the prevalence of smoking at a school, and schools with a higher prevalence of smoking among the student population also tended to have a larger number of</p>

Doc. 2

Context: Canada, Ontario (2001). Age of participants: 9 th – 12 th grade.	2. School smoking rate: prevalence of occasional and regular smokers within each school. NB. Also usual source of cigarette purchase (self, someone else) / provision (friends).		tobacco retailers in the surrounding neighborhood. NB. Smokers attending a school surrounded by many tobacco retailers were more likely to usually buy their own cigarettes and less likely to get someone else to buy their cigarettes. → Conclusion in terms of policy: Targeted enforcement (to tobacco retailers within close proximity to schools).
Lippman-Kreda, S., Grube, J.W. & Friend, K.B. (2012). Local tobacco policy and tobacco outlet density: Associations with youth smoking. <i>Journal of Adolescent Health</i> , 50, 547-552. Context: US, California (2009). Age of participants: 13 – 16.	1. Lifetime smoking: ever tried a whole cigarette vs. never tried; 2. (Current) smoking frequency: number of days smoked in the past 12 months/30 days (seven-point scale, transformed to log ₁₀ scale).	a. Density: number of retail outlets per 10,000 persons in each city.	<p>1a. In the presence of the individual- and city-level covariates, tobacco outlet density was positively associated with ever-smoking and past 12-month use. Statistically significant effects were found between local clean air policy and tobacco outlet density variables on lifetime and past 12-month cigarette smoking; the positive association between tobacco outlet density and youth smoking was stronger (or even existent only) at the low level of local clear air policy compared with the moderate and high levels.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Results of the current study support both controls over tobacco outlet density and local tobacco policy. Therefore, control over tobacco outlet density together with strong local tobacco policy may have the greatest impact on youth smoking.</p>
Loomis, B.R., Kim, A.E., Busey, A.H., Farrelly, M.C., Willett, J.G. & Juster, H.R. (2012). The density of tobacco retailers and its association with attitudes toward smoking, exposure to point-of-sale tobacco advertising, cigarette purchasing, and smoking among New York youth. <i>Preventive Medicine</i> , 55, 468-474. Context: US, New York State (2000 – 2008). Age of participants: 9 – 17.	<p>1. Susceptibility to smoking: expect to smoke a cigarette soon/in the next year and/or smoking a cigarette if offered by best friends;</p> <p>2. Current smoking: smoked at least 1 day in the past 30 days;</p> <p>3. Smoking frequency (among current smokers): smoked at least 20 days in the past 30 days;</p> <p>4. Smoking intensity: number of cigarettes per day (among current smokers).</p> <p>NB. Also reported exposure to retail tobacco ads; belief that smoking makes youth look cool, usual source of cigarette purchase; reported need to show proof of age, and reported refusal of cigarettes due to age.</p>	a. Density: number of licensed tobacco retailers per 1000 youth aged 17 or younger in each county and year (vending machines and store with P.O. Box addresses excluded).	<p>1a. Tobacco retailer density is <u>not</u> associated with susceptibility to smoking.</p> <p>234a. Tobacco retailer density was <u>not</u> associated with any of the three cigarette purchasing outcomes studied. There is no relationship between density and smoking, except for a counter-intuitive negative relationship with frequent smoking in NYC.</p> <p>NB. No neighborhood variables included as control variables (except for school smoking prevalence).</p> <p>NB. Density is associated with an increased likelihood that youth will think smoking makes them look cool. In NYC, density is also associated with increased rates of self-reported exposure to point-of-sale advertising.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Restricting tobacco licenses to reduce retailer density and enforcing youth access laws are</p>

Doc. 2

<p>Lovato, C.Y., Hsu, H.C.H., Sabiston, C.M., Hadd, V. & Nykiforuk, C.I.J. (2007). Tobacco point-of-purchase marketing in school neighbourhoods and school smoking prevalence: A descriptive study. <i>Canadian Journal of Public Health</i>, 98, 265-270.</p> <p>Context: Canada, British Columbia/Manitoba/ Newfoundland/Ontario/Quebec (?). Age of participants: 10th – 11th grade.</p>	<p>1. (Current) school smoking prevalence: low vs. high (median split; smoker: smoked at least a few puffs on 2 or more days in the past 30 days).</p>	<p>a. Density: number of retail stores within a 1-km radius around each school.</p> <p>NB. Also retail point-of-purchase data (in-store promotion, price, tobacco ads, power walls, health warnings).</p>	<p>reasonable policy approaches to change youth smoking-related attitudes and behaviors</p> <p>o 1a. Tobacco store density is <u>not</u> correlated to school smoking prevalence.</p> <p>NB. <i>Univariate</i> analyses demonstrated that schools with high smoking prevalence were in neighborhoods that had significantly lower price per cigarette, more in-store promotions and fewer government-sponsored health warnings compared to schools with low smoking prevalence.</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Legislators could consider stronger regulations that eliminate PoP advertising and prohibit the sale of tobacco in school neighborhoods</p>
<p>McCarthy, W.J., Mistry, R., Lu, Y., Patel, M., Zheng, H. & Dietsch, B. (2009). Density of tobacco retailers near schools: Effects on tobacco use among students. <i>American Journal of Public Health</i>, 99, 2006-2013.</p> <p>Context: US, California (2003 – 2004). Age of participants: middle and high school students, mean = 14.9.</p>	<p>1. Current smoking status: experimental (smoked at least 1 day in the past 30 days and less than 100 cigarettes in life) vs. established (smoked at least 1 day in the past 30 days and at least 100 cigarettes in life); 2. Smoking intensity: number of cigarettes smoked on smoking days.</p>	<p>a. Density: number of tobacco retailers within a 1-mile radius around each school (transformed to natural log scale); b. Proximity: average straight-line distance from the main office of the school to each retailer within the 1-mile radius around the school.</p>	<p>o 1a. The density of tobacco retailers near a school did <u>not</u> seem to be significantly associated with students' established smoking behaviors but density was associated with experimental smoking (after controlling for individual and neighborhood-level characteristics). Among high school students, who are more likely than middle school students to obtain cigarettes from a retailer instead of social sources, tobacco retailer density significantly contributed to higher experimental smoking prevalence rates; this did not hold true for middle school students.</p> <p>o 1b. Tobacco retailer proximity was <u>not</u> associated with either experimental or established smoking.</p> <p>o 2ab. When the outcome measure was the intensity of smoking, <u>no</u> relationship was observed with either retailer density or proximity.</p> <p>NB. No association between perceived ease of obtaining cigarettes and retail store density</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Results confirm the plausibility of the notion that zoning restrictions can help reduce tobacco use/initiation by students attending secondary schools, although more targeted interventions (e.g. linked to compliance with laws banning the sales of tobacco products to minors), might be equally effective</p>
<p>Novak, S.P., Reardon, S.F., Raudenbush, S.W., Buka, S.L. (2006). Retail outlet density and youth cigarette smoking: A propensity-modeling approach. <i>American Journal of Public Health</i>, 96, 670-676.</p> <p>Context: US, Chicago (1995 – 1999).</p>	<p>1. Current smoking status: any cigarette use in the past month.</p>	<p>a. Density: number of block faces with at least 1 retail outlet divided by the total number of observed block faces per census tract.</p> <p>NB. Also interaction effect: density</p>	<p>o 1a. A higher retail tobacco outlet density was significantly associated with an increased risk of smoking, after controlling for various neighborhood characteristics.</p> <p>Legal status did not significantly strengthen or weaken the relation</p>

Doc. 2

Age of participants: 11 – 23.		and legal status (age).	between tobacco outlet density and current smoking. → Conclusion in terms of policy: Regulating the density of tobacco outlets, e.g. through restrictive licensing, appears to be a plausible avenue to reduce rates of underage and young adult smoking.
Paynter, J., Edwards, R., Schluter, P.J. & McDuff, I. (2009). Point of sale tobacco displays and smoking among 14-15 year olds in New Zealand: a cross-sectional study. <i>Tobacco Control</i> , 18, 268-274. Context: New Zealand (2007?). Age of participants: 14 – 15.	1.	a.	o
Pearce, J., Hiscock, R., Moon, G. & Barnett, R. (2009). The neighbourhood effects of geographical access to tobacco retailers on individual smoking behaviour. <i>Journal of Epidemiology and Community Health</i> , 63, 69-77. Context: New Zealand (2002 – 2004). Age of participants: 15 –	1.(Current) smoking status (yes/no): smoking (at least 1 cigarette a day) vs. non-smoking; 2.Smoking intensity: heavy (> 10 cigarettes a day) vs. light.	a.Proximity/access: travel time (in minutes, by car) to the nearest supermarket and convenience store, from the population-weighted centroid of each neighborhood.	o 12a. Modest association between supermarket/convenience store accessibility and smoking, when controlled for individual-level characteristics (incl. SES) (although less evident with respect to the intensity of smoking). However, controlling for the neighborhood characteristics of area deprivation and area type (urban/rural) removed any suggestion of statistical significance in the relationship between smoking and supermarket/convenience store access. → Conclusion in terms of policy: Basing policies restricting tobacco sale on a level of uncertainty based on mitigation through non-tobacco sale to smoking initiation groups of people who are
Pokorny, S.B., Jason, L.A. & Schoeny, M.E. (2003). The relation of retail tobacco availability to initiation and continued smoking. <i>Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology</i> , 32, 193-204. Context: US, Illinois (1999). Age of participants: 10 – 16.	1.Lifetime smoking: never tried vs. ever tried; 2.Continued cigarette use: ever tried (former smoker) vs. continued use (smoked at least 1 day in the past 30 days).	a.Retail tobacco availability (RTA): number of retailers who illegally sold tobacco per 1,000 youth in the community. b.Density: number of tobacco retailers as a function of those aged 10-17 within each community. NB. Also perceived access to tobacco and ability to purchase tobacco.	o 1ab. RTA was related significantly to tobacco use. For each additional retailer per 1,000 youth who sells cigarettes in a town, the odds that the average youth will have initiated smoking increased by about 1.5. Other level 2-variables, such as density of tobacco retailers and median income of a town, did not have significant effects. o 2ab. <u>None</u> of the level 2-variables, including RTA and density of tobacco retailers, were significant correlates with continued smoking. NB. Higher levels of tobacco availability were associated positively with students' perceptions of easy access to tobacco and ability to purchase tobacco in their own town. → Conclusion in terms of policy: Interventions may be needed to prevent youth from initiating smoking.

Doc. 2

<p>Reitzel, L.R., Cromley, E.K., Yisheng, L. Cao, Y, Dela Mater, R., Mazas, C.A. Cofta-Woerpel, L., Cincirpini, P.M. & Wetter, D.W. (2011). The effect of tobacco outlet density and proximity on smoking cessation. <i>American Journal of Public Health, 101</i>, 315-320.</p> <p>Context: US, Houston (2005 – 2007) Age of participants: 21 – ..., mean = 41.4.</p>	<p>1. Current smoking/cessation status: continuous abstinence (no cigarette smoked for 26 weeks since quit date) vs. relapse.</p>	<p>a. Density: number of tobacco outlets within a 500m/1km/3km travel distance around the participant's home; b. Proximity: travel distance to closest tobacco outlet (dichotomized: <250m/500m).</p>	<p>have initiated</p> <ul style="list-style-type: none"> 1a. The density of tobacco outlets around participants' residences was <u>not</u> a significant predictor of smoking abstinence. 1b. The proximity of residence to the closest tobacco outlet (both <250m vs. ≥250m and <500m vs. ≥500m) was a significant predictor of smoking abstinence: participants living within a short walking distance of the closest tobacco retail outlet were less likely to maintain continuous abstinence from smoking 6 months following a quit attempt than were those who lived farther from the closest retail outlet. The effect of outlet proximity did not vary across postquit weeks. <p>NB No neighborhood variables included as control variables (except for school smoking prevalence).</p> <p>→ Conclusion in terms of policy: Results suggest that zoning laws restricting the licensing of tobacco outlets around residential areas might be an important complement to existing policy efforts to reduce tobacco use.</p>
<p>West, J.H., Blumberg, E.J., Kelley, N.J., Hill, L., Sipan, C.L., Schmitz, K.E., Ryan, S., Clapp, J.D., Hovell, M.F. (2010). Does proximity to retailers influence alcohol and tobacco use among Latino adolescents? <i>Journal of Immigrant Minority Health, 12</i>, 626-633.</p>			

Doc. 2

Other empirical articles concerning the relevance of regulating retail outlets

Study	Topic	Main findings
Bowden, J.A., Dono, J., John, D.L. & Miller, C.L. (2013). What happens when the price of a tobacco retailer licence increases? <i>Tobacco Control</i> . Published online first: 19 June 2013, doi:10.1136/tobaccocontrol-2012-050615.	Licensing	<ul style="list-style-type: none"> On 01-07-2007, the South Australian government increased the annual fee of a retail tobacco license from \$A12.90 to \$A200 (with annual annexation). Just prior to the initial fee increase (12-2006), a distinct shift up in the numbers of active licenses was observed, followed by a shift down 12 months following the initial fee increase (12-2007), and a trailing down after that. The total number of tobacco licenses decreased by 23.7% from 12-2007 to 12-2009. NB. Also indoor smoking ban in liquor-licensed outlets from 11-2007. The decreasing trend was greatest for entertainment outlets, suggesting that the combination of increased license fees and reduced opportunity for smoking resulted in a marked reduction in licenses within these business types. The license fee increase had minimal impact on reducing licenses in other retail outlet types, which may reflect the importance of tobacco sales in these outlets: it appears that the fee increase was not sufficient to impact on retailers that have a high volume of sales from tobacco products.
Burton, S., Spanjaard, D. & Hoek, J. (2012). An investigation of the impact of retail distribution on tobacco purchasing and smoking. <i>Australian & New Zealand Marketing Academy Conference</i> . http://anzmac.org/conference/2012/papers/448ANZMACFINAL.pdf .	Sight of tobacco (retail outlets)	<ul style="list-style-type: none"> Smokers and attempting quitters were interviewed as to their temptations to smoke or buy cigarettes. The mere sight of a tobacco retailer, or of tobacco shelving, prompted some smokers and quitters to think about smoking and, in some cases, to buy cigarettes. The results therefore suggest removal of PoS display of tobacco will not eliminate the retail triggers that cue smoking and tobacco purchases. This finding highlights the potential benefit of policies limiting the number of tobacco outlets.
Carter, O.B.J., Mills, B.W. & Donovan, R.J. (2009). The effect of retail cigarette pack displays on unplanned purchases: results from immediate postpurchase interviews. <i>Tobacco control</i> , 18, 218-221.	Sight of tobacco (retail outlets)	<ul style="list-style-type: none">
Dalgish, E., McLaughlin, D., Dobson, A. & Gartner, C. (2013). Cigarette availability and price in low and high socioeconomic areas. <i>Australian and New Zealand Journal of Public Health</i> , 37, 371-376.	Distribution of retail outlets	<ul style="list-style-type: none"> Compulsory licensing for tobacco retailers should be a priority to enable effective and efficient monitoring of tobacco sales.
Frick, M. & Castro, M.C. (2012). Tobacco retail clustering around schools in New York City: Examining 'place' and 'space'. <i>Health & Place</i> , 19, 15-24.	Distribution of retail outlets	<ul style="list-style-type: none">
Paul, C.L., Mee, K.J., Judd, T.M., Walsh, R.A., Tang, A., Penman, A. & Girgis, A. (2010). Anywhere, anytime: Retail access to tobacco in New South Wales and its potential impact on consumption and quitting. <i>Social Science & Medicine</i> , 71, 799-806.	Self-reported expected reaction to changes in the accessibility of tobacco retail outlets	<ul style="list-style-type: none">
Whyte, G., Gendall, P. & Hoek, J. (2013). Advancing the retail endgame: Public perceptions of retail policy interventions. <i>Tobacco Control</i> . Published online first: 10 July 2013, doi:10.1136/tobaccocontrol-2012-051065.	Public opinion	<ul style="list-style-type: none">
Wood, L.J., Pereira, G., Middleton, N. & Foster, S. (2013). Socioeconomic area disparities in tobacco retail outlet density: a Western Australia analysis. <i>Medical Journal of Australia</i> , 198, 489-491.	Distribution of retail outlets	<ul style="list-style-type: none">

Van: [redacted]
Verzonden: vrijdag 24 januari 2014 13:34
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: verkooppunten
Categorieën: Categorie Rood

Hallo [redacted]

Ik denk dat dat een prima idee is, "onze" projectmedewerker [redacted] (ik heb haar even in de cc gezet) gaf al aan dat ze dat prettig zou vinden. Mooi als jullie, binnen de ruimte die er nog is, in ieder geval voor een deel samen kunnen optrekken.

Nu ik je toch mail: Valt buiten reikwijdte verzoek

Vriendelijke groet,

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]
Verzonden: vrijdag 24 januari 2014 12:39
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: verkooppunten

Dag [redacted]

Dank voor je reactie. Ik heb net projectgroepoverleg gehad en na nog wat verder zoekwerk komt er niet heel veel meer boven tafel. Aangezien we daar dus minder tijd in gaan steken wil [redacted] wil toch graag een paar (3-4) producenten benaderen, anders hebben we wel heel weinig te melden. Volledige dekking geeft dit niet, maar een paar gesprekken kan hij zeker wel gaan voeren en verwerken (zonder meerkosten). Is het een idee dat hij hier in samen optrekt met jullie projectmedewerker?

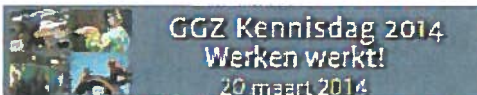
Verder hebben we nog geen land geïdentificeerd waar ze echt een wijziging in het beleid in de afgelopen (circa) 10 jaar hebben doorgevoerd met betrekking tot het aantal verkooppunten – i.v.m. de survey. We verifiëren dit bij de WHO (een deskundige op terrein tobacco control), want de databases van de WHO zelf zijn verre van up-to-date zijn we achtergekomen. Voor de display ban zijn wel meer landen te vinden (maar wellicht ook niet Europese in vragenlijst meenemen). A.s. donderdag bespreken we de landenselectie in de begeleidingscommissie. Ik zal de uitkomst terugkoppelen.

Ik hoor graag van je over de optie m.b.t. interviews.

Met vriendelijke groet,

T 030 [redacted] M 06 [redacted] F 030 [redacted]
 E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
 Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: 20 januari 2014 15:11

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: verkooppunten

Hoi [redacted]

We hebben het er vanochtend wel even over gehad. We hebben geen financiële ruimte voor 15 extra dagen. Ook is er bij ons al een tijdelijke projectmedewerker die o.a. als opdracht heeft gesprekken te voeren met oa supermarkten en systeemproducenten, vooral over de ervaringen met toepassing in de praktijk. We kijken nog even of we jullie opdracht iets kunnen aanpassen, maar veel anders zal niet kunnen. Kom ik nog op terug.

Nog een heel ander punt: Valt buiten reikwijdte verzoek

[redacted]

Groetjes,

[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]

Verzonden: zondag 19 januari 2014 11:04

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: RE: verkooppunten

Dag [redacted]

Donderdag 30 januari is er een bijeenkomst van de begeleidingscommissie. Is het mogelijk om dan al helderheid te krijgen of we onze werkwijze m.b.t. leeftijdsverificatiesystemen afbakenen tot wat we in de literatuur vinden, of dat wij ook informatie via interviews zullen achterhalen?
 Alvast dank voor je reactie.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

T 030 [redacted]

M 06 [redacted]

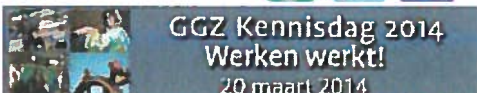
F 030 [redacted]

E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: [redacted]

Verzonden: 15 januari 2014 14:35

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: verkooppunten

Dag [redacted]

We zijn aan de slag gegaan en hopen eind deze maand de begeleidingscommissie bij elkaar te roepen. We zijn inmiddels wel aangelopen tegen onderstaande punt:

Voor het leeftijdsverificatiedeel van de tabakstudie is onze eerste indruk dat het aantal objectieve of wetenschappelijke studies zeer beperkt is. Er zijn wel een paar degelijke studies uitgevoerd naar de effectiviteit van leeftijdsverificatiesystemen voor alcohol en tabak, maar deze zijn vrijwel allen gefinancierd door systeemproducenten en vooral gericht op de effectiviteit van het systeem in naleving uitgedrukt. Relevante implementatievraagstukken t.a.v. het systeem blijven dan onbeantwoord:

- Hoe verhoudt het systeem zich tot privacygevoeligheid en legt het informatie vast uit identiteitsbewijzen?
- In welke mate is het systeem bij toepassing door personeel te frauderen?
- Is het systeem ook haalbaar in de praktijk qua financiering, gebruiksvriendelijkheid e.d.?
- Hoe verhoudt het systeem tot andere nalevingsbevorderende activiteiten als: toezicht, training, nalevingscommunicatie e.d.

We hebben de indruk dat dit nu juist ook vraagstukken zijn waar deze studie meer licht op zou moeten schijnen. Ons voorstel is daarom om een aantal relevante leeftijdsverificatiesysteem-specialisten te interviewen om zo via hoor-en-wederhoor de voor- en nadelen van de verschillende in omloop zijnde systemen in kaart te brengen.

Als dit aansluit bij wat jullie zouden willen dan zou ik [redacted] die deze wereld goed kent willen vragen om hier extra (circa 15 dagen) werk voor te verrichten, m.n. interviews uitvoeren en verslaglegging. Dat past dan alleen niet meer binnen het huidige budget.

Met vriendelijke groet,

T 030 [redacted] M 06 [redacted] F 030 [redacted]
E [redacted] @trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 11 februari 2014 14:10
Aan: [redacted]
Onderwerp: F-W: Verkooppuntenproject (systeemaanpak leeftijdsgrenzen)
Bijlagen: Systeemaanpak Leeftijdsgrenzen bij Tabakverkoop.pdf; Notitie landenselectie_040214.docx; 140206-Schizofrenie-roken.docx

Categorieën: Categorie Rood

Hoi [redacted]

Ter info: voor jou is met name het eerste punt relevant.

Groetjes,

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]
Verzonden: zondag 9 februari 2014 10:14
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Verkooppuntenproject (systeemaanpak leeftijdsgrenzen)

Dag [redacted]

Even wat punten n.a.v. het verkooppuntenproject:

- We hebben een bijeenkomst van de begeleidingscommissie gehad. Dat was erg zinvol (als je de notulen wilt hebben hoor ik dat wel). Een van de opmerkingen betrof de definitie en scope van het onderdeel over leeftijdsverificatiesystemen. We hebben besproken dat de scope primair op de technische systemen is (effectiviteit daaromtrent) ofwel de hulpmiddelen, dat het wel van belang is dat het geheel in de context wordt geplaatst in het rapport. Dit betekent dat aangegeven wordt dat het hulpmiddel onderdeel uitmaakt van een systeem, met de kenmerken zoals in de bijlage is aangegeven. Een aantal aspecten, zoals eerder door jullie genoemd nemen we wel mee, maar de hele implementatie en beleid er om heen valt hier buiten (o.a. hoe wordt publiek geïnformeerd, handhaving etc.). Dit zijn natuurlijk wel voorwaarden voor de uiteindelijke effectiviteit van een systeem in brede zin, maar hebben niet per definitie met het 'hulpmiddel' te maken. Bijgaand ook nog even een link naar een kamerstuk van Klink over systeemcontrole <http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2008/10/27/vwa-handhaving-leeftijdsgrenzen-drank-en-horecawet.html>)
- We hebben nog iemand gevraagd ([redacted] van het AMC/UvA, een goede tabaksonderzoeker) als lid van de begeleidingscommissie.
- Voor het uitnodigen van de internationale experts en het verkrijgen van hun medewerking kan het helpen als wij een brief/email versturen die ook door jullie (VWS) is ondertekend. Is dat mogelijk?
- We hebben een voorlopig landenvoorstel voor de surveys/interviews: zie bijgaand lijstje. Hongarije biedt eigenlijk de enige mooie case mbt het expliciet terugdringen van het aantal verkooppunten (hoewel er op lokaal niveau/state level in tal van andere landen wel vergunningstelsels zijn ingevoerd). Voldoende in elk geval om de aanloop er naar toe (argumenten, draagvlak etc.) in kaart te brengen, maar helaas nog te recent om de gevolgen in kaart te brengen.

Verder: valt buiten reikwijdte verzoek

Ik hoor graag van je!

Met vriendelijke groet,

10.2.8
T 030 10.2.8 M 06 10.2.8 F 030 10.2.8
E @trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl Disclaimer

Systeemaanpak Leeftijdgrenzen bij Tabakverkoop

Een systeem bestaat minimaal uit de volgende items:

- Risicoanalyse
 - Wat zijn de kritieke locaties
 - Wat zijn de kritieke dagen en tijdstippen
- Werkwijze controle leeftijdsgrenzen, waaronder:
 - Vanaf welke minimale "onmiskenbare leeftijd" de leeftijd vastgesteld dient te worden
 - Op welke manier de leeftijd moet worden vastgesteld
 - Op welke wijze indirecte verstrekking ondervangen wordt
 - Te ondernemen extra acties op risicovolle momenten
 - Welke hulpmiddelen gebruikt worden om de leeftijd te controleren
- Hoe en met welke frequentie het personeel over de werkwijze geïnstrueerd wordt (denk hierbij ook aan verloop personeel en opfrisinstructies). Onderwerpen van instructie zijn:
 - De regels
 - Waarom de regels er zijn
 - De controle van de leeftijd (de werkwijze)
 - Welke ID-bewijzen gelden
 - Het "Nee-verkopen"
 - De consequenties van niet naleven (intern en extern)
- Hoe het publiek wordt geïnformeerd over de geldende regels.
- Hoe de naleving van de werkwijze wordt gecontroleerd én geverifieerd (zelfcontrole).
- Wat de corrigerende acties zijn en hoe deze worden uitgevoerd.
- Hoe en met welke frequentie het systeem wordt geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

Reductie van verkooppunten en zichtbaarheid (display ban) van tabaksproducten: inventarisatie van onderzoek en kennis naar (neven)effecten en implementatie

Voorstel voor de selectie van 5 landen ten behoeve van de (web)survey

Achtergrond

Omdat veel gegevens over de specifieke maatregelen en implementatie daarvan naar verwachting niet eenvoudig toegankelijk zijn, zullen deskundigen worden geraadpleegd via een web survey en zo nodig aanvullende (telefonische) interviews. In een selectie van maximaal 5 (andere) Europese landen zullen deskundigen op zowel beleidsniveau worden benaderd (via WHO National Counterparts and/or the WHO Collaborating Centres) en onderzoekers/public health officials (via het Focal Point netwerk dan wel het netwerk in het kader van het EC project ALICERAP waar aan Nederland deelneemt). Een vragenlijst zal worden ontwikkeld en afgestemd met de begeleidingscommissie en opdrachtgever VWS.

Selectiecriteria

1. Goed ontwikkeld (meer restrictief) tabaksbeleid
2. Beleidswijziging op het gebied van aantal verkooppunten en/of display bans, automaten (in de afgelopen 10 jaar).
3. Geschikte contactpersonen (2 à 3 per land, beleidsdeskundige, onderzoeker/public health official, deskundige op gebied van handhaving tabakswetgeving)
4. Geen taalbarrière (beleidsdocumenten en interviews in Engels of Duits)
5. Bij voorkeur Europees land

Voorstel landen:

	Verbod op displays	Automaten	Reductie verkooppunten
Ierland	1 juli 2009	Verbod m.u.v. licensed premises or registered clubs	Nee
Engeland	April '12: grote winkels (>280 m ²), april '15: kleine winkels (< 280 m ²) m.u.v. gespecialiseerde tabakszaken (onder voorwaarden)	Verbod oktober 2011	Nee
Noorwegen	1 jan 2010 (m.u.v. tabakszaken)	Onder voorwaarden (verbod voor jongeren <18 jaar)	Nee
Italië	Nee	Onder voorwaarden (verbod voor jongeren <16 jaar)	Nee
Hongarije ¹	Nee	Verbod (1999)	40.000 > 7000 per 1 juli 2013 (middels vergunningensysteem)

Bronnen: WHO European Tobacco Control Database, persoonlijke communicatie¹

10.2.e

Van: 10.2.e) | 10.2.e @vwa.nl]
Verzonden: donderdag 13 februari 2014 13:00
Aan: 10.2.e
Onderwerp: RE: Assistent ronde leeftijdsverificatie
Categorieën: Categorie Rood

Hoi 10.2.e

Dank voor de terugkoppeling!

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Senior Inspecteur Toezichtontwikkeling

.....
Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
Divisie Consument & Veiligheid

Veldmaarschalk Montgomerylaan 500 | 5623 LE | Eindhoven
Postbus 2168 | 5600 CD | Eindhoven

.....
T 040-2911500
F 040-2911600
M 06-10.2.e
10.2.e @vwa.nl <mailto:10.2.e @vwa.nl>
.....

Van: 10.2.e [mailto:10.2.e @minvws.nl]
Verzonden: donderdag 13 februari 2014 9:10
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: RE: Assistent ronde leeftijdsverificatie

Hoi 10.2.e

Afgelopen dinsdagmiddag heb ik een nuttig gesprek met 10.2.e gehad oa over de wijze waarop het Trimbos-onderzoek en de praktijkinventarisatie naar de effectiviteit van leeftijdsverificatie-hulpmiddelen op elkaar kunnen worden afgestemd.

Trimbos denkt aan een zgn focusgroep met de aanbieders van de systemen, ipv separate gesprekken met Ageviewer, ID-swiper, etc. Dat heb ik hier bij VGP even gepolst en dat viel goed. Ik zal vanuit VGP actief betrokken zijn bij die focusgroep.

Voor de praktijkinventarisatie van de ervaringen van de verstrekkers van alcohol en tabak met hulpmiddelen bij de leeftijdsverificatie heeft het MT inmiddels besloten om die opdracht extern uit te zetten ipv dat ik die ronde (met een assistent) ga doen. Wel ga ik de opdracht begeleiden en op die manier mede zorg dragen dat in de praktijkinventarisatie ook wordt meegenomen of en in welke vorm het elektronische hulpmiddel onderdeel uitmaakt van een bredere aanpak (bv onderdelen van de door de NVWA-systeemaanpak leeftijds grenzen tabakverkoop).

Ik hoop vandaag de offerteaanvraag de deur uit te doen, zodat de praktijkinventarisatie begin maart kan starten en de resultaten eind april beschikbaar zijn. Ik houd je natuurlijk op de hoogte!

Vast buiten reikwijdte verzoek

Graag tot binnenkort en hartelijke groet,

Van: [redacted]
Verzonden: woensdag 5 februari 2014 14:07
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: Assistent ronde leeftijdsverificatie

Hoi [redacted],

Dank voor je snelle reactie! Ik kan me jullie argumentatie om "nee" te zeggen goed voorstellen, hoewel met name hun kennis van de materie juist ook wel kan pleiten voor meewerken aan de gespreksronde.

Het was een vraag van mijn kant waard ☺.

Trimbos als alternatief staat zeker ook op mijn lijstje, maar we vermoeden dat [redacted] [redacted] weinig tijd heeft. Maar ik heb dinsdagmiddag met hem afgesproken, dus zal het dan bij hem polsen. Iig vraag ik [redacted] om mee te denken met de vraagstelling en ook voor de gesprekken met de aanbieders van de hulpmiddelen/ systemen. Er is nml nog ruimte in de literatuurstudie-opdracht die ik hiervoor mag benutten.

Qua aanbesteding ben ik er ook van overtuigd dat onder de € 25.000 1 offerte afdoende is, maar de financiële man van VGP denkt daar helaas anders over. En dan kom ik dus in de wereld van inkoopdossier, offertetraject, etc ... gaat me net wat te lang duren.

Dank voor het meedenken en ik houd je op de hoogte van de ontwikkelingen rond de praktijkinventarisatie ☺.

Groet [redacted]

Van: [redacted] ([mailto:[redacted]@vwa.nl])
Verzonden: woensdag 5 februari 2014 10:24
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Assistent ronde leeftijdsverificatie

Hoi [redacted]

Ik heb je verzoek gister besproken.

Ons lijkt het geen goed idee weekendpoulers te vragen voor deze klus.

Zij zijn vanuit het toezicht betrokken bij deze materie en verder hebben wij hun vrije uurtjes hard nodig voor het uitvoeren van LG-controles en rookcontroles.

Wel hebben we nagedacht over een alternatief.

We kwamen uit op het Trimbos. Zij voeren de literatuurstudie al uit en wellicht is het voor hen juist goed om aan de interviews deel te nemen.

Ik denk dan eerst aan [redacted]. Hij kan ook een goede sparringspartner zijn, omdat hij goed in de materie zit. Maar wellicht heeft het Trimbos ook een 'goedkopere' kracht of een stagiaire.

Overigens is er geen 3 offertetraject nodig als je onder de 25.000 euro incl BTW blijft. Je kunt dan rechtstreeks aan 1 partij gunnen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Senior Inspecteur Toezichtontwikkeling

.....
Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit
Divisie Consument & Veiligheid

Veldmaarschalk Montgomerylaan 500 | 5623 LE | Eindhoven
Postbus 2168 | 5600 CD | Eindhoven

.....
T 040-2911500

F 040-2911600

M 06-1026

@vwa.nl <mailto: [REDACTED]@vwa.nl>
.....

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

Berenschot Groep B.V.

Postbus 8039
3503 RA UTRECHT

Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie

Bezoekadres:
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen bli

T 070-
M +31(0)6-
@minvws.nl

Datum 24 FEB. 2014
Betreft Offerte-aanvraag praktijkinventarisatie
leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak

Kenmerk
328019-117481-VGP

Bijlage
ARVODI-2011

Geachte

De directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie van het ministerie van VWS heeft behoefte aan een praktijkinventarisatie van de wijze waarop de verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen voor het verkopen van alcohol en tabak naleven en met name de effectiviteit van de (elektronische) hulpmiddelen die zij daarbij hanteren.

Hierbij nodig ik u uit voor het uitbrengen van een offerte voor deze praktijkinventarisatie, deze aanvraag is u ook per mail toegezonden. In het vervolg van deze brief zijn de gevraagde dienstverlening en randvoorwaarden nader uitgewerkt.

Achtergrond

Sinds 1 januari 2014 is de verkoop van alcohol en tabak aan jongeren onder de 18 jaar verboden. De verstrekkers van deze middelen zijn verantwoordelijk om bij de verkoop de leeftijd van de koper te verifiëren. VWS wil op korte termijn inzicht hebben in hoe de verstrekkers deze leeftijdsverificatie invullen en wat de effectiviteit is van eventuele (elektronische) hulpmiddelen daarbij. Het Trimbos-instituut onderzoekt daartoe, op basis van wetenschappelijke literatuur en internationale publicaties, de effectiviteit van de beschikbare leeftijdsverificatiesystemen/-instrumenten.

Middels de praktijkinventarisatie waarvoor ik u vraag offerte uit te brengen, wil VWS daarnaast inzicht krijgen in:

- de wijze waarop de verstrekkers van alcohol en tabak, uitgesplitst per sector/branche, nu in de praktijk de leeftijd van de koper van alcohol en tabak verifiëren;
- welke elektronische systemen en instrumenten zij daar eventueel bij hanteren (mogelijk als onderdeel van een grotere (cultuur)aanpak);
- de door de verstrekkers ervaren voor- en nadelen van het gebruik van de op de markt beschikbare elektronische hulpmiddelen (systemen en instrumenten) bij hun aanpak/ werkwijze rond de leeftijdsverificatie.

Correspondentie uitsluitend
richten aan het retouradres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.

Gevraagde dienstverlening:

Het voorbereiden en uitvoeren van de praktijkinventarisatie, welke tenminste bestaat uit:

- a. een schriftelijke inventarisatie onder de verstrekkers van alcohol en tabak, zoals hiervoor genoemd;
- b. (telefonische) gesprekken met een representatieve steekproef onder deze verstrekkers.

Te overwegen valt ook enkele gesprekken aan te gaan met individuele verstrekkers over hun ervaringen met de leeftijdsverificatie en het gebruik van elektronische hulpmiddelen daarbij.

Kenmerk

328019-117481-VGP

Ik verzoek u bij de praktijkinventarisatie tenminste de volgende organisaties te betrekken:

- de (hoofdkantoren van) supermarktfarmules, slijterijfarmules, tabaksverkooppunten, benzinepomphouders, tabaksautomaten-firma's;
- branchevereniging CBL (supermarkten);
- ondernemersorganisatie KHN (horeca);
- Slijtersunie (slijters);
- platform verkooppunten tabak PVT en brancheorganisatie NSO (tabaksdetailhandel);
- NOC*NSF (sportkantines);
- KNVB en KNHB (grote sportbonden).

Ik verkies een gefaseerde aanpak van deze opdracht, in nauwe afstemming met de opdrachtgever. Dat wil zeggen dat ik van u verwacht dat u in uw plan van aanpak meeneemt dat het opstellen van lijst met te benaderen verstrekkers en de vraagstelling voor zowel de schriftelijke als (telefonische) gesprekken wordt voorgelegd aan de opdrachtgever, alvorens de uitvoeringsfase daadwerkelijk start.

Resultaat en planning

De opdracht dient direct na de opdrachtverlening van start te gaan, dat wil zeggen begin maart. Het resultaat van de praktijkinventarisatie dient medio april in concept gereed te zijn. Als indicatie voor de afronding van de opdracht en het opleveren van het eindproduct geldt de datum van 1 mei 2014. U kunt hiervan beargumenteerd in uw voorstel beperkt afwijken.

Voorwaarden offerte

Uw offerte voor de praktijkinventarisatie dient aan de volgende voorwaarden te voldoen:

- De offerte bevat een plan van aanpak met daarin fasering, beslismomenten, uit te voeren activiteiten (inclusief omvang schriftelijke inventarisatie en het aantal (telefonische) gesprekken) en de daarbij behorende (tijds)planning.
- U dient in uw offerte aan te geven welke medewerking u van de opdrachtgever verwacht bij de uitvoering van de overeenkomst;
- In het plan van aanpak moet een prijs zijn opgenomen van het aantal dagen per medewerker per deel, vermenigvuldigd met de voor hen in rekening te brengen dagtarieven. U dient aan te geven wat de totale aanneemsom is voor de opdracht conform het opgestelde plan van aanpak. Eventuele bijkomende kosten dienen te worden gespecificeerd;
- De personen die het onderzoek uitvoeren moeten met name zijn genoemd. Van deze personen dient een curriculum vitae te worden meegezonden;

- Om de onafhankelijkheid van het onderzoek te waarborgen en de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen is het van belang dat u in de offerte naar waarheid bevestigt dat uw organisatie in de afgelopen vijf jaar geen onderzoek heeft gedaan of andere opdrachten heeft uitgevoerd in opdracht van de tabaksindustrie.
- Indien uw organisatie in de afgelopen vijf jaar opdrachten heeft uitgevoerd op het terrein van alcohol en/of tabak, dan dient in de offerte een overzicht te worden opgenomen van deze opdrachten.

Kenmerk

328019-117481-VGP

Op een eventuele opdracht zullen de Algemene Rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van Diensten (ARVODI-2011) van toepassing zijn. Een exemplaar van deze voorwaarden treft u aan in de bijlage bij deze offerte-aanvraag.

Gunning van de opdracht

Uw offerte zal, naast bovengenoemde voorwaarden en de algehele indruk van de offerte, beoordeeld worden op de volgende elementen:

- Prijs (als indicatie denken wij aan een bedrag van maximaal €25.000)
- Planning
- Algehele aanpak van de praktijkinventarisatie
- Omvang van de praktijkinventarisatie (aantal verstrekkers dat bij het onderzoek wordt meegenomen)
- Eindproduct/rapportagevorm

Offertetermijn, wijze van indienen en eventuele aanvullende vragen

De uiterste datum voor het indienen van de offerte is **26 februari 2014**. Uw offerte dient per email (in de vorm van een gescande ondertekende offerte in pdf-format) te worden ingediend bij:

T.a.v. [redacted] @minvws.nl en [redacted] @minvws.nl

Indien u een verkennend (telefonisch) gesprek wenselijk vindt over de gevraagde dienstverlening kunt u contact opnemen met opdrachtgever [redacted] via 070- [redacted]

Mocht u naar aanleiding van de inhoud van deze offerte-aanvraag nog aanvullende vragen hebben, dan kunt u deze uiterlijk 20 februari 2014 per email stellen via [redacted] @minvws.nl. Omdat aan meerdere organisaties is gevraagd om een offerte uit te brengen voor deze opdracht, zullen alle tijdig ontvangen schriftelijke vragen worden beantwoord in een zogenoemde nota van inlichtingen. Deze wordt u uiterlijk 21 februari 2014 per email toegezonden.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en wens u veel succes met het opstellen van uw offerte.

Hoogachtend,

de directeur Voeding, Gezondheidsbescherming
en Preventie,

drs. M. Sonnema

De Werkmaatschappij
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Inkoop Aanvraagformulier

Hangar Inkoop Samenwerking (HIS)

Bezoekadres

Rijkswaterlooplei Beddingpark
Wilhelmina van Pruisenweg 57
2595 AN Den Haag

Postbus 20013

2500 EA Den Haag

Procedure

Dit formulier s.v.p. ingevuld en ondertekend (gescand) te versenden
naar: info@his.wmrijks.nl

N.b. Indien het u op voorhand bekend is dat uw aanvraag een Europese aanbesteding betreft, dan geldt het volgende. De HIS zal uw aanvraag alleen in behandeling nemen als deze is opgenomen in het jaarplan van uw directie, of als daartoe expliciete toestemming is verleend door de afdeling Regie van uw departement. In dat laatste geval verzoeken wij u daarvan een schriftelijke verklaring van de afdeling Regie (bv. een e-mail) bij te voegen bij dit aanvraagformulier.

1 Contactgegevens aanvrager

Naam contactpersoon	<input type="text" value="10.1a"/>	Telefoon	<input type="text" value="070-102a"/>
Departement/kolom/directie/afdeling	<input type="text" value="VWS-VGP"/>	E-mail	<input type="text" value="10.2a@minvws.nl"/>
Functie	<input type="text" value="projectleider"/>		
Naam vervanger	<input type="text" value="10.2a"/>	Telefoon	<input type="text" value="10.2a@minvws.nl"/>

2 Inkoopbehoefte

Korte omschrijving van de inkoopbehoefte.

Is er een plan van aanpak (of startnotitie) beschikbaar? Zo ja, s.v.p. toevoegen. ☒ nee ☐ ja

Valt de inkoop mogelijk onder een bestaande (raam)overeenkomst? (zie overzicht Raamovereenkomsten op Rijksportaal) ☒ nee ☐ ja

Is de aanbesteding opgenomen in het jaarplan van uw directie? ☒ ja ☐ nee

Zo niet, heeft u toestemming van de afdeling Regie? (s.v.p. schriftelijke verklaring, bv. e-mail, bijvoegen) ☐ ja ☐ nee

Heeft deze aanvraag een relatie met een ☒ nee ☐ onbekend ☐ ja, met

andere inkoopaanvraag?

Doc. 7

Is er sprake van een eenmalige opdracht, een contractverlenging of een aanvulling op een bestaand contract? Indien van toepassing, dan s.v.p. het eerste contract vermelden.

- ☒ eenmalige opdracht
☐ contractverlenging, te weten
☐ aanvulling op bestaand contract, te weten
☐ n.v.t.

Is het te leveren product of dienst al eerder ingekocht door uw directie?

- ☒ nee ☐ onbekend ☐ ja

Is een optie tot verlenging van het af te sluiten contract gewenst?

- ☒ nee ☐ ja

Betreft het een complex/(zowel technisch, als inhoudelijk) politiek gevoelig project?

- ☒ nee ☐ ja, omdat

3 Financiën

Raming van de contractwaarde

€ 25.000

Geef aan welk bedrag (excl. btw) met de dienstverleningsopdracht/de aanschaf van het product/de dienst/het werk naar uw inschatting is genoemd? Het betreft hier een raming (omzetwaarde) van de aan te besteden opdracht, te meten over de gehele looptijd. Bij opdrachten voor leveringen voor onbepaalde duur of waarvan de looptijd niet kan worden bepaald: het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48 maanden. Dat houdt in dat ook het benodigde beheer/onderhoud/opleidingen etc. in deze raming moet worden meegenomen.

Nb. Houd rekening met mogelijke aanvullende of herhalingsopdrachten in de toekomst die op dit moment nog niet zijn in te vullen maar die men mogelijk aan de opdrachtnemer wil voorbehouden.

Heeft de budgethouder akkoord gegeven?

- ☒ ja ☐ nee, want

Indien van toepassing verplichtingnummer (VWS & BZK)/werkbudgetregel (FIN)

voornemenummer: 1360002493 werkbudget 1.00.14 Prev, schad.midd.gebruik ADT

4 Planning

Looptijd van de opdracht

2 maanden

Beoogde ingangsdatum van de opdracht

3-3-2014

Op welke datum dient het (eind) product te worden geleverd?

1-5-2014

Is er sprake van een spoedopdracht (termijn < 1 maand)? Indien ja, dan moet toestemming zijn verleend door Regie (s.v.p. bijvoegen, bv. e-mail).

- ☒ nee ☐ ja

5 Overig

Bijzonderheden

6 Ondertekening

Naam gevolmachtigd opdrachtgever

102e

Functie

MT VGP

Handtekening

102e

Berenschot

Ministerie van VWS
Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en
Preventie

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Datum 26 februari 2014
Onderwerp Offerte 'Praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak'
Ons kenmerk 50540/AqO
Uw kenmerk 328019-117481-VGP

Geachte

Met genoegen stuur ik u hierbij onze offerte *Praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak*. We hebben de afgelopen twee weken met veel enthousiasme aan het voorstel gewerkt en zijn ervan overtuigd dat we een kwalitatief hoogwaardige en passende aanbieding doen.

Gezien de planning van de opdracht zetten we een onderzoeksteam in dat uitstekend inhoudelijk is ingevoerd in de materie en bovendien onderzoeksmatig uitstekend is onderlegd. De kernleden van het team waren nauw betrokken bij het eerder door ons uitgevoerde onderzoek naar de wijze waarop supermarkten de leeftijdsgrenzen controleerden (2009).

We hebben gekozen voor een beproefde en gedegen onderzoekszet waarmee we op systematische wijze ordening brengen in het veld, gestructureerd informatie verzamelen en analyseren en dit vertaald naar goed leesbare en heldere rapportage.

Wij hopen dat de offerte aan uw verwachtingen voldoet. Mocht ons voorstel op accenten aanpassing behoeven dan gaan wij daarover graag in overleg. Voor vragen en/of opmerkingen kunt u uiteraard te allen tijde contact met me opnemen.

Met vriendelijke groet,

06 -

Berenschot

Praktijkinventarisatie leeftijds- verificatiesystemen alcohol en tabak

Plan van aanpak

**André Oostdijk
Maarten van Noort
Daan van den Nieuwenhuizen**

26 februari 2014

Berenschot

Praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak

Plan van aanpak

Inhoud	Pagina
1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel- en vraagstelling	1
1.3 Opbrengst van de inventarisatie	2
1.4 Leeswijzer	2
2. Onze visie op de vraagstelling	4
2.1 Leeftijdsverificatie staat in de politiek-bestuurlijke schijnwerpers!	4
2.2 Het gaat om <i>soorten</i> systemen en instrumenten	4
2.3 Bescheiden onderzoeksbudget vraagt om gerichte inzet	5
2.4 Ook het Trimbos-instituut doet onderzoek	5
3. Voorgestelde aanpak	7
3.1 Fase 1. Richten en afstemmen	7
3.2 Fase 2. Telefonische interviews	8
3.3 Fase 3. Verdiepende gesprekken	9
3.4 Fase 4. Analyse en rapportage	10
4. Organisatie en uitvoering	12
4.1 Ons team	12
4.2 Planning, inzet en kosten	13
4.3 Rol van de opdrachtgever	15
5. Referentieopdrachten	16

Berenschot

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 1 januari 2014 zijn de leeftijdsgrenzen voor de verkoop van alle alcoholhoudende dranken en tabaksproducten verhoogd van zestien naar achttien jaar.

Verstrekkers van alcohol en/of tabak, zoals supermarkten, slijterijen, tabaksverkooppunten, benzinepomphouders, horecagelegenheden en sportkantine, mogen sinds die datum geen bier, wijn of tabakswaar meer verkopen aan jongeren onder de achttien jaar. Zij zijn er zelf voor verantwoordelijk om de leeftijd van de koper te verifiëren. De verkoper maakt zich schuldig aan een strafbaar feit als hij zich niet aan de leeftijdsgrenzen houdt.

Een belangrijke reden voor de verhoging van de leeftijdsgrenzen was dat jongeren de afgelopen jaren te gemakkelijk aan alcohol en tabakswaar bleken te kunnen komen. Begin dit jaar werd dat nog eens onderstreept. Zo bleek afgelopen januari uit een in opdracht van het ministerie van VWS uitgevoerd onderzoek waarbij 'mystery-shoppers' werden ingezet, dat onlineverkopers van alcohol vrijwel nooit de leeftijd van de kopers controleren. En begin februari bleek uit onderzoek dat in opdracht van het Trimbos-instituut is uitgevoerd dat ook jongeren die tabak willen kopen, lang niet altijd naar hun leeftijd gevraagd wordt¹.

Mede dankzij de genoemde onderzoeken staat het thema leeftijdsverificatie op dit moment vol in de politiek-bestuurlijke belangstelling. Zo wordt de mogelijkheid dat een meerderheid van de Tweede Kamer zich achter de verplichte toepassing van elektronische hulpmiddelen (om vast te stellen of de potentiële kopers ouder zijn dan 18 jaar) zal scharen niet uitgesloten.

Tegen deze achtergrond heeft de *directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie* van het ministerie van VWS behoefte aan inzicht in de wijze waarop de verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen voor het verkopen van alcohol en tabak naleven en in de effectiviteit van de (elektronische) hulpmiddelen die zij daarbij hanteren.

1.2 Doel- en vraagstelling

Om de kennisbehoefte in te vullen, heeft het ministerie het Trimbos-instituut gevraagd om op basis van wetenschappelijke literatuur en internationale publicaties een studie te doen naar de effectiviteit van beschikbare leeftijdsverificatiesystemen en -instrumenten.

In aanvulling hierop wenst het ministerie een *praktijkinventarisatie* van de wijze waarop verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen voor de verkoop van hun producten naleven. U heeft Berenschot gevraagd om hiervoor een voorstel te doen.

¹ Trimbos-instituut, Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging, *Roken Jeugd Monitor 2013*, februari 2014.

Berenschot

De uitvoering van beide onderzoeken dient nauw op elkaar te worden afgestemd, aan de voorkant, tijdens de uitvoering en bij de afronding.

U heeft voor de praktijkinventarisatie de volgende drie vragen geformuleerd:

1. *Op welke wijze verifiëren de verstrekkers van alcohol en tabak, uitgesplitst naar sector en branche, op dit moment de leeftijd van de koper van alcohol en tabak?*
2. *Welke elektronische systemen en instrumenten hanteren zij daar (eventueel) bij, al dan niet als onderdeel van een bredere (cultuur)aanpak?*
3. *Welke voor- en nadelen ervaren de verstrekkers van het gebruik van de op de markt beschikbare elektronische hulpmiddelen (systemen en instrumenten) bij hun aanpak en werkwijze rondom de leeftijdsverificatie?*

In uw aanvraag noemt u ten slotte zelf al een aantal organisaties en branches die bij de uitvoering van de praktijkinventarisatie betrokken moeten worden.

1.3 Opbrengst van de inventarisatie

De opbrengst van de praktijkinventarisatie bestaat uit een *bondig en duidelijk eindrapport* dat desgewenst direct aan de Tweede Kamer kan worden aangeboden.

Het eindrapport geeft een *betrouwbaar en volledig inzicht* in de wijze waarop de verstrekkers van alcohol en tabak op dit moment in de praktijk invulling geven aan hun wettelijke verantwoordelijkheid om de leeftijd van de koper te verifiëren. Het legt daarbij de nadruk op de *elektronische systemen en instrumenten* die de verstrekkers bij de leeftijdsverificatie hanteren en de *voor- en nadelen* die zij hierbij ervaren. In het rapport maken we onderscheid tussen de verschillende *branches en sectoren*.

Het rapport bevat een *gedegen analyse* waarmee het ministerie gefundeerd in gesprek kan gaan met zowel de politiek als de branche- en koepelorganisaties. Om de opbrengst voor het ministerie te optimaliseren, voeren we het onderzoek in nauwe *afstemming* met het Trimbos-instituut uit. Op die wijze borgen we dat de praktijkinventarisatie maximale input levert voor de effectiviteitsstudie van het Trimbos-instituut. En andersom uiteraard.

1.4 Leeswijzer

Deze offerte is als volgt opgebouwd:

In *hoofdstuk 2* geven wij allereerst onze *visie* op uw vraag. De 'bril' waarmee we uw vraag bekijken, werkt immers direct door in het plan van aanpak dat wij voorstellen.

In *hoofdstuk 3* presenteren wij ons *plan van aanpak* voor de praktijkinventarisatie.

Berenschot

In *hoofdstuk 4* gaan wij in op de *organisatie en uitvoering* van de praktijkinventarisatie. Hierbij staan we onder meer stil bij ons team, onze inzet en onze planning.

In *hoofdstuk 5* hebben wij tenslotte een aantal relevante *referentieopdrachten* op een rij gezet.

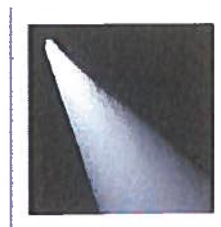
Berenschot

2. Onze visie op de vraagstelling

2.1 Leeftijdsverificatie staat in de politiek-bestuurlijke schijnwerpers!

De door u gevraagde praktijkinventarisatie heeft betrekking op een thema dat op dit moment vol in de politieke belangstelling staat: leeftijdsverificatie bij alcohol- en tabaksverkoop. In het gesprek dat wij over uw aanvraag voerden, maakte u duidelijk hoe gevoelig het thema ligt, mede als gevolg van de recent uitgevoerde onderzoeken waaruit blijkt dat het nog altijd relatief gemakkelijk is om als jongere aan alcoholhoudende dranken of tabakswaar te komen.

Wij menen dat met deze politieke gevoeligheid rekening moet worden gehouden in de onderzoeksopzet voor de praktijkinventarisatie. Concreet zien wij deze doorwerking op twee vlakken. In de eerste plaats is het in een gevoelige beleidscontext waarin sprake is van uiteenlopende belangen nog belangrijker om als onderzoeker een scherp onderscheid aan te brengen tussen feiten, beelden en meningen. Tijdens de gegevensverzameling verzoeken we daarom onze gesprekspartners hun meningen zoveel mogelijk met feiten te staven. Uiteraard verzamelen we zelf ook zoveel mogelijk feitelijke gegevens door relevante documentatie te bestuderen. Op basis van het verzamelde materiaal komen wij vervolgens tot een gedegen analyse.

In de tweede plaats betekent de politieke gevoeligheid van het thema iets voor de vorm van de praktijkinventarisatie; de resulterende eindrapportage mag geen ontoegankelijke technische verhandeling worden over de gebruikte systemen maar moet ook niet-ingevoerde lezers als Tweede Kamerleden houvast en duidelijkheid bieden om op gefundeerde wijze tot een oordeel over het gebruik van systemen bij leeftijdsverificatie te komen.

In de derde plaats leven er tal van (al dan niet goed onderbouwde) beelden over de meest effectieve systemen van leeftijdsverificatie. Deze inzichten gebruiken we als input voor de praktijkinventarisatie. We bezien welke partijen/organisaties zich over welke systemen hebben uitgesproken en toetsen de conclusies. Ook beoordelen we in hoeverre alle (combinaties van) systemen betrokken worden in het debat.

2.2 Het gaat om soorten systemen en instrumenten

Opvallend aan het thema leeftijdsverificatie is hoe snel men geneigd is de oplossing te zoeken in bekende en beproefde systemen die door één partij worden aangeboden. De minister van VWS kan als systeemverantwoordelijke voor de leeftijdsregels omtrent alcohol- en tabaksverkoop

vanzelfsprekend niet meegaan in deze neiging. Voordat over specifieke systemen gesproken kan worden, dient eerst over *functionaliteiten* (Wat moet een systeem kunnen?) gesproken te worden.

Berenschot

Het is mede tegen deze achtergrond dat u het Trimbos-instituut heeft gevraagd om een studie te doen naar de effectiviteit van de beschikbare leeftijdsverificatiesystemen en –instrumenten.

Wij zijn van mening dat de praktijkinventarisatie een belangrijk hulpmiddel kan zijn om de discussie eerst over functionaliteiten te laten gaan. In het onderzoek zullen wij daarom de verschillende aangetroffen systemen classificeren en rubriceren zodat niet alleen uitspraken over de effectiviteit van losse systemen, maar ook uitspraken over modellen en typen van systemen mogelijk worden.

2.3 Bescheiden onderzoeksbudget vraagt om gerichte inzet

In uw offerteaanvraag doet u zelf reeds een aanzet voor de te hanteren aanpak. U beschrijft hoe de praktijkinventarisatie zou kunnen bestaan uit een schriftelijke inventarisatie onder de verstrekkers van alcohol en tabak en (telefonische) gesprekken met een representatieve steekproef onder deze verstrekkers.

Zoals wij u over de telefoon al aangaven, willen wij u echter in overweging geven om toch voor een andere aanpak te kiezen. Gezien het relatief beperkte aantal organisaties en branches (kleine populatie) ligt een onderzoeksopzet die zwaar leunt op schriftelijke vragenlijsten wat ons betreft niet meteen voor de hand. In onze uitvoerige onderzoekspraktijk hebben wij geleerd dat zo'n opzet voor de gegeven situatie uiteindelijk duurder is, minder oplevert en – niet onbelangrijk gegeven de korte doorlooptijd van het onderzoek – ook langer duurt.

Wij geven u in overweging om uit te gaan van telefonische half-gestructureerde interviews met koepels en ketens. Dit geeft ons de vrijheid om naar bevind van zaken door te vragen over bijvoorbeeld de voor- en nadelen van bepaalde systemen terwijl in de gesprekken tegelijkertijd wel dezelfde thema's langs dezelfde lijnen aan de orde komen. Daarmee zijn we in staat een groot aantal verstrekkers te benaderen en tegelijkertijd zoveel mogelijk informatie op te halen.

Vervolgens bezoeken we een aantal individuele verstrekkers om dieper door te praten over de voor- en nadelen, effecten, enzovoort. In het volgende hoofdstuk hebben wij langs deze lijnen een detailaanpak voor u uitgewerkt.

2.4 Ook het Trimbos-instituut doet onderzoek

Zoals eerder opgemerkt voert het Trimbos-instituut parallel aan de praktijkinventarisatie een onderzoek uit naar de effectiviteit van leeftijdsverificatiesystemen en –instrumenten. De exacte scope en invulling van dit onderzoek is ons op dit moment niet bekend. Dat een optimale afstemming van de praktijkinventarisatie en het effectiviteitsonderzoek een grote meerwaarde heeft, is echter duidelijk. Op diverse plaatsen in het onderzoek hebben we daarom afstemmingsmomenten ingebouwd om beide onderzoeken zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en om – zo mogelijk – van elkaars resultaten gebruik te kunnen maken.

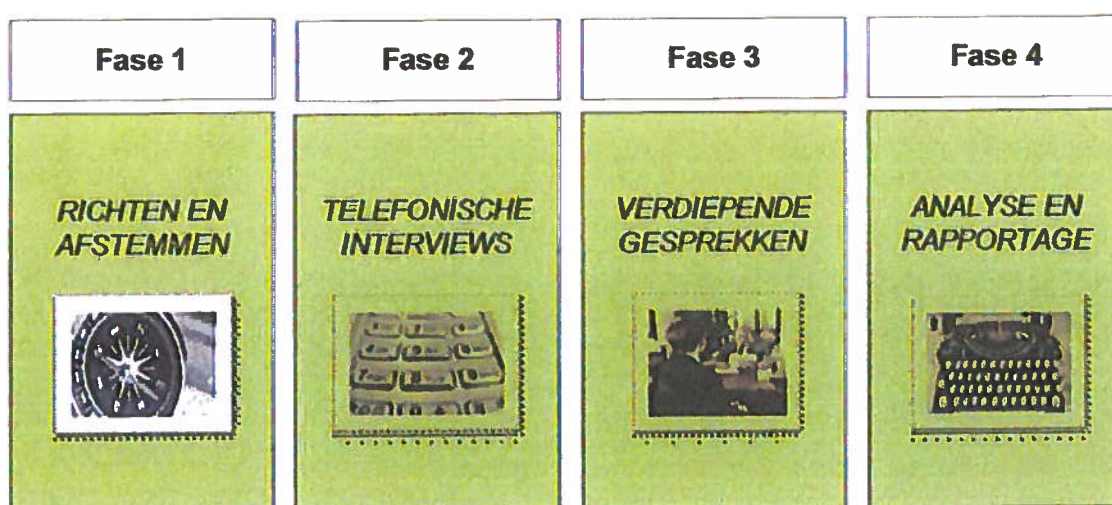
Berenschot

Los van deze afstemmingsmomenten participeren we – indien gewenst – met plezier in bijvoorbeeld een klankbordgroep, expertsessies en dergelijke die in het kader van het effectiviteitsonderzoek worden georganiseerd. Binnen 'de grenzen van het redelijke' brengen we hiervoor geen kosten in rekening.

Berenschot

3. Voorgestelde aanpak

In het verlengde van onze visie op de vraagstelling stellen wij u een kwalitatieve aanpak voor die uit vier fasen bestaat. De onderstaande figuur vormt hiervan een schematische weergave:

Figuur 1. Voorgestelde aanpak

Hieronder gaan wij per onderzoeksfase in op het doel, de activiteiten en het resultaat.

3.1 Fase 1. Richten en afstemmen

Doel

Deze fase heeft tot doel om de opzet en uitvoering van de praktijkinventarisatie af te stemmen op de inrichting van de door het Trimbos-instituut uit te voeren effectiviteitsstudie enerzijds en de verwachtingen van de opdrachtgever anderzijds.

Activiteiten

Om te borgen dat de opzet en uitvoering van de praktijkinventarisatie goed aansluiten op het onderzoek van het Trimbos-instituut en op uw eigen wensen en verwachtingen, starten we het onderzoek met het opstellen van een analysekader. Los van een korte dossierstudie² gaan we hiertoe in gesprek met de opdrachtgever en raadplegen we het Trimbos-instituut.

² Vanuit diverse perspectieven zijn onderzoeken uitgevoerd naar de (internationale) toepassing van leeftijdsverificatiesystemen en zijn initiatieven als ID-Swiper en Ageviewer op effectiviteit beoordeeld.

Berenschot

Het analysekader geeft een totaaloverzicht van de onderwerpen en aspecten die in de praktijkinventarisatie meegenomen zullen worden om de door u geformuleerde onderzoeksvragen te beantwoorden. Het geeft daarmee scope en richting aan de praktijkinventarisatie.

Een bijkomend voordeel is dat het ons de mogelijkheid geeft om ons onderzoek op gestructureerde en systematische wijze af te stemmen op dat van het Trimbos-instituut. Men hen zullen we een afstemmingsgesprek voeren waarin we hun het analysekader voorleggen met het verzoek er door de 'bril' van het eigen onderzoek naar te kijken. We bezien of er elementen zijn die we met behulp van het 'Trimbosonderzoek' kunnen beantwoorden en – andersom – of we vraagpunten van het Trimbos-instituut mee kunnen nemen in onze inventarisatie.

Na het afstemmingsgesprek met het Trimbos-instituut bespreken we het analysekader ook met de opdrachtgever, om zo te garanderen dat de praktijkinventarisatie optimaal aan uw kennisbehoefte tegemoet komt. Na uw akkoord werken we het analysekader uit in concrete onderzoeks-instrumenten (waaronder een checklist voor de telefonische interviews uit fase 2). We benutten de bijeenkomst waarin we het analysekader met u bespreken, graag ook voor het maken van afspraken over de planning en andere praktische zaken.

Resultaat

- Werkafspraken
- Analyse kader, afgestemd met opdrachtgever én Trimbos-instituut
- Checklist voor telefonische interviews

3.2 Fase 2. Telefonische interviews

Doel

Deze fase heeft tot doel om op sector- of brancheniveau inzicht te krijgen in de wijze waarop men invulling geeft aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak, de (soorten) elektronische systemen en instrumenten die men daarbij gebruikt en de voor- en nadelen die men bij de verschillende (soorten) systemen en instrumenten ervaart.

Activiteiten

We houden in deze fase een serie semi-gestructureerde telefonische interviews met vertegenwoordigers van koepel- en brancheorganisaties op het gebied van alcohol- en tabaksverkoop enerzijds en een aantal grote ketens/formules anderzijds.

Waar het gaat om de *koepel- en brancheorganisaties* op het gebied van alcohol- en tabaksverkoop benaderen we in ieder geval de volgende organisaties:

- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)
- Koninklijke Horeca Nederland (KHN)
- Koninklijke SlijtersUnie (SU)

Berenschot

- Platform Verkooppunten Tabak (PVT)
- NSO Brancheorganisatie voor de tabaks- en gemaksdetailhandel (NSO)
- Sportkoepel NOC-NSF
- Sportbonden KNVB en KNHB

Waar het gaat om de *ketens/formules* benaderen we een nader met u af te stemmen selectie van de hoofdkantoren van supermarkt-, slijterij- en tankformules. Bij de samenstelling van deze selectie zullen we zorg dragen voor een evenwichtige spreiding naar relevante achtergrondkenmerken als eigendomssituatie (franchise en/of filialen), omvang (groot/klein), vestigingslocatie (landelijk versus stedelijk gebied) en verkoopcontext (wel/geen online verkoop, wel/geen geautomatiseerde kassa's/ zelfscan service).

We gaan op voorhand uit van ca. 25 telefonische interviews (acht met koepel- en brancheorganisaties, tien met supermarktformules, drie met slijterijformules en vier met tankformules). Wij stellen de definitieve lijst van gesprekspartners in overleg met u op. We voeren de telefoongesprekken aan de hand van een checklist die is afgeleid van het analysekader. Van ieder gesprek maken we een kort verslag voor intern gebruik.

Resultaat

- Serie van 25 interviewverslagen (voor intern gebruik)
- Beeld op branche- en sectorniveau van de wijze waarop men invulling geeft aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak en de (soorten) elektronische systemen en instrumenten die men daarbij gebruikt
- Eerste indruk van de voor- en nadelen die men bij het gebruik van de verschillende (soorten) systemen en instrumenten ervaart

3.3 Fase 3. Verdiepende gesprekken

Doel

Deze fase heeft tot doel om de uitkomsten van de vorige onderzoeksfase aan te vullen en te verdiepen met ervaringen en inzichten op het niveau van de individuele verstrekker (losse winkels, filialen en verkooppunten, uitgesplitst naar branche en sector).

Activiteiten

In deze fase voeren wij een aantal verdiepende (face-to-face) gesprekken met individuele verstrekkers van alcoholhoudende dranken, tabakswaar en/of tabaksautomaten. Bij het selecteren van deze individuele verstrekkers kijken we primair naar het *soort systeem* dat zij gebruiken bij de leeftijdsverificatie; we zorgen ervoor dat we voor elk type systeem één à twee verstrekkers spreken.

In de gesprekken leggen we de respondenten de indrukken voor die wij in de telefonische interviews over de verschillende soorten systemen hebben opgedaan en bevragen we hen op hiaten en onduidelijkheden.

Berenschot

Daarnaast vragen we gericht naar de ervaringen die zij zelf met hun systemen hebben opgedaan en de voor- en nadelen die zij in dat verband met betrekking tot hun eigen systeem (of systemen) zien.

Hoewel we in deze fase geen representativiteit wat betreft branche en/of sector nastreven – dat hebben we in de vorige fase reeds gedaan – letten we er wel nadrukkelijk op dat we ook enkele verstrekkers uit minder georganiseerde branches (denk aan tabaksautomatenfirma's) spreken.

Wij denken in totaal aan tien gesprekken. Ook in deze fase stellen we de definitieve lijst van gesprekspartners graag in overleg met u op.

Resultaat

- Serie van tien interviewverslagen (voor intern gebruik)
- Aangescherpt en gevalideerd beeld van de wijze waarop men invulling geeft aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak en de (soorten) elektronische systemen die men daarbij gebruikt
- Inzicht in de voor- en nadelen die men in de praktijk per (soort) systeem ervaart

3.4 Fase 4. Analyse en rapportage

Doel

Deze fase heeft tot doel om de verzamelde onderzoeksgegevens te analyseren om vervolgens te komen tot een afronding van het onderzoek door middel van oplevering van de eindrapportage.

Activiteiten

In deze fase ordenen, interpreteren en wegen we de verzamelde onderzoeksgegevens tot een overkoepelende analyse. Het analysekader vormt hiervoor het uitgangspunt. Via de overkoepelende analyse ontstaat inzicht in de wijze waarop de verstrekkers van alcoholhoudende dranken en tabakswaar invulling geven aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak, de (soorten) elektronische systemen en instrumenten die zij daarbij gebruiken en de voor- en nadelen die men bij de verschillende (soorten) systemen en instrumenten ervaart.

Alvorens wij onze analyse uitwerken in de eindrapportage, delen we haar met de opdrachtgever én met de onderzoekers van het Trimbos-instituut die de effectstudie voor hun rekening nemen. Zo blijven beide trajecten 'gezwaluwstaart'.

Na de diverse besprekingen stellen we de eindrapportage voor de praktijkinventarisatie op. We bespreken een conceptversie hiervan met de opdrachtgever. Eventuele opmerkingen worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve rapportage. Daarna wordt het eindrapport door de onderzoekers afgerond en aangeboden aan de opdrachtgever.

Berenschot

Resultaat

- Powerpoint presentatie die inzicht geeft in de belangrijkste bevindingen van de praktijkinventarisatie
- Conceptversie van het onderzoeksrapport
- Definitieve versie van het onderzoeksrapport

Berenschot

4. Organisatie en uitvoering

4.1 Ons team

Onze analyse is dat in het team voor deze opdracht tenminste de volgende competenties vertegenwoordigd moeten zijn:

- Ruime onderzoekservaring
- Kennis van en ervaring met het thema leeftijdsverificatie
- Uitstekende rapportagevaardigheden
- Politiek-bestuurlijke sensitiviteit

Wij hebben het onderzoeksteam langs deze lijnen samengesteld. Het kernteam bestaat uit projectleider André Oostdijk, senior onderzoeker Maarten van Noort en onderzoeker Daan van den Nieuwenhuizen. Hieronder stellen we de leden van het onderzoeksteam (in de vorm van beknopte CV's) aan u voor.

Langs deze weg bevestigen wij dat Berenschot in de afgelopen vijf jaar geen onderzoek heeft gedaan of andere opdrachten heeft uitgevoerd in opdracht van de tabaksindustrie.

Een projectleider die gespecialiseerd is in beleidsonderzoek en al eerder actief is geweest op het gebied van leeftijdsgrenzen bij alcoholverkoop

Drs. G.A. (André) Oostdijk MMC is bestuurskundige en bedrijfskundige en als managing consultant werkzaam bij Berenschot. Sinds zijn afstuderen (1992) is hij actief als adviseur op onder meer de gebieden toezicht en handhaving. In dat verband voert hij uiteenlopende projecten uit voor nagenoeg alle rijksinspecties en een groot aantal provincies en gemeenten. Zo was hij onder meer betrokken bij het onderzoek 'Inventarisatie werkwijze leeftijdsgrenzencontrole bij supermarkten' (2009). André is daarmee uitstekend bekend met het onderwerp en de 'haken en ogen' rond de uitvoering van de leeftijdscontroles. Hij is gewend te denken in ketens en getraind in het

inventariseren van – vanuit de naleving van regelgeving gezien – zwakke plekken in systemen en de toepassing daarvan. Bovendien heeft hij een goed gevoel voor de effectiviteit van maatregelen ontwikkeld.

Los van deze inhoudelijke expertise is hij een zeer ervaren onderzoeker die methodologisch uitstekend is onderlegd. Niet in de laatste plaats door de vele tientallen grotere en kleinere onderzoeksprojecten die hij de afgelopen twintig jaar heeft uitgevoerd. André treedt op als projectleider en is het eerste aanspreekpunt voor de opdrachtgever.

Berenschot

Een gedreven senior onderzoeker met een ruime staat van dienst op het gebied van praktijkonderzoek

Drs. M.H. (Maarten) van Noort werkt inmiddels ruim zeven jaar bij Berenschot, waar hij zich heeft gespecialiseerd in onderzoeksvraagstukken in diverse domeinen. Maarten maakte net als André deel uit van het onderzoeksteam dat in 2009 onderzoek deed naar de wijze waarop supermarkketens de naleving van de regels rond leeftijdsgrenzen bij alcoholverkoop bevorderen. Hij onderzocht bij ca. 30 supermarkketens de werkwijze bij leeftijdsverificatie op de verschillende niveaus (hoofdkantoor, winkel, bedrijfsleider, teamleider en caissière). Maarten is een ervaren onderzoeker met een lange reeks van beleids-, stelsel- en rekenkameronderzoeken op zijn naam. Hij houdt het meest van opdrachten waarin zijn input direct doorwerkt in de uitvoeringspraktijk. Voor het ministerie van VWS evalueerde hij recent het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Voor het ministerie van EZ onderzocht hij onder meer de effectiviteit van het Nederlandse stralingsbeschermingsbeleid. Voordat hij bij Berenschot kwam, werkte Maarten voor ROI Opleiding Coaching en Advies en bij netwerkorganisatie MeetingMoreMinds BV. Hij is bestuurskundige en politicoloog (cum laude).

Een enthousiaste onderzoeker met ervaring op het gebied van geautomatiseerde ondersteuning

D.J.C. (Daan) van den Nieuwenhuizen MSc. is werkzaam als adviseur bij Informatiemanagement. Zijn focus ligt voornamelijk op de inzet van nieuwe ICT / elektronische hulpmiddelen en de besturing van ICT. Hij begeleidt in dit kader vele organisaties om zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van nieuwe (ICT-)systemen en applicaties. Zo is hij eerder nauw betrokken geweest bij een inventarisatie van ICT-hulpmiddelen van accountantskantoren en de inzet van elektronische hulpmiddelen bij de documentaire informatievoorziening van de provincie Limburg. Kenmerken van zijn aanpak zijn: praktisch ingesteld, nauwkeurig, resultaatgericht en sterk in verbinden.

4.2 Planning, inzet en kosten

Planning

In de offerteaanvraag geeft u aan dat de opdracht direct na gunning begin maart van start dient te gaan. Het resultaat van de praktijkinventarisatie dient medio april in concept beschikbaar te zijn. De opdracht dient uiterlijk op 1 mei 2014 te worden afgerond door middel van oplevering van de (definitieve) eindrapportage. Met deze data als uitgangspunt stellen wij u de volgende planning voor. We zijn daarbij uitgegaan van een eventuele gunning van de opdracht in week 10 (week van 3 maart 2014) en start van de opdracht in week 11 (week van 10 maart 2014). Het definitieve rapport kan bij deze planning worden opgeleverd in week 26 (week van 28 april 2014).

De doorlooptijd van de opdracht is kort. Voor het realiseren van de geschetste planning zijn wij in hoge mate afhankelijk van de medewerking en beschikbaarheid van onze (vele) gesprekspartners.

Berenschot

Indien de agenda's van onze respondenten een barrière blijken voor het halen van de planning, zullen wij hierover in overleg treden met de opdrachtgever.

Fase	Week	11	12	13	14	15	16	17	18
1. Richten en afstemmen									
2. Telefonische interviews									
3. Verdiepende gesprekken									
4. Analyse en rapportage									

Inzet en kosten

De navolgende tabel geeft inzicht in onze inzet in dagen per fase en de daarmee gepaard gaande kosten. Voor

Fase	Teamleden	Kosten
1. Richten en afstemmen		
<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen analysekader - Afstemmingsgesprek met Trimbos - Startbijeenkomst met opdrachtgever 		
2. Telefonische interviews		
<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden en uitvoeren (25x) - Interviewverslagen eigen gebruik (25x) 		
3. Verdiepende gesprekken		
<ul style="list-style-type: none"> - Voorbereiden en uitvoeren (10x) - Interviewverslagen eigen gebruik (10x) 		
4. Analyse en rapportage		
<ul style="list-style-type: none"> - Analyse - Opstellen powerpoint met bevindingen - Opstellen conceptrapportage - Bespreken concept met opdrachtgever - Definitief maken van rapportage 		
Projectmanagement en overleg met opdrachtgever		
TOTAAL		

Berenschot

Berenschot hanteert in de regel een opslag van 8% voor de kosten van alle dienstverlening en ondersteuning ten behoeve van het project. Vanwege onze grote interesse in dit project laten we deze kosten in dit geval buiten beschouwing. Ook hebben wij onze ^{10.2 e en 2.57} ^{10.2 e en 2.57 Aw} verlaagd. Daarmee verlenen we een korting van bijna ^{10.2 e en 2.57} ^{10.2 e en 2.57 Aw}. De totale kosten voor de uitvoering van de praktijkinventarisatie bedragen daarmee ^{10.2 e en 2.57} ^{10.2 e en 2.57 Aw}. Dit budget geldt als een maximum. Overschrijding zal slechts plaatsvinden na overleg met en goedkeuring van de opdrachtgever.

Geldigheidsduur en voorwaarden

Deze offerte heeft een geldigheidsduur van drie maanden en verloopt daarmee op 26 mei 2014.

Op de werkzaamheden die Berenschot voor het ministerie van VWS uitvoert, zijn de Algemene Rijksvoorwaarden voor het Verstrekken van Opdrachten tot het verrichten van Diensten (ARVODI) van toepassing.

Als gecertificeerd bureau (ISO 9001:2008) hanteren wij de kwaliteitseisen die zijn neergelegd in ons kwaliteitshandboek.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Berenschot is zich bewust van zijn rol in de samenleving en wil als toonaangevend adviesbureau maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit houdt in dat Berenschot naast het streven naar winst (profit) ook rekening houdt met het effect van zijn diensten, dienstverlening en bedrijfsvoering op het milieu (planet) en daarbij oog heeft voor menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf (people). Dit hebben wij verwoord in de bijlage van deze offerte.

4.3 Rol van de opdrachtgever

In de offerteaanvraag verzoekt u ons expliciet aan te geven welke medewerking wij bij de uitvoering van de praktijkinventarisatie van de opdrachtgever verwachten.

Wij beschouwen de Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie van het ministerie van VWS als onze opdrachtgever voor dit onderzoek. Naast tussentijds overleg over de voortgang zien wij voor onze opdrachtgever een rol weggelegd bij het definitief maken van de respondentenlijsten (op basis van voorstellen van Berenschot) en het bevorderen van de medewerking van de verschillende gesprekspartners. Daar waar de korte doorlooptijd van de opdracht bij onze gesprekspartners op bezwaren of moeilijkheden stuit, verwachten wij dat onze opdrachtgever constructief meedenkt over het vinden van oplossingen.

Wij evalueren deze opdracht graag schriftelijk en mondeling met u tijdens en na afronding ervan.

Berenschot

5. Referentieopdrachten

Om onze deskundigheid te illustreren, hebben we hieronder een aantal referentieopdrachten opgesomd. Het gaat daarbij nadrukkelijk om een beperkte bloemlezing die als doel heeft onze kennis en kunde op het gebied van de opdracht te etaleren. Het overzicht is met nadruk niet uitputtend. De focus ligt op projecten die betrekking hebben op toezicht en handhaving en waar sprake is van een grote onderzoekscomponent.

Evaluatie WAS

In opdracht van het ministerie van VWS hebben we een herevaluatie van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) uitgevoerd. Deze herevaluatie was een aanvulling op de evaluaties die in 2004 en 2009 zijn uitgevoerd. Het Berenschot-onderzoek kende een andere insteek dan de vorige evaluaties. Ons onderzoek had het karakter van een systeemevaluatie: we hebben gezien of het systeem van actoren met hun rollen, taken en verplichtingen als geheel optimaal werkte. We richtten ons daarbij op twee elementen. In de eerste plaats bekeken we of het systeem als geheel goed functioneerde en daarmee logischerwijs een bijdrage leverde aan de effecten (minder ongevallen met attractie- en speeltoestellen). De sluitendheid van het systeem, de wijze waarop de onderdelen in elkaar grijpen, de sterke en zwakke kanten waren daarbij onder meer belangrijke aandachtspunten. In de tweede plaats bekeken we het functioneren van de diverse groepen actoren in het systeem. Kennen zij hun plaats in het systeem en nemen zij hun verantwoordelijkheden? Wanneer dat niet zo bleek te zijn, hebben we onderzocht welke oorzaken daaraan ten grondslag lagen en hoe deze zijn te ondervangen.

Supermarkten, alcohol en leeftijdsgrenzen

In opdracht van de NVWA onderzocht Berenschot de wijze waarop supermarkten omgaan met de regels rond leeftijdsgrenzen en alcoholverkoop. Het beleid per supermarktketen werd op directieniveau voor 25 ketens onderzocht. De uitwerking van dit beleid werd vervolgens in kaart gebracht aan de hand van enquêtes met bedrijfsleiders, hoofden kassa en caissières in 400 supermarkten.

Gemeente Utrecht, doorontwikkeling aanpak harddrugsoverlast

Eind 2012 evalueerde Berenschot in opdracht van de gemeente Utrecht de 'Veiligheidsaanpak harddrugsoverlast Breedstraatbuurt (en omgeving)'. Ons onderzoek resulteerde onder meer in de aanbeveling om het ketenaspect van de aanpak te verstevigen. In april 2013 kregen we de opdracht om ondersteuning te leveren bij de beoogde doorontwikkeling van de aanpak. Samen met de betrokken ketenpartners (gemeente, GG&GD, THOR, politie, OM) analyseerden we het proces waarin dealers en verslaafden elkaar ontmoeten om harddrugs uit te wisselen. We brachten in kaart uit welke stappen het proces bestaat en welke aangrijpingspunten die bieden voor overheidsingrijpen in de breedste zin van het woord. Vervolgens bekeken we met elkaar welke partij in welke fase van het probleem het beste toegerust is om een bijdrage te leveren. Wie neemt de lead?

Berenschot

En wat kunnen de andere partners dan doen om die bijdrage het beste tot zijn recht te laten komen? Zo ontwikkelden we een echt integrale aanpak, waarvan het geheel meer is dan de som der delen.

Uitvoeringstoets KSA

Medio 2013 wordt het wetsvoorstel *Kansspelen op Afstand* geïmplementeerd. Dit wetsvoorstel beoogt onder meer het aanbieden van kansspelen via internet mogelijk te maken. De KSA staat aan de lat om toezicht te houden op de verplichten uit de wet en zo nodig handhavend op te treden. Om de implicaties van het wetsvoorstel in beeld te brengen en de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid ervan te beoordelen heeft Berenschot een zogenoemde *ex ante uitvoeringstoets* verricht. Deze toets mondde uit in een verkenning van de (on)mogelijkheden van de wet en de risico's. Dit alles vanuit het perspectief van de KSA.

Tafel van Elf

De *Tafel van 11* (T11) is een instrument om de naleving van wetten en regels te analyseren. De tafel bestaat uit elf dimensies die tezamen verklaren waarom wetgeving al dan niet wordt nageleefd. Daarbij is een onderscheid gemaakt in 'spontane nalevingsdimensies' en 'handhavingsdimensies'. Met behulp van deze dimensies wordt inzicht verkregen in de achtergronden van het naleefgedrag van een doelgroep, hetgeen aanknopingspunten oplevert voor de interventiestrategie. In opdracht van het ministerie van Justitie heeft Berenschot tien 'T11-analyses' verricht op een aantal gemeentelijke beleidsthema's, variërend van zwerfvuil tot hennepcultuur en van onrechtmatige bewoning tot hondenpoep. Dit enerzijds met als doel inhoudelijke informatie te genereren waarmee gemeentelijke handhavers hun voordeel kunnen doen en anderzijds om gemeenten kennis te laten maken met de T11.

Turks stro; analyse van een incident

Eind 2011 jaar is tegen de wettelijke regels in een grote partij stro via de haven van Antwerpen in de Europese Unie geïmporteerd en vervolgens doorgevoerd naar Nederland. Daar is het stro deels verder verwerkt en in de handel gebracht. Na een signaal van de douane werd het nog niet verhandelde stro door de NVWA geblokkeerd. Het stro dat wel op de markt is gebracht is opgehaald en vernietigd. De schade voor het bedrijfsleven wordt door de overheid vergoed. In de pers circuleren ramingen van een totale schade van circa € 1.000.000,-. Berenschot heeft van de staatssecretaris opdracht gekregen "voor een extern onderzoek naar de genomen maatregelen van de NVWA ten aanzien van de betrouwbaarheid en volledigheid van de informatieverstrekking aan ondernemers, alsmede over eventuele aanvullende, noodzakelijke, structurele maatregelen".

[redacted]
Van: [redacted]@trimbos.nl
Verzonden: donderdag 27 februari 2014 15:52
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen
Categorieën: Categorie Rood

Hoi [redacted]

Ik zou graag even bellen nav jouw antwoorden. Krijg je vandaag niet te pakken. Wanneer ben je goed bereikbaar?

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Jongeren en Riskant Gedrag

F 030 [redacted]
E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl Disclaimer

[redacted]
Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]
Verzonden: 25 februari 2014 15:20
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Hoi [redacted]

Leuke vakantie week gehad hoop ik? Ik was me al aan het afvragen waarom er geen reactie volgde, want je had ook geen out-of-office aan volgens mij.

Dank voor je reactie op onderstaande punten. Ik heb in het groen gereageerd.

Groet [redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]
Verzonden: dinsdag 25 februari 2014 9:50
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Hoi [redacted]

Ik was een weekje op vakantie. Maar hieronder in rood mijn reactie op jouw eerdere mail.

Groet! [redacted]

[redacted]
Jongeren en Riskant Gedrag

F 030 [redacted]
E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: 17 februari 2014 16:59

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Dag [redacted]

Na onze kennismaking vorige week is het van beide kanten even rustig geweest.

Daarom hierbij een korte update van de ontwikkelingen hier:

- Offerteaanvraag voor praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen is aan drie bureaus gestuurd, offertes verwacht ik medio volgende week. Doel is dat zij begin maart starten met hun schriftelijke verkenning en (telefonische) gesprekken, afronding voor 1 mei. **Ok prima. En ze zijn op de hoogte van de afstemming die met Trimbos p[laats moet vinden? Ja, dat heb ik in de verkennende gesprekken met de partijen aangegeven.**
- Jouw idee om ipv gesprekken met afzonderlijke systeem-aanbieders een focusgroep te gaan organiseren valt hier bij VGP goed. Wel zijn er nog wat vragen over of partijen echt mee willen doen of dat ze informatie bv vanwege concurrentie niet willen delen. Wat schat jij in? NB Deelname/ aanwezigheid van VGP bij die focusgroep wordt wel heel belangrijk gevonden hier. **Deelname van VWS aan de focusgroup is op zich geen probleem. Maar het zou er wel voor kunnen zorgen dat partijen nog minder vrij kunnen spreken. Je zou er ook voor kunnen kiezen om de bandopname af te luisteren. Intervenieren in een focusgroup kan om methodologische redenen toch niet dus na luisteren levert dan net zoveel informatie op zonder dat het de deelnemers beïnvloed. Tot nu toe lijkt de bereidheid om deel te nemen goed te zijn. Dit punt heb ik net besproken in het A&T-team hier binnen VGP. Ondanks je argumenten is onze conclusie dat VGP wel bij de focusgroep aanwezig wil zijn. Het maakt ons inziens qua vrijheid van spreken voor een systeemaanbieder niets uit of een VGP-er toevoerder is of achteraf de bandopname terugluistert. Want dat terugluisteren zal ook aangekondigd moeten worden. Bovendien organiseert het Trimbos deze opdracht in het kader van een opdracht van VWS-VGP. Dus de systeemaanbieders weten dat wat ze zeggen toch bij VWS terecht komt. Kortom VGP wil wel graag als toevoerder aanwezig zijn.**
- Over het dwarsverband tussen resultaten van Trimbos-verkenning, focusgroep en praktijkinventarisatie zullen we nog wat concretere afspraken moeten maken. **Mee eens. Kom jij met een voorstel hiervoor? Als ik het me goed herinner hebben we het tijdens ons kennismakingsgesprek hier kort over gehad. Jij informeerde oa naar de planning omdat jullie graag de bevindingen van de praktijkinventarisatie zouden willen betrekken bij jullie onderzoek/rapport. Mede daarom lijkt het me handiger dat jij een voorstel doet over het leggen van het dwarsverband of dat we daar (telefonisch) contact over hebben. Zelf zit ik te denken aan een sessie met jullie, de externe partij en wat A&T-ers waarin de conclusies van praktijkinventarisatie+focusgroep+theoretische verkenning aan elkaar worden gepresenteerd. Waarna we met elkaar de rode draad er uit kunnen halen voor de oplegnota richting de Tweede Kamer. Maar andere ideeën zijn ook zeer welkom.**
- Tenslotte wil [redacted] datum met me afspreken voor toelichting Ageviewer. Wil jouw collega nog met mij mee of zal ik vooralsnog alleen van mijn eigen agenda uit gaan? **Ik zou vooralsnog van je eigen agenda uitgaan. Wel aardig als je meldt wanneer je gaat dan informeer ik de collega's hier daar over.** [redacted] bleef aandringen en daarom heb ik morgen om 12 uur afgesproken in Breda. Mocht op deze korte termijn er

nog een Trimbos-collega mee kunnen/ willen: laat het me even weten. Ik heb bij [redacted] al aangekondigd dat er mogelijk een Trimbos-collega mee komt.

Ik ben benieuwd of jij al wat meer informatie hebt en naar je reactie op bovenstaande vragen/ punten.

Alvast bedankt voor je reactie en hartelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]

Verzonden: dinsdag 11 februari 2014 11:00

Aan: Pultrum, J.J. (Jitske)

Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Hoi [redacted]

Is het voor jou een probleem als ik een kwartier later ben vanmiddag? Dus om 15.45u?

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Zelfstandige - Jongeren en Riskant Gedrag

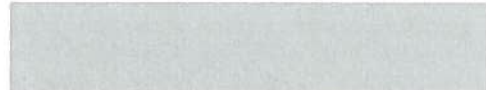
F 030

E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]

Verzonden: 05 februari 2014 13:44

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Dag [redacted]

Fijn dat we op korte termijn kunnen afspreken. En voor mij natuurlijk luxe om 11 februari in Den Haag af te spreken, ik meld je aan bij de receptie.

Graag tot dinsdag!

Hartelijke groet,

[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]

Verzonden: woensdag 5 februari 2014 11:16

Aan: [redacted]

Onderwerp: RE: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Dag [redacted]

Bedankt voor je mail. We stemmen heel graag af op korte termijn ivm het leeftijdsverificatie onderzoek. Om maar meteen op je data te reageren. Op 11 feb ben ik in Den Haag. Ik zou om 15.30 bij je kunnen zijn. Is dat ok?

Met vriendelijke groet,

Zelfstandige - Jongeren en Riskant Gedrag

F 030

E 102e@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: 102e@trimbos.nl [mailto:102e@minvws.nl]

Verzonden: 04 februari 2014 10:47

Aan: 102e@minvws.nl

Onderwerp: samenwerking ivm leeftijdsverificatiesystemen

Beste 102e@minvws.nl

Via onderstaande mailwisseling tussen Trimbos en VWS heb ik begrepen dat jij en ik mogelijk deels samen kunnen optrekken in de trajecten rond de leeftijdsverificatiesystemen. Geen idee in hoeverre jij hierover al op de hoogte bent, maar het lijkt me goed zsm met elkaar in contact te komen. Telefonisch ben je even niet bereikbaar, daarom deze mail.

Wie ben ik? Mijn naam is 102e@minvws.nl en ik ben werkzaam voor de Interim-beleidspool van VWS. Vanuit die pool word ik als projectleider ingehuurd door/ uitgeleend aan een beleidsdirectie voor een project. En nu dus door directie VGP voor drie onderwerpen, waaronder de praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak.

Jij bent aan de slag met de meer theoretische verkenning naar de effectiviteit van die systemen toch? En mede vanwege beperkt beschikbare literatuur heb jij dus enige tijd over binnen die opdracht? Graag zou ik met je willen bespreken hoe we zo handig mogelijk samen kunnen optrekken, oa richting de aanbieders van de systemen. Ook zou ik graag van je expertise gebruik willen maken qua vraagstelling voor mijn gesprekken en schriftelijke ronde met de verstrekkers (oa hoofdkantoren supermarkketens, koepels/ branche, slijterij, etc).

Heb jij op korte termijn ruimte in je agenda om af te spreken? Alvast wat suggesties die mij uit zouden komen:

- morgen (woensdag 5/2): hele dag nog beschikbaar
- maandag 10/2: vanaf 14.00 in Den Haag en anders vanaf 15.15 bij het Trimbos
- dinsdag 11/2: ochtend (indien bij Trimbos: uiterlijk om 12 uur moet ik trein terug naar Den Haag hebben)
- dinsdag 11/2: na 15 uur in Den Haag
- woensdag 12/2: hele dag nog beschikbaar

Alvast bedankt voor je reactie en hartelijke groet,

102e@minvws.nl

102e@minvws.nl

Valt buiten reikwijdte verzoek

Inventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak

Valt buiten reikwijdte verzoek

tel 06 [102e](tel:102e) of 070 [102e](tel:102e)

102e@minvws.nl

directie VGP - 24.flex

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | dOBP | Interim-beleidsplan

Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag

Orisbal met aander

Orisbal met aander

Dubbel met verder

Dubbel met verder

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die

verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.4

Van: 10.2.4 | 10.2.4 @berenschot.nl]
Verzonden: donderdag 13 maart 2014 16:05
Aan: 10.2.4
CC: 10.2.4
Onderwerp: RE: contactpersonen voor praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen
Bijlagen: Plan van aanpak leeftijdsverificatiesystemen.pdf

Categorieën: Categorie Rood

Dag 10.2.4

Zoals gisteren afgesproken stuur ik je hierbij het plan van aanpak. Al jullie opmerkingen zijn hierin verwerkt. Wat vooral van belang is, is de concretisering van de planning. Duidelijk is aangegeven op welke momenten we jullie input en inzichten nodig hebben. Het zou zich vanzelf moeten wijzen. Mocht dit niet zo zijn dan hoor ik het graag.

Mvg,

10.2.4

10.2.4
M 06 - 10.2.4
T 030 - 2 916 455 (secretariaat)
Europalaan 40, Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
www.berenschot.nl

Berenschot 1938 75 2013

Van: 10.2.4 [mailto: 10.2.4 @minvws.nl]
Verzonden: woensdag 12 maart 2014 16:52
Aan: 10.2.4
Onderwerp: contactpersonen voor praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen

Beste 10.2.4

Wat ons betreft was het een nuttig startgesprek vanmiddag. Dank voor jullie komst en toelichting.

Voor wat betreft de afspraak met het Trimbos nemen jullie contact op met 10.2.4, zijn mailadres 10.2.4 @trimbos.nl.

10.2.4 en ik waren er telefonisch vanochtend al op uit gekomen dat het 25 of 26 maart gaat zijn in Utrecht. Mijn agenda biedt nu nog volop ruimte voor de woensdag (de 26^e) en voor de dinsdagochtend (de 25^e).

Zoals afgesproken stuur ik jullie hierbij een overzicht van de voor jullie onderzoek bij ons bekende contactpersonen/organisaties:

CBL

10.2.4

KHN

T: 0348
M: 06
E: @khn.nl
P: Postbus 566, 3440 AN Woerden
www.khn.nl

Slijtersunie

info@slijtersunie.nl

NSO

<http://www.tabaksdetailhandel.nl/nso/contact>

PVT

LIDL

Lidl Nederland GmbH
Havenstraat 71 | 1271 AD Huizen | Nederland
Phone : +31 (0)
Mobil: +31 (0) 6
Email: @lidl.nl

Pompstations

<http://beta-tankstations.nl/>

Belangenvereniging webwinkels

www.thuiswinkel.org

Lekkerland (tabaksautomaten)

<http://www.lekkerland-vs.nl/le/nl/service/agecoin/index.html>

NOC-NSF

KNVB

?

KNHB

?

Volgens mij is dit al een mooi vertrekpunt voor de totale respondentenlijst voor de praktijkinventarisatie. Wij kijken met belangstelling uit naar het definitieve plan van aanpak naar aanleiding van het gesprek vanmiddag. Op basis daarvan zullen wij de formele opdracht verstrekken.

Hartelijke groet (mede namens),

Valt buiten reikwijdte verzoek

Inventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak

Valt buiten reikwijdte verzoek

tel 06 [redacted] of 070 [redacted]

[redacted]@minvws.nl

directie VGP - 24.flex

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | dOBP | Interim-beleidspool

Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

This e-mail and any attachment it contains is confidential and may contain legally privileged information. If you are not the intended recipient, please note that this e-mail or any attachment may not be copied or disclosed or distributed to others. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message. All rights reserved.

Berenschot

Praktijkinventarisatie leeftijds- verificatiesystemen alcohol en tabak

Definitief Plan van Aanpak

**André Oostdijk
Maarten van Noort
Daan van den Nieuwenhuizen**

13 maart 2014

Berenschot

Praktijkinventarisatie leeftijds-verificatiesystemen alcohol en tabak

Definitief Plan van Aanpak

Inhoud	Pagina
1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doel- en vraagstelling	1
1.3 Opbrengst van de inventarisatie	2
1.4 Leeswijzer	2
2. Onze visie op de vraagstelling	4
2.1 Leeftijdsverificatie staat in de politiek-bestuurlijke schijnwerpers!	4
2.2 Het gaat om <i>soorten</i> systemen en instrumenten	4
2.3 Bescheiden onderzoeksbudget vraagt om gerichte inzet	5
2.4 Ook het Trimbos-instituut doet onderzoek	5
3. Voorgestelde aanpak	7
3.1 Fase 1. Richten en afstemmen	7
3.2 Fase 2. Telefonische interviews	8
3.3 Fase 3. Verdiepende gesprekken	9
3.4 Fase 4. Analyse en rapportage	10
4. Organisatie en uitvoering	12
4.1 Ons team	12
4.2 Planning, inzet en kosten	13
4.3 Rol van de opdrachtgever	15
5. Referentieopdrachten	17

Berenschot

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 1 januari 2014 zijn de leeftijdsgrenzen voor de verkoop van alle alcoholhoudende dranken en tabaksproducten verhoogd van zestien naar achttien jaar.

Verstrekkers van alcohol en/of tabak, zoals supermarkten, slijterijen, tabaksverkooppunten, benzinepomphouders, horecagelegenheden en sportkantines mogen sinds die datum – behalve sterke drank – geen bier, wijn of tabakswaar meer verkopen aan jongeren onder de achttien jaar. Zij zijn er zelf voor verantwoordelijk om de leeftijd van de koper te verifiëren. De verkoper maakt zich schuldig aan een strafbaar feit als hij zich niet aan de leeftijdsgrenzen houdt.

Dat roken en drinken op jonge leeftijd negatieve gezondheidseffecten heeft, wordt steeds duidelijker. Dit gegeven, in combinatie met de te gemakkelijke verstrekking van alcohol en tabakswaar aan jongeren, is een belangrijke reden voor de verhoging van de leeftijdsgrenzen. Begin dit jaar werd dat nog eens onderstreept. Zo bleek afgelopen januari uit een in opdracht van het ministerie van VWS uitgevoerd onderzoek waarbij 'mystery-shoppers' werden ingezet, dat onlineverkopers van alcohol vrijwel nooit de leeftijd van de kopers controleren. En begin februari bleek uit onderzoek dat in opdracht van het Trimbos-instituut is uitgevoerd dat ook jongeren die tabak willen kopen, lang niet altijd naar hun leeftijd gevraagd wordt¹.

Mede dankzij de genoemde onderzoeken staat het thema leeftijdsverificatie op dit moment vol in de politiek-bestuurlijke belangstelling. Zo wordt de mogelijkheid dat een meerderheid van de Tweede Kamer zich achter de verplichte toepassing van elektronische hulpmiddelen (om vast te stellen of de potentiële kopers ouder zijn dan 18 jaar) zal scharen niet uitgesloten.

Tegen deze achtergrond heeft de *directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie* van het ministerie van VWS behoefte aan inzicht in de wijze waarop de verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen voor het verkopen van alcohol en tabak naleven en in de effectiviteit van de (elektronische) hulpmiddelen die zij daarbij hanteren.

1.2 Doel- en vraagstelling

Om de kennisbehoefte in te vullen, heeft het ministerie het Trimbos-instituut gevraagd om op basis van wetenschappelijke literatuur en internationale publicaties een studie te doen naar de effectiviteit van beschikbare leeftijdsverificatiesystemen en –instrumenten.

In aanvulling hierop wenst het ministerie een *praktijkinventarisatie* van de wijze waarop verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen voor de verkoop van hun producten naleven. U heeft Berenschot gevraagd om hiervoor een voorstel te doen.

¹ Trimbos-instituut, Nationaal Expertisecentrum Tabaksontmoediging, *Roken Jeugd Monitor 2013*, februari 2014.

Berenschot

De uitvoering van beide onderzoeken dient nauw op elkaar te worden afgestemd, aan de voorkant, tijdens de uitvoering en bij de afronding.

U heeft voor de praktijkinventarisatie de volgende drie vragen geformuleerd:

1. *Op welke wijze verifiëren de verstrekkers van alcohol en tabak, uitgesplitst naar sector en branche, op dit moment de leeftijd van de koper van alcohol en tabak?*
2. *Welke elektronische systemen en instrumenten hanteren zij daar (eventueel) bij, al dan niet als onderdeel van een bredere (cultuur)aanpak?*
3. *Welke voor- en nadelen ervaren de verstrekkers van het gebruik van de op de markt beschikbare elektronische hulpmiddelen (systemen en instrumenten) bij hun aanpak en werkwijze rondom de leeftijdsverificatie?*

In uw aanvraag noemt u ten slotte zelf al een aantal organisaties en branches die bij de uitvoering van de praktijkinventarisatie betrokken moeten worden.

1.3 Opbrengst van de inventarisatie

De opbrengst van de praktijkinventarisatie bestaat uit een *bondig en duidelijk eindrapport* dat desgewenst direct aan de Tweede Kamer kan worden aangeboden.

Het eindrapport geeft een *betrouwbaar en volledig inzicht* in de wijze waarop de verstrekkers van alcohol en tabak op dit moment in de praktijk invulling geven aan hun wettelijke verantwoordelijkheid om de leeftijd van de koper te verifiëren. Het legt daarbij de nadruk op de *elektronische systemen en instrumenten* die de verstrekkers bij de leeftijdsverificatie hanteren en de *voor- en nadelen* die zij hierbij ervaren. In het rapport maken we onderscheid tussen de verschillende *branches en sectoren*.

Het rapport bevat een *gedegen analyse* waarmee het ministerie gefundeerd in gesprek kan gaan met zowel de politiek als de branche- en koepelorganisaties. Om de opbrengst voor het ministerie te optimaliseren, voeren we het onderzoek in nauwe *afstemming* met het Trimbos-instituut uit. Op die wijze borgen we dat de praktijkinventarisatie maximale input levert voor de effectiviteitsstudie van het Trimbos-instituut. En andersom uiteraard.

1.4 Leeswijzer

Dit plan van aanpak is als volgt opgebouwd:

In *hoofdstuk 2* geven wij allereerst onze *visie* op uw vraag. De 'bril' waarmee we uw vraag bekijken, werkt immers direct door in het plan van aanpak dat wij voorstellen.

In *hoofdstuk 3* presenteren wij ons *plan van aanpak* voor de praktijkinventarisatie.

Berenschot

In *hoofdstuk 4* gaan wij in op de *organisatie en uitvoering* van de praktijkinventarisatie. Hierbij staan we onder meer stil bij ons team, onze inzet en onze planning.

In *hoofdstuk 5* hebben wij tenslotte een aantal relevante *referentieopdrachten* op een rij gezet.

Berenschot

2. Onze visie op de vraagstelling

2.1 Leeftijdsverificatie staat in de politiek-bestuurlijke schijnwerpers!

De door u gevraagde praktijkinventarisatie heeft betrekking op een thema dat op dit moment vol in de politieke belangstelling staat: leeftijdsverificatie bij alcohol- en tabaksverkoop. In het gesprek dat wij over uw aanvraag voerden, maakte u duidelijk hoe gevoelig het thema ligt, mede als gevolg van de recent uitgevoerde onderzoeken waaruit blijkt dat het nog altijd relatief gemakkelijk is om als jongere aan alcoholhoudende dranken of tabakswaar te komen.

Wij menen dat met deze politieke gevoeligheid rekening moet worden gehouden in de onderzoeksopzet voor de praktijkinventarisatie. Concreet zien wij deze doorwerking op drie vlakken. In de eerste plaats is het in een gevoelige beleidscontext waarin sprake is van uiteenlopende belangen nog belangrijker om als onderzoeker een scherp onderscheid aan te brengen tussen feiten, beelden en meningen. Tijdens de gegevensverzameling verzoeken we daarom onze gesprekspartners hun meningen zoveel mogelijk met feiten te staven. Uiteraard verzamelen we zelf ook zoveel mogelijk feitelijke gegevens door relevante documentatie te bestuderen. Op basis van het verzamelde materiaal komen wij vervolgens tot een gedegen analyse.

In de tweede plaats betekent de politieke gevoeligheid van het thema iets voor de vorm van de praktijkinventarisatie; de resulterende eindrapportage mag geen ontoegankelijke technische verhandeling worden over de gebruikte systemen maar moet ook niet-ingevoerde lezers als Tweede Kamerleden houvast en duidelijkheid bieden om op gefundeerde wijze tot een oordeel over het gebruik van systemen bij leeftijdsverificatie te komen. Daarbij gaat het overigens niet om de systemen op zichzelf, maar vooral ook om de bredere context waarbinnen ze worden ingezet.

In de derde plaats leven er tal van (al dan niet goed onderbouwde) beelden over de meest effectieve systemen van leeftijdsverificatie. Deze inzichten gebruiken we als input voor de praktijkinventarisatie. We bezien welke partijen/organisaties zich over welke systemen hebben uitgesproken en toetsen de conclusies. Ook beoordelen we in hoeverre alle (combinaties van) systemen betrokken worden in het debat. Dit uiteraard in nauwe afstemming met het Trimbos-instituut (zie ook paragraaf 2.4).

2.2 Het gaat om soorten systemen en instrumenten

Opvallend aan het thema leeftijdsverificatie is hoe snel men geneigd is de oplossing te zoeken in bekende en beproefde systemen die door één partij worden aangeboden. De minister van VWS kan als systeemverantwoordelijke voor de leeftijdsregels omtrent alcohol- en tabaksverkoop vanzelfsprekend niet meegaan in deze neiging. Voordat over specifieke systemen gesproken kan worden, dient eerst over *functionaliteiten* (wat moet een systeem kunnen?) gesproken te worden. Het is mede tegen deze achtergrond dat u het Trimbos-

Berenschot

instituut heeft gevraagd om een studie te doen naar de effectiviteit van de beschikbare leeftijdsverificatiesystemen en –instrumenten.

Wij zijn van mening dat de praktijkinventarisatie een belangrijk hulpmiddel kan zijn om de discussie eerst over functionaliteiten te laten gaan. In het onderzoek zullen wij daarom de verschillende aangetroffen systemen classificeren en rubriceren zodat niet alleen uitspraken over de effectiviteit van losse systemen, maar ook uitspraken over modellen en typen van systemen mogelijk worden.

2.3 Bescheiden onderzoeksbudget vraagt om gerichte inzet

In uw offerteaanvraag doet u zelf reeds een aanzet voor de te hanteren aanpak. U beschrijft hoe de praktijkinventarisatie zou kunnen bestaan uit een schriftelijke inventarisatie onder de verstrekkers van alcohol en tabak en (telefonische) gesprekken met een representatieve steekproef onder deze verstrekkers.

Zoals wij u over de telefoon al aangaven, willen wij u echter in overweging geven om toch voor een andere aanpak te kiezen. Gezien het relatief beperkte aantal organisaties en branches (kleine populatie) ligt een onderzoeksopzet die zwaar leunt op schriftelijke vragenlijsten wat ons betreft niet meteen voor de hand. In onze uitvoerige onderzoekspraktijk hebben wij geleerd dat zo'n opzet voor de gegeven situatie uiteindelijk duurder is, minder oplevert en – niet onbelangrijk gegeven de korte doorlooptijd van het onderzoek – ook langer duurt.

Wij geven u in overweging om uit te gaan van telefonische half-gestructureerde interviews met koepels en ketens. Dit geeft ons de vrijheid om naar bevind van zaken door te vragen over bijvoorbeeld de voor- en nadelen van bepaalde systemen terwijl in de gesprekken tegelijkertijd wel dezelfde thema's langs dezelfde lijnen aan de orde komen. Daarmee zijn we in staat een groot aantal verstrekkers te benaderen en tegelijkertijd zoveel mogelijk informatie op te halen.

Vervolgens bezoeken we een aantal individuele verstrekkers om dieper door te praten over de voor- en nadelen, effecten, enzovoort. In het volgende hoofdstuk hebben wij langs deze lijnen een detailaanpak voor u uitgewerkt.

2.4 Ook het Trimbos-instituut doet onderzoek

Zoals eerder opgemerkt voert het Trimbos-instituut parallel aan de praktijkinventarisatie een onderzoek uit naar de effectiviteit van leeftijdsverificatiesystemen en –instrumenten. De exacte scope en invulling van dit onderzoek is ons op dit moment niet bekend. Dat een optimale afstemming van de praktijkinventarisatie en het effectiviteitsonderzoek een grote meerwaarde heeft, is echter duidelijk. Op diverse plaatsen in het onderzoek hebben we daarom afstemmingsmomenten ingebouwd om beide onderzoeken zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen en om – zo mogelijk – van elkaars resultaten gebruik te kunnen maken.

Berenschot

Los van deze afstemmingsmomenten participeren we – indien gewenst – met plezier in bijvoorbeeld een klankbordgroep, expertsessies en dergelijke die in het kader van het effectiviteitsonderzoek worden georganiseerd. Binnen 'de grenzen van het redelijke' brengen we hiervoor geen kosten in rekening.

Berenschot

3. Voorgestelde aanpak

In het verlengde van onze visie op de vraagstelling stellen wij u een kwalitatieve aanpak voor die uit vier fasen bestaat. De onderstaande figuur vormt hiervan een schematische weergave:

Figuur 1. Voorgestelde aanpak

Hieronder gaan wij per onderzoeksfase in op het doel, de activiteiten en het resultaat.

3.1 Fase 1. Richten en afstemmen

Doel

Deze fase heeft tot doel om de opzet en uitvoering van de praktijkinventarisatie af te stemmen op de inrichting van de door het Trimbos-instituut uit te voeren effectiviteitsstudie enerzijds en de verwachtingen van de opdrachtgever anderzijds.

Activiteiten

Om te borgen dat de opzet en uitvoering van de praktijkinventarisatie goed aansluiten op het onderzoek van het Trimbos-instituut en op uw eigen wensen en verwachtingen, starten we het onderzoek met het opstellen van een analysekader. Los van een korte dossierstudie² gaan we hiertoe in gesprek met de opdrachtgever en raadplegen we het Trimbos-instituut.

² Vanuit diverse perspectieven zijn onderzoeken uitgevoerd naar de (internationale) toepassing van leeftijdsverificatiesystemen en zijn initiatieven als ID-Swiper en Ageviewer op effectiviteit beoordeeld.

Berenschot

Het analysekader geeft een totaaloverzicht van de onderwerpen en aspecten die in de praktijkinventarisatie meegenomen zullen worden om de door u geformuleerde onderzoeksvragen te beantwoorden. Het geeft daarmee scope en richting aan de praktijkinventarisatie.

Een bijkomend voordeel is dat het ons de mogelijkheid geeft om ons onderzoek op gestructureerde en systematische wijze af te stemmen op dat van het Trimbos-instituut. Men hen zullen we een afstemmingsgesprek voeren waarin we hun het analysekader voorleggen met het verzoek er door de 'bril' van het eigen onderzoek naar te kijken. We bezien of er elementen zijn die we met behulp van het 'Trimbosonderzoek' kunnen beantwoorden en – andersom – of we vraagpunten van het Trimbos-instituut mee kunnen nemen in onze inventarisatie.

Na het afstemmingsgesprek met het Trimbos-instituut (gepland op 26 maart) bespreken we het analysekader ook met de opdrachtgever, om zo te garanderen dat de praktijkinventarisatie optimaal aan uw kennisbehoefte tegemoet komt. Na uw akkoord werken we het analysekader uit in concrete onderzoeksinstrumenten (waaronder een checklist voor de telefonische interviews uit fase 2). We benutten de bijeenkomst waarin we het analysekader met u bespreken, graag ook voor het maken van afspraken over de planning en andere praktische zaken.

Resultaat

- Werkafspraken
- Analysekader, afgestemd met opdrachtgever én Trimbos-instituut
- Checklist voor telefonische interviews

3.2 Fase 2. Telefonische interviews

Doel

Deze fase heeft tot doel om op sector- of brancheniveau inzicht te krijgen in de wijze waarop men invulling geeft aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak, de (soorten) elektronische systemen en instrumenten die men daarbij gebruikt en de voor- en nadelen die men bij de verschillende (soorten) systemen en instrumenten ervaart. Ook besteden we aandacht aan het bredere scala aan instrumenten dat wordt ingezet om de leeftijdsgrenzen te bewaken.

Activiteiten

We houden in deze fase een serie semi-gestructureerde telefonische interviews met vertegenwoordigers van koepel- en brancheorganisaties op het gebied van alcohol- en tabaksverkoop enerzijds en een aantal grote ketens/formules anderzijds.

Waar het gaat om de *koepel- en brancheorganisaties* op het gebied van alcohol- en tabaksverkoop benaderen we in ieder geval de volgende organisaties:

- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL)
- Koninklijke Horeca Nederland (KHN)

Berenschot

- Koninklijke SlijtersUnie (SU)
- Platform Verkooppunten Tabak (PVT)
- NSO Brancheorganisatie voor de tabaks- en gemaksdetailhandel (NSO)
- Sportkoepel NOC-NSF
- Sportbonden KNVB en KNHB
- Belangenvereniging webwinkels

Waar het gaat om de *ketens/formules* benaderen we een nader met u af te stemmen selectie van de hoofdkantoren van supermarkt-, slijterij- en tankformules. Bij de samenstelling van deze selectie zullen we zorg dragen voor een evenwichtige spreiding naar relevante achtergrondkenmerken als eigendomssituatie (franchise en/of filialen), omvang (groot/klein), vestigingslocatie (landelijk versus stedelijk gebied) en verkoopcontext (wel/geen online verkoop, wel/geen geautomatiseerde kassa's/zelfscan service).

We gaan op voorhand uit van ca. 25 telefonische interviews (acht met koepel- en brancheorganisaties, tien met supermarktformules, drie met slijterijformules en vier met tankformules). Wij stellen de definitieve lijst van gesprekspartners in overleg met u op. We voeren de telefoongesprekken aan de hand van een checklist die is afgeleid van het analysekader. Van ieder gesprek maken we een kort verslag voor intern gebruik.

Resultaat

- Serie van 25 werkverslagen (uitsluitend ten behoeve van het onderzoeksteam)
- Beeld op branche- en sectorniveau van de wijze waarop men invulling geeft aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak en de (soorten) elektronische systemen en instrumenten die men daarbij gebruikt
- Eerste indruk van de voor- en nadelen die men bij het gebruik van de verschillende (soorten) systemen en instrumenten ervaart

3.3 Fase 3. Verdiepende gesprekken

Doel

Deze fase heeft tot doel om de uitkomsten van de vorige onderzoeksfase aan te vullen en te verdiepen met ervaringen en inzichten op het niveau van de individuele verstrekker (losse winkels, filialen en verkooppunten, uitgesplitst naar branche en sector).

Activiteiten

In deze fase voeren wij een aantal verdiepende (face-to-face) gesprekken met individuele verstrekkers van alcoholhoudende dranken, tabakswaar en/of tabaksautomaten. Bij het selecteren van deze individuele verstrekkers kijken we primair naar het *soort systeem* dat zij gebruiken bij de leeftijdsverificatie; we zorgen ervoor dat we voor elk type systeem één à twee verstrekkers spreken.

Berenschot

In de gesprekken leggen we de respondenten de indrukken voor die wij in de telefonische interviews over de verschillende soorten systemen hebben opgedaan en bevragen we hen op hiaten en onduidelijkheden.

Daarnaast vragen we gericht naar de ervaringen die zij zelf met hun systemen hebben opgedaan en de voor- en nadelen die zij in dat verband met betrekking tot hun eigen systeem (of systemen) zien.

Hoewel we in deze fase geen representativiteit wat betreft branche en/of sector nastreven – dat hebben we in de vorige fase reeds gedaan – letten we er wel nadrukkelijk op dat we ook enkele verstrekkers uit minder georganiseerde branches (denk aan tabaksautomatenfirma's) spreken.

Wij denken in totaal aan tien gesprekken. Ook in deze fase stellen we de definitieve lijst van gesprekspartners graag in overleg met u op. De selectie wordt mede bepaald door de uitkomsten uit fase 2.

Resultaat

- Serie van tien werkverslagen (uitsluitend ten behoeve van het onderzoeksteam)
- Aangescherpt en gevalideerd beeld van de wijze waarop men invulling geeft aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak en de (soorten) elektronische systemen die men daarbij gebruikt
- Inzicht in de voor- en nadelen die men in de praktijk per (soort) systeem ervaart

3.4 Fase 4. Analyse en rapportage

Doel

Deze fase heeft tot doel om de verzamelde onderzoeksgegevens te analyseren om vervolgens te komen tot een afronding van het onderzoek door middel van oplevering van de eindrapportage.

Activiteiten

In deze fase ordenen, interpreteren en wegen we de verzamelde onderzoeksgegevens tot een overkoepelende analyse. Het analysekader vormt hiervoor het uitgangspunt. Via de overkoepelende analyse ontstaat inzicht in de wijze waarop de verstrekkers van alcoholhoudende dranken en tabakswaar invulling geven aan de leeftijdsverificatie bij de verkoop van alcohol en tabak, de (soorten) elektronische systemen en instrumenten die zij daarbij gebruiken en de voor- en nadelen die men bij de verschillende (soorten) systemen en instrumenten ervaart.

Alvorens wij onze analyse uitwerken in de eindrapportage, delen we haar met de opdrachtgever én met de onderzoekers van het Trimbos-instituut die de effectstudie voor hun rekening nemen. Zo blijven beide trajecten 'gezwaluwstaart'.

Na de diverse besprekingen stellen we de eindrapportage voor de praktijkinventarisatie op. We bespreken een conceptversie hiervan met de opdrachtgever. Eventuele opmerkingen worden

Berenschot

meegenomen bij het opstellen van de definitieve rapportage. Daarna wordt het eindrapport door de onderzoekers afgerond en aangeboden aan de opdrachtgever.

Resultaat

- Powerpoint presentatie die inzicht geeft in de belangrijkste bevindingen van de praktijkinventarisatie
- Conceptversie van het onderzoeksrapport
- Definitieve versie van het onderzoeksrapport

Berenschot

4. Organisatie en uitvoering

4.1 Ons team

Onze analyse is dat in het team voor deze opdracht tenminste de volgende competenties vertegenwoordigd moeten zijn:

- Ruime onderzoekservaring
- Kennis van en ervaring met het thema leeftijdsverificatie
- Uitstekende rapportagevaardigheden
- Politiek-bestuurlijke sensitiviteit

Wij hebben het onderzoeksteam langs deze lijnen samengesteld. Het kernteam bestaat uit projectleider André Oostdijk, senior onderzoeker Maarten van Noort en onderzoeker Daan van den Nieuwenhuizen. Hieronder stellen we de leden van het onderzoeksteam (in de vorm van beknopte CV's) aan u voor.

Langs deze weg bevestigen wij dat Berenschot in de afgelopen vijf jaar geen onderzoek heeft gedaan of andere opdrachten heeft uitgevoerd in opdracht van de tabaksindustrie.

Een projectleider die gespecialiseerd is in beleidsonderzoek en al eerder actief is geweest op het gebied van leeftijdsgrenzen bij alcoholverkoop

Drs. G.A. (André) Oostdijk MMC is bestuurskundige en bedrijfskundige en als managing consultant werkzaam bij Berenschot. Sinds zijn afstuderen (1992) is hij actief als adviseur op onder meer de gebieden toezicht en handhaving. In dat verband voert hij uiteenlopende projecten uit voor nagenoeg alle rijksinspecties en een groot aantal provincies en gemeenten. Zo was hij onder meer betrokken bij het onderzoek 'Inventarisatie werkwijze leeftijdsgrenzencontrole bij supermarkten' (2009). André is daarmee uitstekend bekend met het onderwerp en de 'haken en ogen' rond de uitvoering van de leeftijdscontroles. Hij is gewend te denken in ketens en getraind in het inventariseren van – vanuit de naleving van regelgeving gezien – zwakke plekken in systemen en de toepassing daarvan. Bovendien heeft hij een goed gevoel voor de effectiviteit van maatregelen ontwikkeld.

Los van deze inhoudelijke expertise is hij een zeer ervaren onderzoeker die methodologisch uitstekend is onderlegd. Niet in de laatste plaats door de vele tientallen grotere en kleinere onderzoeksprojecten die hij de afgelopen twintig jaar heeft uitgevoerd. André treedt op als projectleider en is het eerste aanspreekpunt voor de opdrachtgever.

Berenschot

Een gedreven senior onderzoeker met een ruime staat van dienst op het gebied van praktijkonderzoek

Drs. M.H. (Maarten) van Noort werkt inmiddels ruim zeven jaar bij Berenschot, waar hij zich heeft gespecialiseerd in onderzoeksvraagstukken in diverse domeinen. Maarten maakte net als André deel uit van het onderzoeksteam dat in 2009 onderzoek deed naar de wijze waarop supermarkketens de naleving van de regels rond leeftijdsgrenzen bij alcoholverkoop bevorderen. Hij onderzocht bij ca. 30 supermarkketens de werkwijze bij leeftijdsverificatie op de verschillende niveaus (hoofdkantoor, winkel, bedrijfsleider, teamleider en caissière). Maarten is een ervaren onderzoeker met een lange reeks van beleids-, stelsel-, en rekenkameronderzoeken op zijn naam. Hij houdt het meest van opdrachten waarin zijn input direct doorwerkt in de uitvoeringspraktijk. Voor het ministerie van VWS evalueerde hij recent het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Voor het ministerie van EZ onderzocht hij onder meer de effectiviteit van het Nederlandse stralingsbeschermingsbeleid. Voordat hij bij Berenschot kwam, werkte Maarten voor ROI Opleiding Coaching en Advies en bij netwerkorganisatie MeetingMoreMinds BV. Hij is bestuurskundige en politicoloog (cum laude).

Een enthousiaste onderzoeker met ervaring op het gebied van geautomatiseerde ondersteuning

D.J.C. (Daan) van den Nieuwenhuizen MSc. is werkzaam als adviseur bij Informatiemanagement. Zijn focus ligt voornamelijk op de inzet van nieuwe ICT / elektronische hulpmiddelen en de besturing van ICT. Hij begeleidt in dit kader vele organisaties om zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van nieuwe (ICT-) systemen en applicaties. Zo is hij eerder nauw betrokken geweest bij een inventarisatie van ICT-hulpmiddelen van accountantskantoren en de inzet van elektronische hulpmiddelen bij de documentaire informatievoorziening van de provincie Limburg. Kenmerken van zijn aanpak zijn: praktisch ingesteld, nauwkeurig, resultaatgericht en sterk in verbinden.

4.2 Planning, inzet en kosten

Planning

In de offerteaanvraag geeft u aan dat de opdracht direct na gunning begin maart van start dient te gaan. Het resultaat van de praktijkinventarisatie dient medio april in concept beschikbaar te zijn. De opdracht dient uiterlijk op 1 mei 2014 te worden afgerond door middel van oplevering van de (definitieve) eindrapportage. Met deze data als uitgangspunt stellen wij u de volgende planning voor. We zijn daarbij uitgegaan van een start van de opdracht in week 11 (week van 10 maart 2014). Het definitieve rapport kan bij deze planning worden opgeleverd in week 26 (week van 28 april 2014).

De doorlooptijd van de opdracht is kort. Voor het realiseren van de geschetste planning zijn wij in hoge mate afhankelijk van de medewerking en beschikbaarheid van onze (vele) gesprekspartners.

Berenschot

Indien de agenda's van onze respondenten een barrière blijken voor het halen van de planning, zullen wij hierover in overleg treden met de opdrachtgever.

Week	11	12	13	14	15	16	17	18
Fase								
1. Richten en afstemmen								
2. Telefonische interviews								
3. Verdiepende gesprekken								
4. Analyse en rapportage								

Voor wat betreft de inzet van de opdrachtgever gaan wij uit van het volgende.

- Gesprek over analysekader (in combinatie met Trimbos-instituut), inmiddels gepland (26 maart).
- Verstrekken lijst gesprekspartners (voor zover nog niet verstrekt), in week 12 (uiterlijk 18 maart)
- Bespreken gespreksleidraad en respondentenlijst telefonische interviews, week 12 (uiterlijk 21 maart)
- Bepalen richting en invalshoek verdiepende gesprekken, week 14 (uiterlijk 3 april)
- Bespreken conceptrapport (aanlevering 25 april, uiterlijk 30 april bespreken, 2 mei afronding).

Inzet en kosten

De navolgende tabel geeft inzicht in onze inzet in dagen per fase en de daarmee gepaard gaande kosten. Voor 10.2.e en 2.57 Aw hanteren wij 10.2.e en 2.57 Aw ; voor 10.2.e en 2.57 Aw

10.2.e en 2.57 Aw hanteren wij 10.2.e en 2.57 Aw ; voor 10.2.e en 2.57 Aw
10.2.e en 2.57 Aw hanteren wij ten slotte 10.2.e en 2.57 Aw .

Fase	Teamleden	Kosten
1. Richten en afstemmen		
<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen analysekader • Afstemmingsgesprek met Trimbos • Startbijeenkomst met opdrachtgever 	10.2.e en 2.57 Aw	
2. Telefonische interviews		
<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden en uitvoeren (25x) • Interviewverslagen eigen gebruik (25x) 	10.2.e en 2.57 Aw	
3. Verdiepende gesprekken		
<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden en uitvoeren (10x) • Interviewverslagen eigen gebruik (10x) 	10.2.e en 2.57 Aw	

Berenschot

4. Analyse en rapportage				
- Analyse	10.2 e en 2.57 Aw			
- Opstellen powerpoint met bevindingen				
- Opstellen conceptrapportage				
- Bespreken concept met opdrachtgever				
- Definitief maken van rapportage				
Projectmanagement en overleg met opdrachtgever	10.2 e en 2.57 Aw			
TOTAAL	10.2 e en 2.57 Aw			

Berenschot hanteert in de regel een opslag van 8% voor de kosten van alle dienstverlening en ondersteuning ten behoeve van het project. Vanwege onze grote interesse in dit project laten we deze kosten in dit geval buiten beschouwing. Ook hebben wij onze 2.57 Aw verlaagd. Daarmee verlenen we een korting van 2.57 Aw. De totale kosten voor de uitvoering van de praktijkinventarisatie bedragen daarmee 2.57 Aw. Dit budget geldt als een maximum. Overschrijding zal slechts plaatsvinden na overleg met en goedkeuring van de opdrachtgever.

Voorwaarden

Op de werkzaamheden die Berenschot voor het ministerie van VWS uitvoert, zijn de Algemene Rijksvoorwaarden voor het Verstrekken van Opdrachten tot het verrichten van Diensten (ARVODI) van toepassing.

Als gecertificeerd bureau (ISO 9001:2008) hanteren wij de kwaliteitseisen die zijn neergelegd in ons kwaliteitshandboek.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Berenschot is zich bewust van zijn rol in de samenleving en wil als toonaangevend adviesbureau maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit houdt in dat Berenschot naast het streven naar winst (profit) ook rekening houdt met het effect van zijn diensten, dienstverlening en bedrijfsvoering op het milieu (planet) en daarbij oog heeft voor menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf (people). Dit hebben wij verwoord in de bijlage van dit plan van aanpak.

4.3 Rol van de opdrachtgever

In de offerteaanvraag verzoekt u ons expliciet aan te geven welke medewerking wij bij de uitvoering van de praktijkinventarisatie van de opdrachtgever verwachten.

Wij beschouwen de Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie van het ministerie van VWS als onze opdrachtgever voor dit onderzoek. Naast tussentijds overleg over de voortgang zien wij voor onze opdrachtgever een rol weggelegd bij het definitief maken van de respondentenlijsten

Berenschot

(op basis van voorstellen van Berenschot) en het bevorderen van de medewerking van de verschillende gesprekspartners. Daar waar de korte doorlooptijd van de opdracht bij onze gesprekspartners op bezwaren of moeilijkheden stuit, verwachten wij dat onze opdrachtgever constructief meedenkt over het vinden van oplossingen.

Wij evalueren deze opdracht graag schriftelijk en mondeling met u tijdens en na afronding ervan.

Berenschot

5. Referentieopdrachten

Om onze deskundigheid te illustreren, hebben we hieronder een aantal referentieopdrachten opgesomd. Het gaat daarbij nadrukkelijk om een beperkte bloemlezing die als doel heeft onze kennis en kunde op het gebied van de opdracht te etaleren. Het overzicht is met nadruk niet uitputtend. De focus ligt op projecten die betrekking hebben op toezicht en handhaving en waar sprake is van een grote onderzoekscomponent.

Evaluatie WAS

In opdracht van het ministerie van VWS hebben we een herevaluatie van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS) uitgevoerd. Deze herevaluatie was een aanvulling op de evaluaties die in 2004 en 2009 zijn uitgevoerd. Het Berenschot-onderzoek kende een andere insteek dan de vorige evaluaties. Ons onderzoek had het karakter van een systeemevaluatie: we hebben gezien of het systeem van actoren met hun rollen, taken en verplichtingen als geheel optimaal werkte. We richtten ons daarbij op twee elementen. In de eerste plaats bekeken we of het systeem als geheel goed functioneerde en daarmee logischerwijs een bijdrage leverde aan de effecten (minder ongevallen met attractie- en speeltoestellen). De sluitendheid van het systeem, de wijze waarop de onderdelen in elkaar grijpen, de sterke en zwakke kanten waren daarbij onder meer belangrijke aandachtspunten. In de tweede plaats bekeken we het functioneren van de diverse groepen actoren in het systeem. Kennen zij hun plaats in het systeem en nemen zij hun verantwoordelijkheden? Wanneer dat niet zo bleek te zijn, hebben we onderzocht welke oorzaken daaraan ten grondslag lagen en hoe deze zijn te ondervangen.

Supermarkten, alcohol en leeftijdsgrenzen

In opdracht van de NVWA onderzocht Berenschot de wijze waarop supermarkten omgaan met de regels rond leeftijdsgrenzen en alcoholverkoop. Het beleid per supermarktketen werd op directionelniveau voor 25 ketens onderzocht. De uitwerking van dit beleid werd vervolgens in kaart gebracht aan de hand van enquêtes met bedrijfsleiders, hoofden kassa en caissières in 400 supermarkten.

Gemeente Utrecht, doorontwikkeling aanpak harddrugsoverlast

Eind 2012 evalueerde Berenschot in opdracht van de gemeente Utrecht de 'Veiligheidsaanpak harddrugsoverlast Breedstraatbuurt (en omgeving)'. Ons onderzoek resulteerde onder meer in de aanbeveling om het ketenaspect van de aanpak te verstevigen. In april 2013 kregen we de opdracht om ondersteuning te leveren bij de beoogde doorontwikkeling van de aanpak. Samen met de betrokken ketenpartners (gemeente, GG&GD, THOR, politie, OM) analyseerden we het proces waarin dealers en verslaafden elkaar ontmoeten om harddrugs uit te wisselen. We brachten in kaart uit welke stappen het proces bestaat en welke aangrijpingspunten die bieden voor overheidsingrijpen in de breedste zin van het woord. Vervolgens bekeken we met elkaar welke partij in welke fase van het probleem het beste toegerust is om een bijdrage te leveren. Wie neemt de lead?

Berenschot

En wat kunnen de andere partners dan doen om die bijdrage het beste tot zijn recht te laten komen? Zo ontwikkelden we een echt integrale aanpak, waarvan het geheel meer is dan de som der delen.

Uitvoeringstoets KSA

Medio 2013 wordt het wetsvoorstel *Kansspelen op Afstand* geïmplementeerd. Dit wetsvoorstel beoogt onder meer het aanbieden van kansspelen via internet mogelijk te maken. De KSA staat aan de lat om toezicht te houden op de verplichten uit de wet en zo nodig handhavend op te treden. Om de implicaties van het wetsvoorstel in beeld te brengen en de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid ervan te beoordelen heeft Berenschot een zogenoemde *ex ante uitvoeringstoets* verricht. Deze toets mondde uit in een verkenning van de (on)mogelijkheden van de wet en de risico's. Dit alles vanuit het perspectief van de KSA.

Tafel van Elf

De *Tafel van 11* (T11) is een instrument om de naleving van wetten en regels te analyseren. De tafel bestaat uit elf dimensies die tezamen verklaren waarom wetgeving al dan niet wordt nageleefd. Daarbij is een onderscheid gemaakt in 'spontane nalevingsdimensies' en 'handhavingsdimensies'. Met behulp van deze dimensies wordt inzicht verkregen in de achtergronden van het naleefgedrag van een doelgroep, hetgeen aanknopingspunten oplevert voor de interventiestrategie. In opdracht van het ministerie van Justitie heeft Berenschot tien 'T11-analyses' verricht op een aantal gemeentelijke beleidsthema's, variërend van zwerfvuil tot hennepeteelt en van onrechtmatige bewoning tot hondenpoep. Dit enerzijds met als doel inhoudelijke informatie te genereren waarmee gemeentelijke handhavers hun voordeel kunnen doen en anderzijds om gemeenten kennis te laten maken met de T11.

Turks stro; analyse van een incident

Eind 2011 jaar is tegen de wettelijke regels in een grote partij stro via de haven van Antwerpen in de Europese Unie geïmporteerd en vervolgens doorgevoerd naar Nederland. Daar is het stro deels verder verwerkt en in de handel gebracht. Na een signaal van de douane werd het nog niet verhandelde stro door de NVWA geblokkeerd. Het stro dat wel op de markt is gebracht is opgehaald en vernietigd. De schade voor het bedrijfsleven wordt door de overheid vergoed. In de pers circuleren ramingen van een totale schade van circa € 1.000.000,-. Berenschot heeft van de staatssecretaris opdracht gekregen "voor een extern onderzoek naar de genomen maatregelen van de NVWA ten aanzien van de betrouwbaarheid en volledigheid van de informatieverstrekking aan ondernemers, alsmede over eventuele aanvullende, noodzakelijke, structurele maatregelen".

Naam inkooptraject:
Verantwoordelijk medewerker:

praktijk inventarisatie leef tijds verificatie systemen **Doc. 13** alcohol & tabak

Inkoophulpwijzer: < 25.000 één offerte traject

N.B. bij een één offerte procedure hoeft je niet te motiveren waarom je voor deze procedure kiest, omdat bij deze opdrachten VWS het disproportioneel acht om meerdere offertes op te vragen, gezien de transactiekosten bij zowel de markt als de aanbestedende dienst in verhouding tot de opdrachtwaarde;

(Bij inkopen < 2.500 hoeft de inkoophulpwijzer niet toegevoegd te worden aan het dossier)

In te vullen door verantwoordelijk medewerker:

	Ja	Nee	Datum
1 Is uw inkoopbehoefte specifiek beschreven?	☒	☐	inkoop aanvraag formulier
2 Heeft uw financieel adviseur aangegeven dat de inkoop budgettair inpasbaar is?	☒	☐	
3 Heeft u een offerteaanvraag en gunningcriteria opgesteld?	☒	☐	
4a Kunt u gebruik maken van een mantel?
Zo ja, heeft u alle mantelpartijen uitgevraagd?	☐	☒	
4b Indien er geen sprake is van een mantelovereenkomst, heeft u één offerte opgevraagd?	☐	☒	3 organisaties gevraagd
4c Kunt u op verzoek motiveren waarom u bij de betreffende partij een offerte opvraagt?	☐	☐	nvt
5 Heeft u de geselecteerde leverancier een gunningbrief of -email gestuurd?	☐	☒	aan dient deze brief voor
6 In geval van afwijken van de inkoopprocedure: motivatie waarom is afgeweken (ondertekend door de gevolmachtigde)?	☐	☐	nvt
7 Heeft u een rechtsgeldige (nadere) overeenkomst, opdracht, opdrachtverleningsbrief?	☒	☐	

Vindplaats dossier:

Manjolein 117481

Ondertekening verantwoordelijk medewerker

Datum: 19/3/2014

Akkoord Financieel adviseur op volledigheid inkoopdossier

Datum: 19/3/2014

Opmerkingen

10.2.e

Van: 10.2.e | 10.2.e @berenschot.nl]
Verzonden: vrijdag 21 maart 2014 11:47
Aan: 10.2.e
CC: 10.2.e
Onderwerp: Uitwerking analysekader leeftijdsverificatiesystemen.docx
Bijlagen: Uitwerking analysekader leeftijdsverificatiesystemen.docx
Categorieën: Categorie Rood

Dag 10.2.e

Hierbij stuur ik je het analysekader 'elektronische leeftijdsverificatiesystemen'. Dit kader betreft een uitwerking van de onderzoeksvragen en een overzicht van de bronnen waar we de informatie willen gaan betrekken. Na de bespreking verwerken we eventuele aanpassingen en starten we direct met bellen. Kun jij voor de verdere verspreiding zorgen bij jullie intern?

Dit kan wat ons betreft goed als uitgangspunt dienen voor het gesprek met het Trimbos-instituut. Woensdag de 26^e staat onze afspraak. Overigens heeft 10.2.e die nog niet bevestigd. Heb jij nog iets van hem gehoord?

Mvg,

10.2.e

10.2.e

M 06 - 10.2.e
T 030 - 2 916 455 (secretariaat)
Europalaan 40, Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
www.berenschot.nl

Berenschot 1938 75 2013

This e-mail and any attachment it contains is confidential and may contain legally privileged information. If you are not the intended recipient, please note that this e-mail or any attachment may not be copied or disclosed or distributed to others. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message. All rights reserved.

Uitwerking analysekader *Leeftijdsverificatiesystemen*

Het analysekader geeft een totaaloverzicht van de onderwerpen en aspecten die in de inventarisatie aan de orde komen. In de kern gaat het om een verdere uitwerking van de onderzoeksvragen. De onderwerpen uit het kader werken verder uit in checklisten die als leidraad dienen voor de gesprekken met branches, keten en supermarkten.

Onderwerp	Aspect	Bronnen
Context	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid rond leeftijdsverificatiesystemen <ul style="list-style-type: none"> ◦ Ketens van actoren (overheid, branches, ketens, detailhandel, kopers) ◦ Rollen en verantwoordelijkheden • Hoofddlijnen verificatieproces 	Dossierstudie
Elektronische hulpmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> • Overzicht elektronische hulpmiddelen • Functionaliteiten • Inbedding in het gehele verificatieproces 	Dossierstudie / Trimbo
Verificatie in de praktijk (op hoofddlijnen)	<ul style="list-style-type: none"> • Schets van de 'verificatieketen' vanuit perspectief branche / keten / formule • Invulling van de verantwoordelijkheden door de keten <ul style="list-style-type: none"> ◦ Branche – keten – vestiging – manager / supervisor – verkoopmedewerk(st)er ◦ Verdeling verantwoordelijkheden / taken en rollen ◦ Beschikbare hulpmiddelen / instrumenten (op hoofddlijnen) 	Dossierstudie / telefonische interviews
Inzet elektronische hulpmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> • Bekendheid elektronische hulpmiddelen (inclusief werking) • Inzet van de hulpmiddelen <ul style="list-style-type: none"> ◦ Inbedding in het proces / totale aanpak ◦ Afwegingen voor de keuze voor het hulpmiddel ◦ Inzicht in de effectiviteit • Overwegingen om geen elektronische hulpmiddelen in te zetten <ul style="list-style-type: none"> ◦ Voor- en nadelen 	Dossierstudie / telefonische interviews

Doc. 14.1

	<ul style="list-style-type: none">◦ Gekozen alternatieven◦ Mogelijke inzet in de toekomst	
Elektronische hulpmiddelen in de praktijk	<ul style="list-style-type: none">• Korte typering hulpmiddel (naam, functionaliteit en inbedding in proces)• Overwegingen achter de keuze voor het hulpmiddel• Schets van de werking (handelingen, tijdsbeslag)• Kosten (aanschaf en beheer)• Beoordeling van de werking (ervaringen verkoopmedewerk(st)er en kopers)• Voor- en nadelen in de praktijk, waaronder bijvoorbeeld:<ul style="list-style-type: none">◦ privacy◦ storingsgevoeligheid◦ tijdsbeslag◦ kosten versus baten◦ enzovoorts	Verdiepende gesprekken

Van: [redacted]@trimbos.nl]
Verzonden: woensdag 26 maart 2014 9:42
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: woensdag
Categorieën: Categorie Rood

Hoi [redacted]

Hierbij de namen die we hebben uitgenodigd:

- Een wetenschappelijk expert op het terrein van nalevingonderzoek ([redacted])
- Specialist van het *Ageviewersysteem* [redacted]
- Specialist van *Swiper* : Persoon die werkzaam is bij Nuchter
- Specialist van *CBL*: [redacted]
- Specialist van *Apeprint* BV [redacted]
- Advocaat gespecialiseerd op het gebied van informaticarecht en ICT ([redacted])
- Inspecteur Toezichtontwikkeling NVWA ([redacted])

Iedereen is op een andere manier benaderd. We hebben geen standaard mail gebruikt o.i.d.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
- Jongeren en Riskant Gedrag
F 030 [redacted]
E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]
Verzonden: 25 maart 2014 9:35
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: woensdag

Dag [redacted]

Hoop dat je een leuke en nuttige week hebt gehad in Zweden, het was werkgerelateerd toch?

Morgenochtend gaan we met Berenschot in gesprek, met als belangrijkste doel om eventuele witte vlekken en/ of dubbelingen tussen jullie theoretische verkenning en hun praktijkinventarisatie te voorkomen. [redacted] zal later vandaag het concept analysekader van hun onderzoeksozpet aan je mailen. Mogelijk dat er nog vragen/ punten zijn die jullie graag aan bod zien komen in hun praktijkinventarisatie?

Over de focusgroep: zoals afgesproken heb ik nogmaals in het alcohol&tabak-team aan de orde gesteld dat het vanuit onderzoeksperspectief niet wenselijk is dat VWS aanwezig is bij die focusgroep. Maar de mening is hier niet veranderd en dus ben ik graag als toehoorder aanwezig volgende week. Zou je mij nog een lijstje kunnen mailen van de deelnemers en eventueel ook de uitnodiging ed die aan de deelnemers is verstuurd?

Dank en tot morgenochtend!

Hartelijke groet,

Inventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak

tel 06 [redacted] of 070 [redacted]
[redacted]@minvws.nl

directie VGP - 24.flex

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | dOBP | Interim-beleidspool

Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@trimbos.nl]

Verzonden: maandag 24 maart 2014 9:50

Aan: [redacted]@berenschot.nl'; [redacted]

Onderwerp: woensdag

Dag [redacted]

We zien elkaar woensdag bij Trimbos als ik het goed heb. Ik ben een week in Zweden geweest en was dus even van de radar.

[redacted] even voor de zekerheid, de focus group staat gepland op 2 april van 15.00-17.00 uur bij Ti.

Tot woensdag!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Jongeren en Riskant Gedrag

F 030 [redacted]

E [redacted]@trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht

Postbus 725 - 3500 AS Utrecht

www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

10.2.e
Van: [redacted] | [redacted] @berenschot.nl]
Verzonden: woensdag 26 maart 2014 16:57
Aan: [redacted] @trimbos.nl
CC: [redacted]
Onderwerp: Contactpersonen en itemlijst
Bijlagen: 20140314 Contactpersonen.xlsx; 20140326 Vragenlijst.xlsx

Categorieën: Categorie Rood

Dag [redacted],

Hierbij stuur ik jullie het overzicht van de organisaties die we gaan benaderen en de vragen die we aan hen voorleggen.

Morgen starten we met bellen dus wanneer jullie nog suggesties hebben, horen we dat graag op korte termijn.

[redacted] kun jij de e-mail doorzetten naar [redacted]? We hebben haar gegevens niet. Dank alvast!

We houden jullie op de hoogte van onze voortgang.

Mvg,

[redacted]

[redacted]

M 06 - [redacted]
T 030 - 2 916 455 (secretariaat)
Europalaan 40, Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
www.berenschot.nl

Berenschot 1938 2013

This e-mail and any attachment it contains is confidential and may contain legally privileged information. If you are not the intended recipient, please note that this e-mail or any attachment may not be copied or disclosed or distributed to others. If you have received this e-mail by error, please notify the sender immediately by return e-mail, and delete this message. All rights reserved.

Vragenlijst praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak		
0.	Respondent gegevens	
0.1	Naam van de respondent?	
0.2	Functie van de respondent?	
0.3	Rol met betrekking tot leeftijdsverificatie?	
0.4	Contactgegevens van de respondent?	
1.	Achtergrondkenmerken	
1.1	Wat is de eigendomssituatie van de organisatie?	
1.2	Hoeveel werknemers heeft de organisatie?	
1.3	Hoeveel winkels behoren tot de organisatie	
1.4	Waar zijn de vestigingslocaties, landelijk en/of stedelijk?	
1.5	Heeft de organisatie uitsluitend fysieke verkooppunten of ook online?	
1.6	Maakt de organisatie gebruik van geautomatiseerde kassa's en/of zelfscanservice?	
2	Beleid voor leeftijdsverificatie alcohol en tabak	
2.1	Is er een algemeen beleid voor leeftijdsverificatie?	
2.2	Waar richt dit beleid zich voornamelijk op? - alcohol en/of tabak? - preventie en/of controle? - bedrijfsleiders en/of caissières?	
2.3	Is omgang met privacy wet- en regelgeving onderdeel van het beleid?	
2.4	Welke methode(n) van leeftijdsverificatie zijn hierin opgenomen? - instrueren van personeel (op welke manier en hoe vaak?) - instrueren van publiek (op welke manier?) - controleren bij uitvoering, welke (elektronische) hulpmiddelen worden ingezet	
2.5	Hoe wordt dit beleid gedeeld met de organisatie?	
2.6	Is er in algemene zin veel aandacht voor leeftijdsverificatie bij de organisatie?	
2.7	Hoe autonoom zijn de vestigingen/ franchisers met betrekking tot invulling van leeftijdsverificatie? Is er ruimte voor eigen invulling?	
3	Uitvoering / proces van leeftijdsverificatie	
3.1	Hoe ziet het proces van alcohol en tabaksverkoop eruit? - wie verkoopt de alcohol en tabak? - wie bepaald of er leeftijdsverificatie nodig is? - wie neemt de beslissing n.a.v. de leeftijdsverificatie? - op welk moment vindt de leeftijdsverificatie plaats? - op welke wijze vindt leeftijdsverificatie plaats? - wie voert de leeftijdsverificatie uit? - hoe treedt men op bij te jonge klant? en wie?	
3.2	Hoe ziet het proces van alcohol en tabaksverkoop eruit wanneer er sprake is van zelfscannen?	
3.2	Worden er niet elektronische hulpmiddelen gebruikt voor leeftijdsverificatie? - voor publiek: Stickers, folders, banners - voor caissière: instructieteksten, -bijeenkomsten	
4	Inzet van elektronische hulpmiddelen	
4.1	Worden er voor leeftijdsverificatie elektronische hulpmiddelen gebruikt? - age viewer - ID-swiper - agecoin - vingerafdruk - automatische kassa piepsysteem bij scannen van alcohol en/of tabak - automatische kassa blokkade bij scannen van alcohol en/of tabak	
4.2	Wat is de reden voor het wel of niet gebruiken van elektronische hulpmiddelen?	
4.3	Hoe is het elektronisch hulpmiddel ingebed in het proces? Op welke manier / moment wordt het ingezet?	
4.4	Wat is de ervaring met elektronische hulpmiddelen voor leeftijdsverificatie?	

4.5	Welke voordelen hebben deze elektronische hulpmiddelen? - duidelijk over (proces) beslissing - garantie voor uitslag - wegnemen verantwoording bij caissière	
4.6	Welke nadelen hebben deze elektronische hulpmiddelen? - privacy in geding - kosten - tijdsbeslag - fraudegevoeligheid	
4.7	Wat zijn de effecten van het gebruik van elektronische hulpmiddelen? (gewenst en ongewenst)	
5	Visie op leeftijdsverificatie en (elektronische) hulpmiddelen	
5.1	Wat is de visie van de organisatie op leeftijdsverificatie?	
5.2	Verwacht de organisatie op kortere termijn of in de toekomst gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen, zo ja welke?	
5.3	Welke functionaliteiten zouden elektronische hulpmiddelen moeten hebben?	
6	Doorkijk naar onderzoek	
6.1	zijn er voorbeeld organisaties binnen uw koepel / branche waar we een verdiepend gesprek mee kunnen voeren over de inzet van elektronische hulpmiddelen?	

groen vragen zowel voor koepels als voor brancheorganisaties

rood vragen voornamelijk van toepassen voor koepels

Van: [redacted]@berenschot.nl]
Verzonden: donderdag 3 april 2014 16:36
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: Opdracht leeftijdsverificatiesystemen
Categorieën: Categorie Rood

Dag [redacted]

We zijn druk aan het bellen met de koepels en de branches. We vorderen langzaam maar gestaag. Het blijft in sommige gevallen lastig om de juiste persoon te vinden, maar we zijn een eind op streek. Nagenoeg iedereen doet graag mee. Af en toe treffen we een principiële weigeraar ("we doen alleen mee aan verplichte onderzoeken") maar daarvoor selecteren we dan een andere vergelijkbare partij.

Vanmorgen kwam ook de opdrachtbrief binnen. Volgens onze berekeningen is daar een foutje in geslopen. Er wordt (inclusief 21% BTW) een budget van [redacted] beschikbaar gesteld, terwijl wij uitkomen op een eindbedrag van € [redacted]

Wij zullen in elk geval niet meer declareren dan dat laatste bedrag. Maar wellicht is het raadzaam om de opdrachtbrief aan te passen. Dan past alles weer in elkaar!

Mvg,

[redacted]

[redacted]

M 06 - [redacted]
T 030 - 2 916 455 (secretariaat)
Europalaan 40, Utrecht
Postbus 8039, 3503 RA Utrecht
www.berenschot.nl

Berenschot 1938 2013

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 14 april 2014 17:51
Aan: [REDACTED] _Groep VGP alcohol en tabak
Onderwerp: RE: AT overleg
Bijlagen: Nota Stas onderzoeken verkoopbeperkende maatregelen.docx
Categorieën: Categorie Rood

Ha allemaal,

Ik zou morgen graag deze nota aan de stas willen bespreken. Met de nota willen de stas informeren over de lopende onderzoeken naar verkoopbeperkende maatregelen en leeftijdsverificatiesystemen en hem de vraag stellen op welke wijze hij de uitkomsten wil presenteren aan de TK voor de zomer, met of zonder maatregelen of iets ertussen in. Het is vooral ook een stuk om de stas te voeden.

Hoor morgen graag jullie reacties ☺

Groet

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 14 april 2014 13:58
Aan: _Groep VGP alcohol en tabak
Onderwerp: AT overleg

Beste allemaal,

Hebben jullie nog agendapunten voor het AT overleg van morgen?

Van mij uit de volgende:

- De Productenkalender
- Voorbereiding debat Rookverbod horeca
- Nalevingsonderzoek leeftijdsgrens alcohol/tabak

Groeten,

In gesprek over
de toekomst van **VWS**

Van: [redacted] | [redacted] @berenschot.nl]
Verzonden: dinsdag 15 april 2014 15:24
Aan: [redacted]
Onderwerp: Re: Overzicht tel interviews + [redacted] als extra respondent
Bijlagen: image001.png; image002.png
Categorieën: Categorie Rood

Hoi [redacted]

Bedankt voor jullie terugkoppeling. We gaan er naar kijken en nemen het mee in het vervolg van het onderzoek.

Ik begrijp dat jullie akkoord gaan met de voorgestelde gesprekken op de hockey club na. Als dit zo is kunnen we de gesprekken definitief gaan plannen.

Groeten, [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPhone

> Op 15 apr. 2014 om 15:02 heeft [redacted] <[redacted]@minvws.nl> het volgende geschreven:

>

> Beste [redacted]

>

> Zojuist hebben we jullie tussen-presentatiesheets besproken in het alcohol&tabakteam.

> Overall was men positief over deze eerste opbrengst en ook over de wijze van terugkoppelen, stemt positief voor het uiteindelijke resultaat!

>

> Wel hebben we wat op- en aanmerkingen, eerst enkele algemene noties:

>

> - Benadruk in jullie terugkoppeling wat meer dat het om ervaringen en uitspraken van de respondenten en dit onderzoek gaat. Zo suggereert sheet 6 dat bij de supermarkten geen ageviewer wordt gebruikt, terwijl dat in werkelijkheid wel het geval is (maar toevallig niet in jullie selectie voor respondenten).

>

> - Sommige uitspraken (oa op sheet 20) lijken nu een algemeen feit te zijn, terwijl het een mening van een respondent betreft.

>

> - De waardering met + en - is heel overzichtelijk en leesbaar, maar wees aub wel consequent in het toedelen hiervan. Wat bij de een als een + of een +/- wordt gewaardeerd moet ook bij de andere zo worden gehanteerd.

>

> - In het algemeen lijkt de hoeveelheid + bij het piep-systeem en de kassa-rekenhulp wel heel hoog, graag nog een kritische blik op alle + en - (eigenlijk bij alle systemen).

>

>

> Op de sheets zijn verder diverse opmerkingen toegevoegd, deze spreken waarschijnlijk voor zich. Let ook op de teksten waar soms dmv CAPSLOCK teksten zijn aangepast of aangevuld.

>

> Mochten jullie nog vragen hebben: morgen ben ik telefonisch en per mail goed bereikbaar @.

>

> Hartelijke groet,

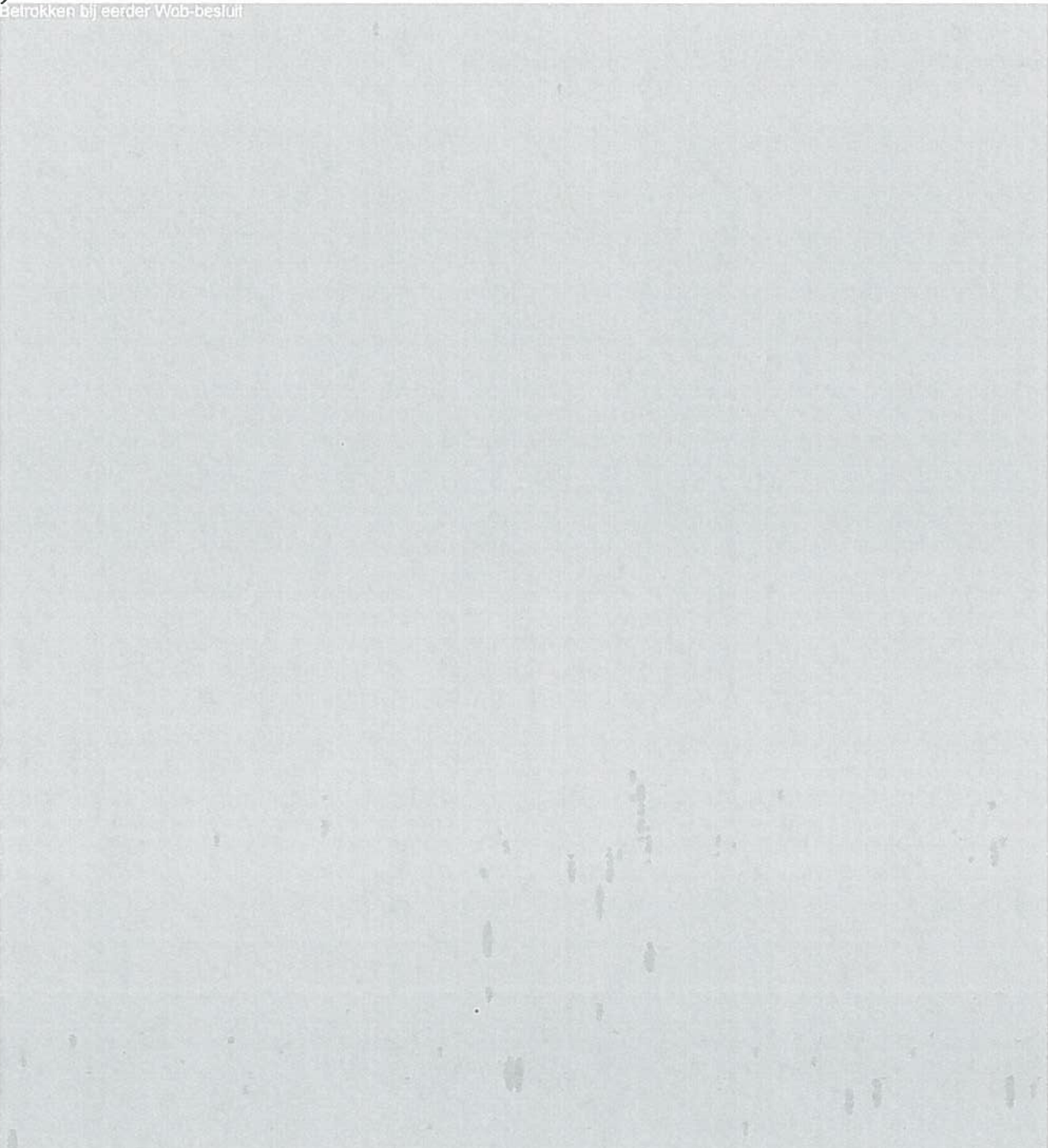
> [redacted]

>

>
> [redacted]
> [redacted]
> Inventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak
> [redacted]
>
> tel 06 [redacted] of 070 [redacted]
> [redacted]@minvws.nl<mailto:[redacted]@minvws.nl>

> -----
> -----
> directie VGP - 24.flex
> Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport | dOBP |
> Interim-beleidspool Postbus 20350 | 2500 EJ | Den Haag

>
>
>
>
> Betrokken bij eerder Wob-besluit

10.2.e

Van: [redacted] | [redacted] @trimbos.nl]
Verzonden: dinsdag 29 april 2014 16:14
Aan: [redacted] @berenschot.nl'; [redacted] @vwa.nl'
CC: [redacted] r
Onderwerp: conceptversie rapportage Leetijdsverificatie in het vizier
Bijlagen: Conceptrapportage Leetijdsverificatie in het vizier. versie 1.0.docx

Categorieën: Categorie Rood

Dag allemaal,

Bijgaand treffen jullie onze conceptversie van de rapportage: Leetijdsverificatie in het vizier.

Tot aanstaande donderdag.

Met vriendelijke groet,

10.2.e

Wetenschappelijk medewerker - Drug Monitoring

M 06 [redacted] F 030 [redacted]
E [redacted] @trimbos.nl

Da Costakade 45 - 3521 VS Utrecht
Postbus 725 - 3500 AS Utrecht
www.trimbos.nl Disclaimer

Denk aan het milieu voordat u deze e-mail print!

10.2.7

Van: 10.2.8
Verzonden: woensdag 7 mei 2014 12:56
Aan: _Groep VGP alcohol en tabak; 10.2.8
Onderwerp: staatssecretaris akkoord met nota onderzoeken rond tabak
Bijlagen: nota toegezegde onderzoeken rond tabak aan de TK 7-5.pdf

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Gemarkeerd

Ha collega's.

Nog een akkoord van de staatssecretaris :)

De stas is akkoord met het voorstel om een procedurele brief met onderzoeken voor het zomerreces naar de TK te sturen en akkoord met opname van vergunningstelsel in de scope van het onderzoek. Dat betekent dat we de brief over de 4 onderzoeken verder kunnen gaan voorbereiden. De opmerking van de stas in de brief ook een termijn op te nemen voor de inhoudelijke reactie nemen we natuurlijk mee.

Een gesprek over de nota in de jeugd en leefstijlstaf is niet meer nodig (heb het voor de zekerheid even gecheckt bij 10.2.8).

Groet

10.2.8

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Staatssecretaris

Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie

Ontworpen door

Senior beleidsmedewerker

T 10.2 e

M 10.2 e

10.2 e @minvws.nl

Datum

24 april 2014

Kenmerk

364258-120166-VGP

Zaaknummer

nota

(ter beslissing)

Toegezegde onderzoeken rond tabak aan de TK

Paraaf directeur

DGV

digla
25/4

1 Aanleiding voor deze nota

U laat conform uw toezegging aan de TK, momenteel 4 onderzoeken uitvoeren naar effectieve maatregelen ten aanzien van tabaksontmoediging. Twee daarvan zijn gericht op de effectiviteit van verkoopbeperkende maatregelen. De andere twee zijn gericht op leeftijdsverificatiesystemen. Daarnaast wordt geïnventariseerd wat de voor- en nadelen zijn van het decentraliseren van het toezicht op de Tabakswet aan gemeenten. U heeft toegezegd de TK voor de zomer te informeren over deze onderzoeken. Graag willen we met u spreken over een afbakening van het onderzoek naar economische effecten en bespreken op welke wijze u de uitkomsten naar de TK wilt sturen.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

A. Valt buiten reikwijdte verzoek

[Redacted text block]

B. Medio juni zijn de 4 onderzoeken beschikbaar. De brief aan de TK met de uitkomsten van de onderzoeken kan conform uw toezegging vóór het Zomerreces verstuurd worden.

[Redacted text block]

Gaat u akkoord met dit voorstel?

Kennwerk

364258-120166-VGP

3 Samenvatting en conclusies

Hieronder volgt een **samenvatting** van de 4 onderzoeken en de verkenning.

1. **Onderzoek naar de effecten van het terugdringen van het aantal verkooppunten en het beperken van de zichtbaarheid¹ van tabak (uitvoerder Trimbos, oplevering begin juni).**

Aanpak

Valt buiten reikwijdte verzoek

Stand van zaken

Valt buiten reikwijdte verzoek

2. Onderzoek naar de economische effecten van het terugdringen van het aantal verkooppunten van tabak (uitvoerder SEO, oplevering 1 juni).

Aanpak

Valt buiten reikwijdte verzoek

¹ Een displayban gaat ervan uit dat tabaksproducten niet te zien zijn bij het verkooppunt en in een gesloten dichte kast bewaard worden.

Valt buiten reikwijdte verzoek

Kenmerk

364258-120166-VGP

Stand van zaken

Valt buiten reikwijdte verzoek

Valt buiten reikwijdte verzoek

- Valt buiten reikwijdte verzoek

- Valt buiten reikwijdte verzoek

- Valt buiten reikwijdte verzoek

- Valt buiten reikwijdte verzoek

3. Onderzoek naar effectiviteit van leeftijdsverificatiesystemen voor verkoop van alcohol en tabak (uitvoerder: Trimbos Instituut, oplevering begin mei).

Aanpak

Dit onderzoek beoogt deze systemen in Nederland en andere landen in kaart te brengen en kennis te vergaren over de effectiviteit van deze leeftijdsverificatiesystemen.

Uit de literatuurverkenning is gebleken dat het aantal objectieve

wetenschappelijke studies beperkt is. Er is wel een aantal studies uitgevoerd naar de effectiviteit van leeftijdsverificatiesystemen voor alcohol en tabak, maar deze zijn vaak gefinancierd door systeemproducenten en vooral gericht op de effectiviteit van het systeem (uitgedrukt in naleving). Om relevante implementatievraagstukken ten aanzien van het systeem afdoende te beantwoorden, is daarom aanvullend een focusgroep georganiseerd met deskundigen. Tijdens de focusgroep zijn de aspecten privacygevoeligheid, fraudegevoeligheid en haalbaarheid besproken.

Kenmerk

364258-120166-VGP

Stand van zaken

Het literatuuronderzoek is inmiddels afgerond. De focusgroep vond begin april plaats, aan het verslag wordt nog gewerkt. Daarom kunnen over die uitkomsten nog geen uitspraken worden gedaan.

4. Praktijkinventarisatie naar de wijze waarop verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen voor de verkoop van producten naleven (uitvoerder: Berenschot, oplevering begin mei).

Aanpak

Deze praktijkinventarisatie brengt in kaart 1) hoe de verstrekkers van alcohol en tabak nu de leeftijd van de koper verifiëren, 2) welke elektronische systemen en instrumenten zij daar eventueel naast bijvoorbeeld voorlichting en training bij hanteren en 3) welke voor- en nadelen de verstrekkers ervaren bij het gebruik van de huidige op de markt beschikbare elektronische hulpmiddelen bij hun aanpak en werkwijze rond de leeftijdsverificatie.

Stand van zaken

De praktijkinventarisatie is in volle gang. Inmiddels zijn ruim twintig verstrekkers op keten- en formuleniveau (verspreid over de verschillende sectoren en branches) telefonisch geïnterviewd. Na analyse van die gesprekken zullen aanvullend verdiepende interviews worden gehouden met individuele verstrekkers van alcohol en tabak (losse winkels, filialen en verkooppunten).

5. Verkenning (on)mogelijkheden decentralisatie toezicht Tabakswet.

Aanpak

Valt buiten reikwijdte verzoek

[Redacted text block]

Stand van zaken

Valt buiten reikwijdte verzoek

[Redacted text block]

4 Draagvlak politiek

Tijdens de behandeling van de leeftijdsverhoging voor de verkoop van tabak was het terugdringen van verkooppunten een belangrijk onderwerp van het debat. Daarnaast werd ook veelvuldig over naleving en handhaving gesproken. U heeft gezegd dat consistentie, effectiviteit, draagvlak en

handhaafbaarheid voorop staan en dat u voor geleidelijke stappen bent. SP, CU en in mindere mate ook D66 zijn voorstander van het al dan niet stapsgewijs terugdringen van het aantal verkooppunten, CU heeft hiertoe ook een amendement ingediend, dat is verworpen. SP en CU pleiten voor een vergunningstelsel. PvdA is ook voor terugdringing van de verkooppunten als blijkt dat dit een effectieve maatregel is.

VVD is tegen een reductie van het aantal verkooppunten en ziet niets in een verkoop verbod voor tankstations en supermarkten. VVD pleit voor meer handhaving, sancties en betere leeftijdsverificatie door verkopers.

PVV heeft zich niet uitgesproken over verkooppunten. SGP en GL waren niet aanwezig bij het debat.

Kenmerk

364258-120166-VGP

- 5 Draagvlak maatschappelijk**
Nvt
- 6 Financiële en personele gevolgen**
nvt
- 7 Juridische haalbaarheid**
nvt
- 8 Interne afstemming**
nvt
- 9 Gevolgen administratieve lasten**
nvt

10.2 s

Senior beleidsmedewerker

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 15 mei 2014 10:23
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: conceptrapporten Trimbos en Berenschot naar leeftijdverificatiesystemen en praktijk

Hoi [redacted]

Dank voor je kritische blik op de rapporten. Goed om ze straks te bespreken. Je bent er toch wel bij?
Het Trimbos rapport is trouwens ook nog niet bekeken door de begeleidingscommissie die trimbos heeft ingesteld, dit even als voetnoot.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 15 mei 2014 10:09
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: conceptrapporten Trimbos en Berenschot naar leeftijdverificatiesystemen en praktijk

Beste allemaal,

In de bijlage mijn opmerkingen bij beide rapporten. [redacted]
[redacted]
[redacted]

met vriendelijke groet,
[redacted]

senior juridisch beleidsmedewerker
alcoholbeleid en drugsbeleid

Ministerie van VWS, directie VGP

t 070 [redacted]
f 070 [redacted]
m [redacted] [@minvws.nl](mailto:[redacted]@minvws.nl)

Tijdelijk adres:
De Hoftoren
Rijnstraat 50,
2515 XP
Den Haag

Van: [redacted]
Verzonden: donderdag 8 mei 2014 21:04
Aan: [redacted]
Onderwerp: Fw: conceptrapporten Trimbos en Berenschot naar leeftijdverificatiesystemen en praktijk

Ha collega's,

In de bijlagen tref je de 2 opgeleverde onderzoeksrapporten naar leeftijdverificatiesystemen en praktijk aan. Deze zou ik donderdagochtend 15/3 met jullie willen bespreken.
Ik zag vanmiddag dat dat volgens de agenda's donderdag om 10 of 11 uur moet lukken. Ik check dat morgen nog wel

even bij het secretariaat.

Ik heb de rapporten nog niet bekeken. Belangrijk is dat we straks vooral eenduidige objectieve conclusies erin hebben staan waar we wat mee kunnen.

Groeten

[Redacted]

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

VWS/VGP

06- [Redacted]

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: maandag 2 juni 2014 18:02
Aan: 10.2.e
Onderwerp: FW: Praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen
Bijlagen: Eindrapport Praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen alcohol en tabak.pdf; RE: Praktijkinventarisatie leeftijdsverificatiesystemen

Hoi,

Berenschot heeft een verbeterd rapport gestuurd. Alle opmerkingen zijn verwerkt en de conclusies een stuk uitgebreider. Ik ben tevreden. Zien jullie nog gekke dingen, ontbreekt er nog iets?
Ik wil deze week laten weten dat we akkoord zijn.

Groet

10.2.e

Betrokken bij eerder Wob-besluit

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 3 juni 2014 15:04
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: rapportage LVS
Bijlagen: Conceptrapportage LVS 2.0 31 05 2014.docx; reactie op rapport Leeftijdsverificatie in het Vizier

Ha collega's,

In de eerste bijlage ook de herziene versie van het Trimbos rapport naar leeftijdsverificatiesystemen. Erbij ook het mailtje met onze eerste feedback.

Ik heb er nog niet naar gekeken. [REDACTED] wil jij vooral kijken of jouw commentaar [REDACTED] goed verwerkt is? Als jullie nog gekke dingen zien?

Vwb de tabel: [REDACTED]

Ik wil donderdagmiddag onze reactie sturen.

Groet

Betrokken bij eerder Wob-besluit

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 4 juni 2014 17:25
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: reactie op rapport Leeftijdsverificatie in het Vizier
Bijlagen: Reactie op rapport Leeftijdsverificatie in het vizier.docx; Reactie op 2e Conceptrapportage LVS 2 0 31 05 2014 (2).docx

Ha collega's,

Ik vind dat deze 2^e versie van het rapport van Trimbos naar leeftijdsverificatie er goed uit ziet en dat ze onze reactie zeer serieus hebben genomen. Ook het deel over de Wbp ziet er correct uit. Vullen jullie evt aan op de bijlage (2^e concept)? Hier en daar heb ik wat punten en komma's. Graag voor eind van de week jullie reactie 😊. Ter info heb ik de eerste reactie bijgevoegd.

Groet

Betrokken bij eerder Wob-besluit

Betrokken bij eerder Wob-besluit

[REDACTED]
Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 6 juni 2014 13:32
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Reactie op 2e Conceptrapportage LVS 2 0 31 05 2014 (2)_versie [REDACTED]
Bijlagen: Reactie op 2e Conceptrapportage LVS 2 0 31 05 2014 (2)_versie [REDACTED].docx

Beste collega's,

Ik vond het rapport op veel punten aanzienlijk verbeterd, waarvoor zeker een compliment.
Echter, de conclusies sluiten nog niet overal aan bij de eerdere bevindingen.
Daar moet nog even scherp naar gekeken worden.

Verder ben ik het eens met de opmerkingen van [REDACTED] en [REDACTED]

Ik had zelf ook nog een paar opmerkingen.
Die staan in de tekst, of in de vorm van een opmerking of rechtstreeks in de tekst.

met vriendelijke groet,

[REDACTED]
senior juridisch beleidsmedewerker
alcoholbeleid en drugsbeleid

Ministerie van VWS, directie VGP

t 070 [REDACTED]
f 070 [REDACTED]
m [REDACTED]@minvws.nl

[REDACTED]
Tijdelijk adres:
De Hoftoren
Rijnstraat 50,
2515 XP
Den Haag

10.2e

Van: 10.2e | 10.2e @minvenj.nl]
Verzonden: woensdag 11 juni 2014 11:29
Aan: 10.2e
CC: 10.2e
Onderwerp: RE: rapportage LVS

Hoi 10.2e

Mijn collega reageerde als volgt op je verzoek, zie onderstaand, hopelijk kun je ermee uit de voeten.

gr,

10.2e

--

Hoi 10.2e

Eerst is een quick scan uitgevoerd naar buitenlandse oplossingsrichtingen. Daarna zijn de mogelijkheden voor controle op internet verder uitgewerkt in gesprekken (beleidsadviseurs Europese Commissie, Belgische loterij, Currence, Innopay, Logius, TNO, Experian), expertmeetings, werk- en adviesgroepen. Ook is door Novay een impactanalyse gemaakt van wat toen de meest kansrijke oplossing leek (via Ideal van Currence).

Wellicht het handigst als VWS de tekst uit de bijlage bij de eerdere brief aan de TK aanhoudt.

Er is een quick scan uitgevoerd naar de werkwijze in zes Europese landen. Via expertmeetings, in werkgroepen en adviesgroepen zijn de mogelijkheden voor Nederland verder uitgewerkt.

Groetjes,

10.2e

--

Van: 10.2e [mailto:10.2e @minvws.nl]
Verzonden: woensdag 11 juni 2014 9:46
Aan: 10.2e
CC: 10.2e
Onderwerp: RE: rapportage LVS

Hoi 10.2e

Dank voor je reactie en opmerkingen. Die nemen we zeker mee.

Vwb jullie brief geeft je collega aan dat geen sprake was van 3 jarig onderzoek. Is er in het geheel geen onderzoek uitgevoerd of duurde het korter? Wat zou haar suggestie voor de tekst zijn?

Hoor graag!

Groet,

10.2e

Van: 10.2e [mailto:10.2e @minvenj.nl]
Verzonden: vrijdag 6 juni 2014 11:53
Aan: 10.2e

CC: [redacted]
Onderwerp: RE: rapportage LVS

Hoi [redacted],

Dank voor het toezenden van de rapportages. Als antwoord op je vraag over de brief over internetverkoop heb ik mijn collega [redacted] even gevraagd, zie haar reactie en voorgestelde wijzigingen in onderstaande mail.
Zelf heb ik de onderzoeken ook alvast 'diagonaal' doorgelezen.

Wat mij in eerste instantie opvalt is dat de twee onderzoeken allebei iets anders lijken te zeggen over Ageviewers. Bovenaan pagina 13 van het Trimbos onderzoek staat dat het systeem niet op echtheid van identiteitsdocument controleert, terwijl in de tabel op pagina 16 van Berenschot het tegendeel wordt beweerd.

Laatste puntje: Trimbos benoemt in de titel expliciet alleen tabak, Berenschot noemt alcohol en tabak. Bewust? In de onderzoeken zelf worden wel steeds beide producten genoemd.

We houden contact.

Gr,
[redacted]

--
Hoi [redacted]

Ik heb de TK-brief zelf geschreven, dus weet van de hoed en de rand. Twee opmerkingen bij onderstaande tekst:

Wel hebben de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Veiligheid en Justitie (V en J), op basis van een driejarig onderzoek, mogelijkheden voor een goede methode voor de leeftijdscontrole bij verkoop van producten en diensten via internet opgesteld

1. De ministeries zou ik omdraaien: VenJ was trekker
2. Er was geen sprake van 3 jaar onderzoek.

Groetjes,

[redacted]

--

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]
Verzonden: woensdag 4 juni 2014 13:13
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: rapportage LVS

Hoi [redacted]

Hierbij ontvang je het laatste concept van een 2tal rapporten naar leeftijdsverificatiesystemen. Graag vertrouwelijk mee omgaan.

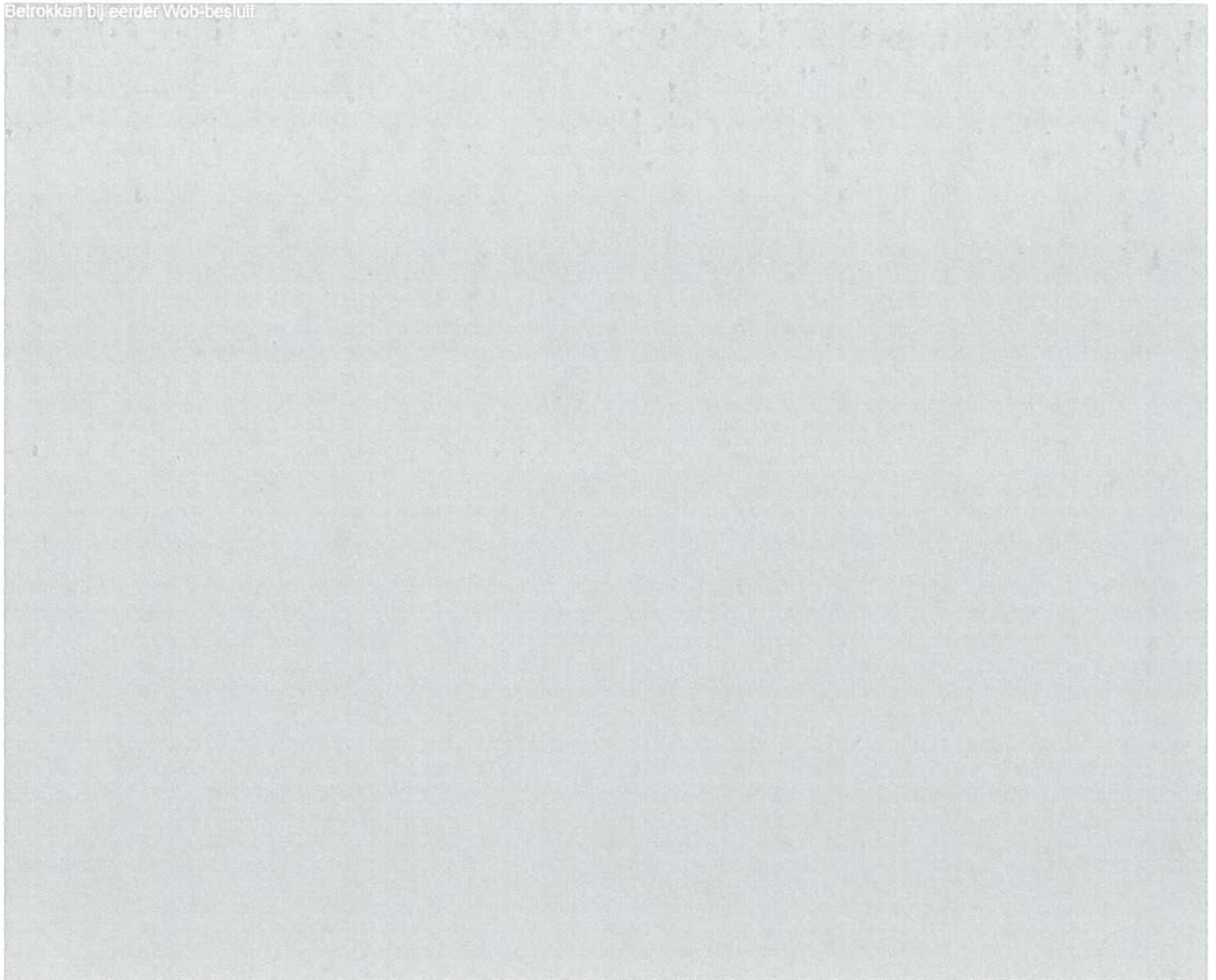
Deze maand sturen we deze en 2 andere onderzoeken (naar effecten van vermindering verkooppunten tabak) naar de TK. Het wordt een procedurele brief met belangrijkste bevindingen. In het najaar volgt een inhoudelijke reactie.

We hebben afgesproken dat je zou meelezen op de brief, daarom tkn alvast de onderzoeken. In het onderzoek van het Trimbos trouwens ook gesproken over een brief van VenJ en VWS over leeftijdscontrole bij internetverkoop (blz 4). Zou je kunnen kijken of de formulering klopt? Graag je reactie als dat kan nog deze week.

Groet,

1824

Betrokken bij eerder Wob-besluit

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

Ministerie van Veiligheid en Justitie

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 17 juni 2014 9:24
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Concept brief nav onderzoeken (2)
Bijlagen: Concept brief nav onderzoeken (2).docx

Ha [REDACTED]
Helemaal mee eens, mooie brief! Ik heb wat suggesties bij de inleiding.
Gr. [REDACTED]

1026

Van: 1026
Verzonden: maandag 21 juli 2014 13:49
Aan: 1026
1026
1026
CC: 1026
Onderwerp: nota met voorstel maatregelen
Bijlagen: Nota met voorstel maatregelen.docx; Bijlage uitkomsten van de 4 onderzoeken.docx
Opvolgingsmarkering: <Content Protection is enabled>
Markeringsstatus: Voltooid

Beste allemaal,

Zoals jullie weten bereidt VGP een inhoudelijke reactie voor op de onderzoeken naar vermindering verkooppunten en naar leeftijdsverificatiesystemen die op 3 juli naar de TK zijn gestuurd. In de bijlage tref je het voorstel om op basis van de onderzoeken onder meer te komen tot:

- 1026
- 1026
- 1026

Graag hoor ik hoe jullie tegen dit voorstel, de haakjes in de tabakswet en de effecten aan kijken. Lukt dat uiterlijk maandag 18 augustus? Op maandag 25 augustus spreken we met de stas over het voorstel. Jullie input is hierin natuurlijk van belang ☺.

In de bijlage vind je behalve de nota ook een (eigen) samenvatting van de onderzoeken. In een aparte mail (vanwege de omvang) stuur ik jullie ook de onderzoeken en de brief van 3 juli voor zover jullie deze nog niet hebben.

Uiteraard zullen we in de brief ook ingaan op de motie rond de rookvrije schoolpleinen en de toezegging van de stas om voorlichting te organiseren rond de invoering van het rookverbod.

Ik ben na donderdag met vakantie tot 11 augustus en pak het daarna weer op.

Met vriendelijke groet,

1026

Senior beleidsmedewerker Tabaksontmoediging
Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie (VGP)
Ministerie van VWS

E-mail: 1026@minvws.nl

Telefoon: 1026

Mobiel: 1026

[redacted]
Van: [redacted] | [redacted]@vwa.nl]
Verzonden: maandag 18 augustus 2014 11:34
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: FW: nota met voorstel maatregelen
Bijlagen: Nota met voorstel maatregelen.docxreactie [redacted].docxreactie [redacted].docx

Hoi [redacted]
Over leeftijdsverificatiesystemen merkt [redacted] nog het volgende op:

Een verplichting tot het hebben van een effectief systeem (door de verstrekker zelf te ontwikkelen) zal leiden tot een andere manier van toezichthouden.
Nu wordt er op locatie gecontroleerd of er tabak verkocht wordt aan minderjarigen. Bij overtreding wordt een maatregel genomen.
Indien in de wet een effectief systeem verplicht wordt gesteld, zal de effectiviteit van dit systeem getoetst moeten worden.
De toezichthouder zal een systeem/proces-controle uit moeten voeren. Niet alleen het eindresultaat telt (wel/niet verstrekken aan minderjarigen), maar ook de vraag of men aan alle systeemvoorwaarden voldoet.
De controles hebben een auditkarakter. Dit vraagt andere kennis en vaardigheden van de toezichtsorganisatie en vormt een aandachtspunt als tevens nagedacht wordt over decentralisatie.

Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 12 augustus 2014 15:22
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: nota met voorstel maatregelen

Hoi [redacted]
Fijne vakantie gehad?
Ik heb wat opmerkingen gemaakt met de redigeerknop.
Met vriendelijke groet,
[redacted]

Van: [redacted] [mailto:[redacted]@minvws.nl]
Verzonden: maandag 21 juli 2014 13:49
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: nota met voorstel maatregelen

Beste allemaal,

Zoals jullie weten bereidt VGP een inhoudelijke reactie voor op de onderzoeken naar vermindering verkooppunten en naar leeftijdsverificatiesystemen die op 3 juli naar de TK zijn gestuurd. In de bijlage tref je het voorstel om op basis van de onderzoeken onder meer te komen tot:

- [redacted]
- [redacted]
- [redacted]

Graag hoor ik hoe jullie tegen dit voorstel, de haakjes in de tabakswet en de effecten aan kijken. Lukt dat uiterlijk maandag 18 augustus? Op maandag 25 augustus spreken we met de stas over het voorstel. Jullie input is hierin natuurlijk van belang 😊.

In de bijlage vind je behalve de nota ook een (eigen) samenvatting van de onderzoeken. In een aparte mail (vanwege de omvang) stuur ik jullie ook de onderzoeken en de brief van 3 juli voor zover jullie deze nog niet hebben.

Uiteraard zullen we in de brief ook ingaan op de motie rond de rookvrije schoolpleinen en de toezegging van de stas om voorlichting te organiseren rond de invoering van het rookverbod.

Ik ben na donderdag met vakantie tot 11 augustus en pak het daarna weer op.

Met vriendelijke groet,

102a

Senior beleidsmedewerker Tabaksontmoediging
Directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie (VGP)
Ministerie van VWS

E-mail: 102a @minvws.nl

Telefoon: 070 102a

Mobiel: 06 102a

De medewerkers van het ministerie van VWS, die in Den Haag op locatie Parnassusplein waren gehuisvest, zijn tijdelijk naar De Hoftoren verhuisd. Het bezoekadres is tot begin 2015: Rijnstraat 50, 2515 XP, Den Haag. Telefoonnummers en postadres zijn ongewijzigd.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

103.e

Van: 103.f
Verzonden: donderdag 21 augustus 2014 12:14
Aan: _Groep VGP alcohol en tabak
Onderwerp: nota's TPD en maatregelen verkooppunten en leeftijdsverificatie
Bijlagen: Bijlage met T1 tabel.docx; Bijlage uitkomsten van de 4 onderzoeken.docx; Blauwe brief bij nota TPD.docx; Nota met voorstel maatregelen.docx; Nota TPD.docx

Opvolgingsmarkering: Opvolgen
Markeringsstatus: Voltooid

Hallo teamgenoten,

Deze beide nota's hadden jullie nog te goed. Maandag as worden ze besproken met de stas. Spannend!

Groet,

102.e

Belangrijkste uitkomsten van de 4 onderzoeken

1. Studie naar de effectiviteit van het beperken van het aantal verkooppunten en het invoeren van een displayban

Vall buiten reikwijdte verzoek

[Redacted text block]

Belangrijkste uitkomsten en conclusies:

Vall buiten reikwijdte verzoek

- [Redacted list item 1]
- [Redacted list item 2]
- [Redacted list item 3]
- [Redacted list item 4]

Vall buiten reikwijdte verzoek

- [Redacted list item 1]
- [Redacted list item 2]
- [Redacted list item 3]

Vall buiten reikwijdte verzoek

- [Redacted list item 1]

- [redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]
- [redacted]
[redacted]
[redacted]

Valt buiten reikwijdte verzoek

- [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

2. Economische effecten van het beperken van tabaksverkooppunten

Valt buiten reikwijdte verzoek

- [redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Belangrijkste uitkomsten en conclusies:

- Valt buiten reikwijdte verzoek
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Valt buiten reikwijdte verzoek
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Valt buiten reikwijdte verzoek
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Valt buiten reikwijdte verzoek
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Valt buiten reikwijdte verzoek
[redacted]
[redacted]
[redacted]
- Valt buiten reikwijdte verzoek
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

3. Explorierend onderzoek naar leeftijdsverificatiesystemen en hun effectiviteit bij de verkoop van tabak.

Dit verkennende onderzoek (uitgevoerd door het Trimbos Instituut) heeft op basis van een literatuurstudie in kaart gebracht welke leeftijdsverificatiesystemen voor de verkoop van tabak en

alcohol (in Nederland en in andere landen) worden gebruikt en wat bekend is over hun effectiviteit. Vervolgens is door middel van een focusgroep met experts op terrein van leeftijdsverificatiesystemen, geïnventariseerd aan welke criteria leeftijdsverificatiesystemen zouden moeten voldoen.

Belangrijkste uitkomsten en conclusies:

- Er zijn zeer weinig onafhankelijke wetenschappelijke studies gedaan naar de effectiviteit van leeftijdsverificatiesystemen.
 - Op basis van de literatuur en de focusgroep zijn vier criteria gededistilleerd waaraan leeftijdsverificatiesystemen zouden moeten voldoen:
 1. effectiviteit in termen van naleving;
 2. privacygevoeligheid;
 3. fraudegevoeligheid;
 4. haalbaarheid
 - De leeftijdsverificatiesystemen scoren verschillend op deze criteria, hoewel een groot deel van de systemen niet of nauwelijks is onderzocht.
 - Flankerend beleid bij de inzet van technische hulpmiddelen, is van belang om de effectiviteit van het verificatieproces te vergroten. Toezicht op naleving speelt ook een rol bij de naleving.
 - Het lijkt aannemelijk dat de kans op fraude door de verstrekker afneemt naarmate meer taken van het leeftijdsverificatieproces worden overgenomen door het leeftijdsverificatiesysteem. De fraude aan de kant van de verstrekker heeft meer gevolgen dan fraude door de koper.
 - Deze inzichten zijn interessant voor ontwikkelaars van systemen voor leeftijdsverificatie en voor verstrekkers die hun naleving willen effectueren.
4. Praktijkinventarisatie naar de wijze waarop verstrekkers van alcohol en tabak de wettelijke leeftijdsgrenzen naleven

Hiertoe is door Berenschot geïnventariseerd hoe verstrekkers van alcohol en tabak op dit moment de leeftijd van kopers verifiëren. Daarbij is bekeken welke elektronische instrumenten ze daarbij gebruiken (al dan niet in een bredere aanpak) en welke voor- en nadelen ze ervaren bij het gebruik van de instrumenten die op de markt beschikbaar zijn. Voor deze inventarisatie is gebruik gemaakt van telefonische interviews en verdiepende gesprekken met vertegenwoordigers van supermarkten, horeca, slijterijen, tankstations, tabakzaken, sportverenigingen en thuiswinkels (webshops).

Belangrijkste uitkomsten en conclusies:

- De wijze waarop de gesproken organisaties aandacht hebben voor leeftijdsverificatie bij alcohol- en tabaksverkoop, verschilt sterk per branche. Vooral bij supermarkten en slijterijen zijn systemen voor leeftijdsverificatie ontwikkeld en in de praktijk gebracht. In veel andere branches is dat nog niet zo en blijken elektronische hulpmiddelen nauwelijks te worden ingezet.
- In dit kader wordt gesproken van een verificatieketen waarbij de volgende elementen worden onderscheiden: voorlichting, training personeel, toegangscontrole, productcontrole, zelfevaluatie, kassacontrole en bezorgcontrole.
- Voorlichting aan personeel (en vestigingen) en aan kopers over de wet- en regelgeving bij verkoop van tabak en alcohol gebeurt bij de meeste organisaties. Ook wordt geadviseerd over elektronische hulpmiddelen, dan wel wordt het gebruik ervan opgelegd. Brede publieksvoorlichting over leeftijdsverificatie (waaronder NIX 18) wordt beschouwd als noodzakelijk voor het draagvlak voor leeftijdsverificatie.
- Het karakter van de hulpmiddelen en systemen is verschillend, het ene hulpmiddel is ondersteunden bij bv de signalering, het andere borgt de kwaliteit van de controle en in een enkel geval wordt de verantwoordelijkheid voor de transactie door het systeem overgenomen. De keuze voor een methode is sterk afhankelijk van de context en het bredere beleid van de organisatie. Daarnaast wordt de keuze bepaald door de effectiviteit en vooral door de kosten voor de aanschaf van een hulpmiddel of systeem.
- Het verminderen van de taken van de verkoper en het monitoren van transacties kunnen bijdragen aan de verbetering van de naleving.